

ئەسپەکانى ناو با

دەزگای چاپ و بلاوکردنەوہی

زنجیرەى پۆشنىبىرى

*

خاوەنى ئىمتىياز: شەوكتە شىخ يەزدىن

سەرئووسيار: بەدران شەھمەد حەبىب

ناوونىشان: دەزگای چاپ و بلاوکردنەوہى ئاراس، شەقامى گولان، ھەولتەر

ئەسپەكانى ناو با

نۆقلیت

كەریم دەشتی

ناوی كتیپ: ئەسپەكانى ناو با - نۆقلیت
نوسینی: كەریم دەشتی
بلاوكرادى ئاراس - ژماره: ۷۰۴
هەلەگى: تریسكە ئەحمەد حەمید
دەرھیتانی ھونەرى ناو وە: ئاراس ئەكرەم
چاپى بەكەم، ھەولتیر ۲۰۰۸
لە بەرتیو بەرایە تیبى گشتیبى كتیبخانە گشتیبەكان ژماره ۱۶۶ ی
سالى ۲۰۰۸ ی دراوہ تی

که با‌ی‌ی‌کی پایزی لیتی ده‌دان ئه‌و ناوه پر له په‌په‌وله ده‌بوو و یاده‌وه‌ری زیندوو‌ه‌کانی تیژ ده‌کرده‌وه، ژیان له نی‌وه‌ندی (تروانش و سه‌رت‌ه‌نگ) دا چاره‌نووس‌ی‌کی دیکه‌ی نه‌بوو جگه له‌وه‌ی به‌ناچاری له‌گه‌ل ئیم‌پراتۆریه‌تی سر‌وش‌ت و به‌رد و داره‌که‌یا له یه‌کیه‌تی‌کی ئه‌زله‌یدا بتو‌یت‌ه‌وه، ئه‌و ره‌ز و باخاته‌ی ئه‌وان سال‌ دوازه‌ی مانگ په‌روه‌رده‌یان ده‌کرد به‌س بوو بۆ ئه‌وه‌ی هه‌زاران هه‌زار سالی تر له‌و بنا‌ره نادیار‌ده‌ا بزین، هه‌ر بۆیه‌ش ئه‌گه‌ر پیت که‌وت‌با دیره‌ جوانه‌که‌ی که وه‌ک خاچ‌ی‌کی به‌ردین پشتی به‌ شاخه‌که‌وه دابوو، یا ئه‌و گۆرستانه‌ سه‌وزه‌ی ئه‌ویکه‌وه، ئه‌وه می‌ژوو‌ی خه‌لکان‌یک‌ت ده‌دی هه‌ر له‌وه‌ی له‌ دایک بو‌وینه و هه‌ر له‌ویش کۆچی دوا‌ییان کردوو‌ه بی ئه‌وه‌ی یه‌ک پی له‌و زیده‌ ترازا بن، تروانش زۆر له ئه‌فسانه‌کان ده‌چوو به‌را‌ده‌یه‌ک ئه‌گه‌ر دیقه‌تی‌کی وردت پی دابا ئه‌وه وه‌کو خه‌ون ده‌هاته به‌رچاوان، له نی‌وان زه‌وی و ئاسمان‌دا خولی ده‌خوارد و ده‌مه‌یی، خه‌لکان‌یشی له کۆمه‌له‌ که‌سیک ده‌چوون که زیاتر په‌یوه‌ندیان له‌گه‌ل ئاسمان‌دا بی. مه‌گۆ کورته‌ی ناوی می‌ری بوو، له سه‌رووتی‌کی ئه‌به‌دیدا نه‌هامه‌تی‌یه‌کانی ئیمه‌ی ده‌گپ‌رایه‌وه، گوزارشتی له رۆحی هه‌لفری‌وی خۆی ده‌کرد، هه‌ر له‌و رۆژه‌وه مه‌گۆ تروانشی به‌جی هیشت و خۆی کرد به‌قوربانی ئایدیا سه‌وزه‌کانی سه‌رت‌ه‌نگ، ئه‌وه ئه‌و رۆژه بۆ تا هه‌تا خالیقی ئه‌فسانه‌ی جوانی و ئه‌فین بوو.

سه‌رت‌ه‌نگ له به‌ری دینی تروانش گونده‌ گه‌وره و خه‌مگینه‌که‌ی فه‌لان له تاشه‌به‌رده‌ دووره‌کانی دواوه‌ی کانی ماسیدا وه‌ک ئاوی ر‌ووباری‌کی تووره‌ بۆ ناوه‌وه هه‌ل‌ده‌رژا، ئه‌وانه هه‌ر له ئه‌زله‌وه وه‌ک یه‌تیمی‌کی له بیرکراوی خودا له‌وه‌ی فری درابوون، هه‌ر له‌ویش‌ه‌وه بۆ ماوه‌ی هه‌زاران سال‌ مانه‌وه و زا و زتیان کرد، هی‌زی مانه‌وه‌ی ئه‌وان له هی‌زی مانه‌وه‌ی ئه‌و زنجیره ئه‌به‌دییه‌ی چیاکان نه‌بوو، به‌ل‌کو له هی‌زی هه‌میشه هه‌ل‌چوو‌ی ئه‌و زه‌نگه ئه‌فسانه‌یییه‌ی که‌لیسا دیرینه‌که‌یان بوو که هه‌میشه و بۆ ئه‌به‌د ئه‌وانی له‌گه‌ل دژوارترین پۆژگار‌دا هه‌موار ده‌کرد و ده‌گون‌جان، چیاکان‌یش وه‌ک ته‌یمان‌یکی ئه‌به‌دی ده‌وری ئه‌وانی دابوو و له‌و سه‌رزه‌مینه‌ پان و پۆره‌ی دابری‌بوون، هه‌ر بۆیه‌ش ئه‌وان کۆمه‌له‌ مرۆقی‌کی جیا بوون، جگه له زیدی خۆیان و ئاسمانی سه‌ر ئه‌و زیده‌ هیچ شو‌ین‌یکی دنیا‌یان نه‌ندیشه نه‌ده‌کرد، له دوور دووری دیکه‌وه گۆرستان‌ی فه‌لان وه‌ک به‌هارستان‌یکی سه‌وز پشتی له ئاوا‌یییه‌ دووره‌کانی به‌رواری بالا کردبوو، له ژیر خاک خۆلی به‌به‌فر داپۆشراوی ئه‌و ناوه چه‌ندین نه‌وه ده‌ستیان له ملی یه‌ک‌تر کردبوو و له خه‌وی‌کی ئه‌به‌دیدا ئه‌فسانه‌ی قاره‌مانه‌کانی خۆیان ده‌گپ‌رایه‌وه، مه‌زارگایی‌کی سه‌یران‌تام‌یز بوو، هه‌میشه سوور سوور ده‌چۆوه،

دابوو کهوته بهردهستی من، به لام نه مزانی ئەو کاته بۆ وهها له ناکاو ونبوو، ئیدی سهر و سۆراغیم نه دۆزییه وه، ههتا زهمانیکی درهنگ ئەوسا زانیم، وهک شه بهنگی هات و تپه پری. ئەوهشم له بیر ناچی شه ویک له شه وهکانی هاویندا ئەستیره له حهویقی ئاسمانی دهیانجریواند و وهکو ورشه گری به تین دنیایان له پروناهی ده شووشته وه، گوتی:

– جوانن هه مووی جوانن، به لام ئەوهندهی من جوان نین، ئاوا له بهرزایی دان و منیش ئاوا له نزمییه کاند، من هاتووم و تازه گه رانه وهم بۆ نییه، ده رباز بوونیشم مه حاله.

ئهو قسانه ی بۆ خه لکه که ی ده کرد ته و او نوێ بوون، میړی له هه موو پرویکه وه زۆر جیاوان بوو له وان، ئەگه ر ئەو گولیکی بۆن کردبا ئەوه هه ر له سه رچله وه بۆنی ده کرد و ده یگوت:

– ئەو گولانه ی له چله وه داده برین وهک من سیس هه لده گه رین، بۆنی جارانیان لی نایهت، که چی ئەوان له چله وه هه لیان ده پاچی، جیاوازی ئەو له زهینه وه بوو، که ئەوان وره یان به رده دا ئەو دووباره دابه شی ده کرده وه، که ئەوان سه رمه ستی خو شی ده بوون ئەو تازه ده گه رایه وه ناو خه مبارییه کانی خو ی و ده یگوت:

– ئیمه وه رسییه کانی خو مانه له لوله کانه وه ده یته قینینه وه،

میړی سیماییکی ونی ناو کۆمه له مرۆڤیکی هیجگار غه ریب بوو، وهکو جهسته له ماسی ئاوه دووره کان ده چوو، ده تگوت له شوینیکی هیجگار دووره وه هاتوو و نه توانی په یوه ندییه که بۆ خودی خو ی له گه ل ده ورویه ر دروست بکات، به لام له گه ل ئەوهش هه میشه به رهوتی سه ماییکی جوان جیگه ی بۆ خه ونه کانی خو ی ده کرده وه، له نیو ئەم کۆمه له مرۆڤه دا وهک کۆتریکی بالکراوی خه مگین وابوو، فرینه کانی به قه د بالای خو ی له بهرزاییدا ده مه یی، ته نک ته نک ده تگوت ئەو ئاوه یه تازه له کانیکی ته قیودا بازرقه ده دات، ده موچاویکی خرکه له و قه فقا سییانه، مه چه کیکی توندوتۆلی ئازهریانه، گه ف و لفتی مایه ی سه رنجراکی شانی ئەو کۆمه له یه بوو، که هه ریه که له سووچیکی ئەم دنیا یه دا په ریبوونه نیو ئەم دۆلانه، میړی هه میشه له لووتکه دووره کانی ده روانی، جار جار هه داده رزایه ناو روانین وهکو ئەوه ی له گه ل نادباردا قسه بکات، به شیوه یه که بوو ئەوانی ده وروبه ری خو ی ده خسته جوړیک له دله راوکی، یاخود شتی که له م چه شنه دا. ئەو هه میشه شتیکی ده نووسییه وه، زۆربه ی ئەو لاپه ره سپییانه ی ده ینووسیینه وه، له رۆژیکی سه ختی زستاندا له و گه وه ره ی له بناریکه وه لیمان

يا له گۆرانىيەكانەو دەيچرپىن، يا له ئەقەين دەيخۆينەو.

ئەوانىش ھەرگىز لەم فسانە نەدەگەيشتن، بۆيە ئەركى مېرى زۆر سەخت بوو. ئەو ئىوارەيەى كە لەبەرى (مىرۆزەو) تا دەگاتە (شىوئ) جەنگىكى بى ئەمان ھەلگىرسابوو، سەرى لە پشتى تاشە چياكانى (درى) و (باسياو) دابوو، كۆتايىشى لە سەرووى دۆلەكانى (بىداوئ) دابوو، مېرى تا درەنگان لەگەرايەو، حەزى دەكرد ئەو ئەزمونە لە وەرسىيەكانى خۆى كورت كاتەو، لەو حالەتانەدا ھەميشە دەيگوت:

- دەبى ئىمە جارئ خۆمان لە مۆتەكەى رۆجى خۆمان رزگاريمان بىت بۆ ئەوئ دەستيشمان بتوانئ ئايدىيەك بگريئ، ئەگىنا مەحالە لەو جەنگانەدا شتى بەشتى بگەين.

كەس نەيدەزانى مېرى بۆجى و لە سۆنگەى جى و لە كوئ و لە چ بەندەرىكەو ھاتۆتە ناو گەرداوى تىنووتى ئەو ئاپۆرەو، كە لەزەت ھەموو گيانى وشك كەردبوونەو، بۆيە كە جار جار سەيرى مېرىيان دەكرد ھەموويان سەريان لە ژىر لىفە شپەكەى خۆيان ون دەكرد و خەرىكى ھىنانەوئى ئاوى لەزەت بوون، مېرى بە ھەموو شتىكى ئەوانى دەزانى، بەلاى ئەوئەوئ ئاسايى بوو، چونكە ھاتنى ئەو بۆ ناو ئاپۆرەى ئەو ھەموو نىرانە لە رېتىكى موزىكى دەچوو كە خۆى ئەو موزىكايە بى،

ئەويش بەمەوئ تۆزئ دەحەسايەوئ و لەزەتتىكى تەنكى بە گيانى دادەھات، بەلام ھەركات مەوداى دەبوو ئىدى دەگەرايەوئ سەر تاشەبەردەكەى خۆى كە ناويان نابوو تاشەبەردى دېرى.

ئاي مېرى لەو ساتانەدا چەند تەنھا بوو، زۆر جار بوونى مېرىم لە نىو خۆماندا وەك ئەوئ دەھاتە بەرچا و كە بۆنى چلە پىحانئىكى ھىجگار خۆش پەرش و بلاوى ناو ئەم ئاپۆرەيە بوويئ، بەلام لووتى ئەوان لە ئاست بۆنى ھەزار رەگى ئەو پىحانەدا گىرابى و ھەستى پى نەكەن، من بۆ خۆم ئەو كاتە تازە لە پراگ گەرابوومەوئ و ھاتبوومە نىو ئەم ناوئەندە و دەمزانى دنيا چ باسە، بەچاكى لەوئ دەگەيشتم ئەو كۆمەلگە داخراوئ بۆ كەسىكى وەكو ئەو لە دۆزەخى دەچى، قەت وام نەدەكرد ئەو بزانى لەو دەگەم و ھەولم دابى لەو خەتەوئ لەو نىزىك بگەومەوئ، چونكە دەمزانى لە نىو ئەم ئاپۆرەيەدا ھەر نىزىكبوونەوئەيەك وەكو شەپۆل تا ئەوسەرى بنار دەروا و ھەزار و يەك بەند و بالۆرە دەتەنئەوئ، بۆيە مەحال بوو بتوانم نىوئەندىك بۆ ئەو كۆترە بدۆزمەوئ و بمبىنى و ھەلنەفرى، تا ئەوسا ھەرچى لە دلما بى بۆى ھەلپىژم، نىوئەندىكى تىنوو بىر لە ھىچ شتى ناكاتەوئ، لە نىوانماندا ھەبوو بۆ ماوئى ھەشت سال بوو لەگەل ئافرەتەكەى خۆى نەووستبوو، ھەبوو ئاوپرى لەم رابردووى خۆى دەدايەوئ تەنھا بوايە دەگريا، باشم لە

بىرە ھەندىكىيان نامەيان بۇ مائەوھەيان دەنوووسى بەجگەرەى دەستيان كون كونيان دەكرد تا پټيان بلٲن چۆن چۆنى بۆتان دەسووتىم و ھەناوم كون كون بووہ. ئەمانە ھەموو مٲرٲيان دەخستەوہ ناو يادەوہرى خۆى، ئەو يادەوہرىيەى كە جار جارە لە پەرٲىكا دەينووسىن و ھىچ كەسىش پەى پٲيان نەدەبرد، ھەر بۆيە دەتوانم بلٲم مٲرٲى لە نٲو ئٲمەدا تەنھاترىن مەخلوقى سەر زەوى بوو، زۆر جارارن پٲم دەگوت مارٲى تۆ ھەندى كار دەكەيت لەگەل ئەم نٲوھندە ناگونجى و ئەوئش بە شٲوہزارى نٲمچە فەلەبٲيەكەى خۆى دەبگوت:

– وا نٲيە بەيار وا نٲيە ئەگەر ئٲوہ لە سەرەتاوہ وا بٲرتان نەكردباوہ ھەر چٲيەك پٲتان باش بوايە ئەنجامتان دابوايە، ئٲستە وا نەدەبوو، ئاخر بويەرى ئٲمە بەردٲكى ھەزاران سالەى كەرە نەيشكىنى دەتشكىنى، ئەوانە تا ئٲستە نازانن كوۆمى خوٲيان پاك كەنەوہ، لەسەر ئەو كەنارە جوانە دادەنٲشن و ئاويشى لى دەخۆنەوہ، ئاخر ئەو تەرەسانە كەى ئاقل دەبن، من دەمزانى ئەو لە كوٲوہ قسان دەكات و قسەكانىشى چەند ٲاستن، بۆيە قسەكانم دەگوٲرى و دەچووومە لايەكى ديكەوہ.

ئٲمە لە كوٲين؟ ئەمەى گوت و مٲرٲى دەتگوت لە ئاسمانەوہ توورٲيان ھەلداوہتە سەر زەوى و خودا لە بەھەشتى خۆى دەرى كرددوہ، ھاوارٲكى لى ھەلسا وەك ئەوہى كووانووى ئاگرە ھەلدەچى و نائومٲدٲكى ترسناكى لى دەتكايەوہ، ھاوارى مٲرٲى دەتگوت تاشەبەردە لەو بەرزايٲيانە دەھاتە خوارەوہ، لەو سەرەوہ بەيار وەلامى دايەوہ و گوتى:

– ئەوہ ئەو سنوورە دوورەيە كە ھەرگىز لە خەيالى ئٲمەدا نەبوو، دوا شوٲينى ئەو سەرزەمىنە سووتاوئەيە كە كەسمانى لى ناگەرٲتەوہ.

شكست و دارمانٲكى زۆر لە قسەكانى بەياردا ھەلدەٲژا و ھاويەندەكەى دەخستە ناو زوقمٲكى ئەبەدى، ئەم قسانەشى دەكرد وردە وردە دوور دەكەوتەوہ.

زٲمارى قەدەرٲكى ترسناك كەونى وەك مەلوتكەيەكى لەرزىو لە باوہش گرتبوو بەخەمبارى دەيلاواندەوہ، جار جارە تەمٲكى تەلخ لە (مٲرۆز و ماواتەوہ) دەھات و ئەو ناوہى دادەگرت، كە ھەرگىز لە تەم نەدەچوو، بەلكو لە غەزەبٲك دەچوو خوداوەندەكان لە ململانى نەفرەتئامٲزى نٲوان خوٲياندا ھەلياندەرٲشتە ئەو دەشت و دەرەوہ، كٲٲكى زۆر خامۆش لە

خامۆشى ئەو ساتە خەمگىنە دەچو كە لە مەرگ نزيك بىتەو و ھەرگىز باوەر نەكەيت ئىستە نا ئىستە كۆتاييت دىت. من دوا كەسى ناو ئەو بويەرە و ھەمىيە بووم لە دواى دابراڤان لە ھاوبەندە بوھىمىيەكانم، وەك سامگرتووى بەو ناوھدا دەسوورامەو، خۆشەم نەمدەزانى بەرەو كوئى دەچم، نەمدەزانى كام لا خۆرئاوايە و كامەيش خۆرھەلات، ھىچ بالندەھىەك نەويدى و جوودى پى نەدەبەخشىم، شەھەك ھەلى نەدەكرد.

ئەوان زۆر جار ان لە دەم كەنارى رووبارە سەرايىيەكانى ئەم سەرايستانەو خۆيان رووت و قووت دەكردەو و چاوەكانى خۆيان دەبەستايەو و تا درەنگى شەوان لە ناو سەرابى ئاودا دەمانەو، بەچاوى بەستراووە لە سنوورەكانى (شىوئ) بوسى)دا سەيرى شوپىنىكى دوور دوورى خۆيان دەكرد، بەيەكەو دەچوونە ناو دروودىكى خودايى، بىدەنگ و بى جوولە دەوستان و دەوستان و دەوستان، ھىچ شتى كارى لە وەستانى ئەوان نەدەكرد، بەتەواوى لە دنيا دادەبران و دەتگوت لەسەر زەويدا نەماون، لەو كاتانەدا ھەتا رووبارى سەرايىش لە جوولە دەكەوت، بەلام بۆ ھىچ كەسى ئاشكرا نەدەبوو بۆچى ئەوانە سەيرى ئەو شوپىنە دوورە دەكەن؟ تاكە شەوقىكى سەرابى چ سرووشىك بە روچى ئەوان دەبەخشى، وەك كۆمەلە سىحربازى وا بوون و لە ئانى وەستاندا لە بەرچاودا ون

دەبوون. ھەر ئەوئەندەت دەزانى رووبار بەھىمنى شوپ دەبىتەو و شەپۆلەكان دەنگيان دىت، ھىچ ئاسەوارى لەواندا نەدەما، كە بەتەواوى بتويستايە لەوان نزيك بىتەو ئەوان دوور دەبوونەو، دوور دەكەوتىيەو ئەوان لە بەرچاوت قىت دەبوونەو، وەكو شەوق دەھاتن و ون دەبوون، مرۆف بەبىنىنى ئەوان لەم حالەتە شەوقئامىزەدا، چاوى خۆى دەنووقاند و جوړىك لە ترس داى دەگرت، ھەمىشە ھەر سەيرى ئەو شەوقە سەرايىيە دوورەيان دەكرد، ئەوان پەيوەندييان بە كەسىكەو نەبوو، لە كەس نەدەچوون، كە لە ئاوەكە ھاتنە دەرەو چاوى خۆيان كەردەو و دووبارە ونبوونەو، بەدیار كەوتن، ونبوونەو، لە دوور دوورەو دياربوو ئەو شەوقە چەند ساف ھەلگەرايوو.

ئەو شەو، كۆمەلە مرۆفنىكى زۆر بووين، كەس كەسى نەدەناسى، بەلام ھەموومان لە چاواندا يەكترىمان دەخویندەو، كە بەنىو ئەو ئەھامەتییەدا رەت دەبووين، بۆن و بەرامەى پنچك و دركى برىشك لووتى دادەگرتىن و دەيخستىنە ناو لىكدانەوئەھىەكى بى ئامانى سەبر لى بران، شەوقى مانگ بەر خاك و خۆلى ئەو سەرايستانە دەكەوت و مليۆنەھا خەيال ختوورەى دەكردە گيانى ھەريەك لە ئىمەو، ھەر ھەموومان بەسەر خۆلى سەرابەو خەيال دەبىردىنەو سەر چارەنووسىكى ناديار، بەيار كە وەك رابەرئىك برووسكى دەگرت و رووبارى

پادەگرت، ھەميشە لە بىرى فرىن و پەودا بوو ئەو لە سروشتى برووسك و با بوو، ھەميشە لە خەونى سەفەر و پاكردن بوو، قەدەرىك بوو كە پەنگە ھىچ كەسى لەم سەر زەمىنە پەى پى نەبات و بۆ ئەبەد سەرنگون بى. . كۆمەلە مرۆڤىكى دەستەپاچە بوو پۇڭگار بەقەفەزى سەرابەو ھەككومى كەردبوو، زەھاو ھەك كەسىكى سەير و ھەميشە ماندوو ھەر لە ھاواردا بوو ھاوارەكانى زەھاو لە شكانى شووشەى مانگ دەچوو كە دادەبەزىنەو سەر زەوى ئاسمان تارىك ھەلەگەپا .

ھەندى جار بەنىو ئەو باخ و باخاتە سەرابىيانە دەكەوتن، جونب و جۆش دەكەوتە ناو پۇچى درەختەكان و ئەو ناو پى دەبوو لە جوانى، ھەندى جار ھەك با و زريان لە ھەلكردن دەكەوتن، تەنھا كارى پاككردنەو ھى باخەكانيان دەكرد، لە بەيانىيەو تا ئىوارە باخەكانيان پاك دەكردەو و پاك دەكردەو و پاك دەكردەو، ھەموو ئەوانەى كۆيان دەكردەو دووبارە لە سووچىكى دىكەى ئەو باخاتانە ھەلياندەپشتەو، بەلام ئەگەر بە چاوىكى پى لە دىقەتەو سەيرت كەردبان لەو كاتانەى ئەوان ئەم كارەپان دەكرد، ھەموو ئەو گەلا و گول و گيا وشكانە ھەك مەرجان دەبرىقانەو ھەندەى دىكە باخەكانيان پى لە جوانى دەكرد، مرۆڤ واى بە خەيال دادەھات ئەوانە ھەر خەرىكى دروستكردنى جوانىن، جوانى جوانى جوانى، ھەك ئەو ھى

خۆيان بۆ ئاھەنگى جوانكردنى باخەكان ئامادە بكن. ئەوان ھەك كۆمەلە ئاشقى كە باخ مەعشوقى ئەوان بى لە نىو ئەو سەرابستانە بەم ھەمە جوانەو كارىيان دەكرد، ھەرگىز ماندوو نەدەبوون مرۆڤ ھەزى دەكرد بەشىك بىت لەوان، بەلام ئەوانە دۆخيان دەگۆرا و مەھال بوو ببىتە بەشىك لەوان، نەپىنىيەكى سەير بوو، نا سىحرىكى سەيرى بەتالكردنەو ھى چەند خويىكى خەمگىن بوو، لە يەك كاتدا قەبارە و مەيدانى باخەكان دەگۆران و بچووك دەبوونەو تەنھا جىگەى ئەوانى تيا دەبۆو، ھەندى جارپش ھىندە گەورە دەبوون دەتگوت سەرتاسەرى زەوى باخاتە، كاتى تۆ خەرىكى لىكدانەو ھى ئەم ئەفسونە دەبووى ئەوانت دەبىنى سەد سال دوور كەوتوونەتەو، بەلام ھەستت بە پىسكانى ئەو سەرابستانە دەكرد .

ئىمە دەمانزانى چ ئارەزوويەكى ھەرماسئامىز لە ئارادايە، چونكە لەوبەرەو دوور دوور چەخماخەى ھاوار و پرووشكى ئەو دۆزەخە دەگەيشتە تاقى ئاسمان، ھىندىكمان دەگرىيان، ئەمە گرىيانى ناخى مرۆڤە ھىندى جار بى ئەو ھى ھەستى پى بکەيت، دەتگرى و بەرت نادا، عاشقەكان لە ھەر كوئى بن ھەميشە خەون بە ماشوقەكانى خۆيانەو دەبىن، بە تايبەت كە دوا ساتەكانى ژيانى خوت بەپى دەكەيت و بە يەقىنىيىكى تەواويشەو دەزانى چى دەبى، ئىمە دەمانزانى ھەر ھىندەمان

ماوه تا دەكەوینە ناو فرنەكانى ئەم سەرابستانەوه، من بە پیتی ئەوهی كە لە ئەكادیمیاتی ژینی پیت و ئەدەب كارم دەكرد و كتیبىكى زۆرم خویندبووه لە بارەى نەهامەتییهكان و چەندین ھەزار جەنگى ناو ئەو كتیبانەم لەبەر بوو، ھەست راگرتن و دىقەتدانم لە ھى ئەوانى دىكە زیاتر بوو، بۆیە زیاتر لە ھەمووان لەناو ئاگرى بێھوودەى ئەم سەفەرە سەخت و دژوارە دەسووتام، جەنگەكانم وەبیر دەھاتنەو ئەو زەمىنە سووتانەم و ھەبیر دەھاتنەو كە لە یەك لە گەشتەكانى رۆژانى سەختیدا لە باكورى رۆژھەلاتەو تا دوا مەرزەكانى باشوورى خۆرھەلات دەستم پى كردبوو، لەوێ ھەموو ئەو كارەساتانەم بە چاوى خۆم بینیبوو، رینگاكان ھەمووى پرپوون لە ئاسەوارى مەرگ و خاپوورى و درەختە سووتانەكان... تەنانەت لە كاتى رەتبووندا من تەواو بۆنى ھەلكرۆوزانى زیندوو و بى گيانەكانمان دەكرد، تەنھاییك بوو ترس گيانى دادەگرتى، ژىرزەمىنەكانى جەنگم و ھەبیر دەھاتنەو كە لە ناو كتیبان ھەموویانم بینیبوو، لێرەش لە نىو ئەم سەرابە گۆلە سەگەدا بە ھەمان ئەو نىو شەو نەفرەتیى كە ترووسك و شەوقى مانگ وردە وردە ھىزی نەدەما و بازرقەى سپیدە ھەلى دەدا و شەبەقى كازیو تىكەل بەو خاك و خۆلە دەبوو، سەفەرى زەھاو كە لە قۆزاخەى لۆكە دەچوو و ھەر رۆژە شوپىنىكى جەستەى دەپشكوفت، بیدەنگترینى ھەمووان بوو، بەلام ھەمیشە روو لە ئاسمان و سەیرى دوور

دوورى دەكرد، نائومىدییهكى گەورە داى دەگرتم، نائومىدییهك سوورى خوینى بە ھەلەدا دەبرد و گەدەى پر لە ژان دەكردم، تەممووز مانگیكى ھىندە تۆقینەرە لە ھەموو لایەكەو ژیالە دەرسكا، كاتىك سەیرى ئەو خاك و خۆلەم دەكرد كە جگە لە گۆلەكانى دۆزەخ ھىچى بەسەرەو شىن نابى، ھىندەى دىكە موژدەى مەرگ دەچرپایە گویچكەكانمەو، گرمت گرمت بوو، دەتگوت خواوھند لە وەتەى كەونى خەلق كردوو، بە ئاگرى خۆیەو سووتاندوویتی و لە سروشتى وەدەر ناو، ھىندەى دىكە دلم توند دەبوو. بەھەرچال لە سپیدەیهكى خەمگیندا ھەرا و زەناى سەراب لە نىو مەیدانە دوورەكانەو دلیان تەزاندم... ئەمە یەكەم جار نییە بینەرى ئەم دیمەنە ناھەموارانەى ژیان بم، بەلكو زیندەگى من ھەر لە مندالییەو ئاویتەى كارەساتەكان بوو، گەلى جار تا پای مەرگ چوویمە و لە لووتكەدا خۆم دۆزیووتەو، ئامادەى مەرگى گەلى گەلى ئازیزی خۆم بوویم كە لە بەردەمما رۆحى دەسپاردە تاشەبەردەكان، بەلام ئاوارەبوونم لە نىوجەرگەى ئەم سەرابە ئىرادەى ورد و خاش كردووم و ھىزی مانەوہى رماندووم، بەلكو قەدەرىكى ترسناك راي داومەتە نىو ئەم ئاشەى كە بەخوین دەسوورئى. ھاوئازارەكانم مەرۆقى سەیر بوون بۆ ئەوہى بەر لە توورەى خۆیان بگرن ھەندى جار ھەموو بەیەكەو ھەلیاندەكوتایە سەر سینەى دەفتەرەكانى بەر باخەلیان و دەیانكردنەو، لە ژىر رێژنەى باى

ئاگراويدا ھەموو خەرىكى نووسىن دەبوون، ھىندە بەپەلە و ھەماسەتەو ھەلدەرژانە سەر ئەو دەفتەرەنەو دەتگوت دەیانەوئ بە ئەنجامىكى فیزیكى بگەن و بیکەن بە پارسەنگى ئەم كەونە ناھەموارە و ئەم سەر زەویبە لەواندا بکاتەو ھە پىيان وابو ھەموو دەرگاكانى لەوان داخراو ھە تازە بۆ ئەبەد ناکرینەو، دیاربو ئەوان لە ناو خەيالکى گيانسۆزدا بوون، بۆیە ھەرگیز لە نووسىن نەدەكەوتن، ھەمیشە دەیاننووسى و دەیاننووسى و دەیاننووسى، نووسىنى ئەوان لە پىناوى ئەشقیك بوو، بەلام كەس نەیدەزانى مەعشوقى ئەوان كىيە؟ بۆ ھەر لایكە ئاورپان دەدايەو مەعشوقى ئەوان لەوئ بوو، ھەموو ئەو درەخت و بەرد و ئاسمان و زەویبە سەرابىيانە بۆ ئەو سەركیشە خەيالآویيانە كوانووى ئەفینى دىرینان بوون، دەیاننووسى تۆ وا ھەستت دەکرد دووكەلکى سى سى لە نووكى قەلەمە ئاگراویبەكانى ئەواندا روو ھە ئاسمان ھەلدەچى، ئەگەر لە دوورەو سەیرى ئەو ھاویبەندە سىحراویانەت كەردبا، دەتگوت كوانووى ئاگرن لە ھەموو لایەكى پەنجەكانیانەو دووكەلى سى ھەلدەچى، ئەگەر زۆر بە دىقەت زاكیرەى خۆت بەوانەو شەتەك دابا وا ھەستت دەکرد ئەوانە كۆمەلە بەردىكى كەلەكەبووى سەر یەكن، ھەك پەرژین و پارە وان، لىك دەترازین و پەرش و بلاو دەبوونەو، دووبارە لە بەرچاوتا دەچوونەو بار یەك و لەبەر یەك ھەلدەو شەنەو، بەلام ئەوان

ھەمیشە دەیاننووسى و دەیاننووسى، ئەوان پۆمانى ئەو قەدەرەیان دەنووسىبەو ھە كوزارشتى لە فریدانى ئەوان بۆ نۆو ھادىسەكانى قوولتەرىن خالى زەوى دەکرد كە لەویدا كۆتایىبوون دەست پى دەكا، دەفتەرەكانى ناو زەینان بچووك بوون، بەلام كاتى زەینى خۆت بەسەریاندا چەقبەست دەکرد دەفتەرەكان لە بەرچاوت گەرە دەبوون و گەرە دەبوون و گەرە دەبوون، تا دەھات سى دەچوونەو و قەلەمەكانیان درىژ دەبوونەو، ئەوان ھىندە مەست بىوون لە نووسىندا كە ئىدى لەم سەرزەمىنەدا نەمابوون، كاتىكیش ھەئاگا دەھاتنەو، دەفتەرەكانیان ھەلدەرشت، وشەكان لە شەققەى بايان دەدا، ئەوان خەرىكى دروستکردنى پارسەنگى ژيان بوون لەو نائومىدىبە تالەى تى كەوتبوون. كە لەگەل ئەو كۆمەلە مرقە سىحراویيانەدا گەشتمە ناو ئەم سەرابستانە من بە دەستىكى پروتەو تىكەلى مىگەلى گومان كرام، ھەر ئەوسا زانیم تەنھا شتى چاوەرپى بەم دەبى مەرگ بى، مەرگىكى دژوارى وا نالەت ئەگەر بچىتە ئاسمانىش كەسى ئاورت لى ناداتەو، تەننەت شەبایەكیش پارچەبى لەو نالینەت ھەلناگرى و بۆ ئەبەد لە ناو مۆروویكى نادياردا ون دەبیت و سروشتىش بە خۆیەوت ناگرى، لە ناو دلەراوكىبەكى سامناكدا زىمارى ناو دلەم لەسەر زماندا دەبوون بە بەرد، ھەموو لایەكم تەنرابو، بەلام گەرەترىن و درندەترىن غەنىمى من سەراب بوو...

سەرەب سەرەب سەرەب، تا دەهات شىرازەى ھاوبەندەكەى
ئىمەى لەبەر يەك ھەلدەوھشايەو، كەس ئاگای لە كەس نەبوو،
تاریکیەكى ئەبەدى تەواو بآلى بەسەر سەرەبدا كىشابوو، ئەو
نەبى چەخماخەى خۆل و باى تىكەل بەخوینى سەرەب ئەو
ناوەیان ڕووناك دەكردەو.

من تەنھا لە خەيآلى ئەویدا بووم ھەلىكم بۆ بىرەخسى و
بەلایەكدا بكەومەو، تۆزىك دوور كەومەو، بەلام دوودل بووم لە
ترسى دابران، چونكە ھەر ھىندەى چەند مەترىك دوور
كەوتمابايەو، ئىدى كەس نەيدەتوانى بىمۆزىتەو، پىرسىارى
ئەوئى دواى ئەمە چى بكەم لغاوى دەكرىم، يەكەمىن كەسى لە
بەردەم مندا تىنووتى ئەژنۆى شكاند و بەزەويدا كەوت
كەوكەس بوو كە ھەمىشە بەر لەوئى بكەوینە نىو ئەم
سەرزەمىنە نەفرەتییە ھەر گۆرانى دەگوت، ھەردوو چاوە
شىنەكانى بەئەبلەقى سەيرى ئاسمانیان دەكرى، ڕۆحى
ھەلتەكانىم، خۆم وەبىر كەوتەو ئەو منم لە ناوجەرگەى
سەرەبى قەدەردا كەوتووم، خوین لە ھەموو لایەكى جەستەم
بازرقە دەدا، ڕۆحىم بۆ دلۆپە ئاوى كەوتۆتە واوھىلا، برووسكىك
گەدەى ھەلتەكانىم، دەنگ و ھەرايىكى زۆر قىامەتییكىان
خولقاندبوو ئەمسەر و ئەوسەرى ديار نەبوو، بىرم كەردەو
چاكتىرین ھەل ئەوھىە وردە وردە پاشەكشى بكەم و

دووركەومەو، بەلام ئاخ ھاوئازارەكانم وەك موگناتىسى
پەلكىشىان دەكرىم، سەيرى ئەملا و ئەولای خۆم كرى، ئەو
نزىكەى دە دوازە سەعاتە لە نىو ئەم مەيدانەدام، بىنىم
كەسىك نىيە چاوەبەدواى مندا بگىرئى، بەلام بۆ ھەر شوینى
بىرۆشىتمایە ھەمىشە خۆم لە ناوياندا دەدۆزىيەو، ئەوان ھەر
بەرەو پىشەو دەچوون و ھەرىكە بەلایەكدا دەبۆو مەنىش تا
دەهات خۆم خاوەدەو، بە رادەيىك سەيرىم كرى زۆر دوور
كەوتوومەتەو، سەرم ھەلبىرى باشە بۆ كام لا بچم، بۆ من وەك
يەك وابوو، مردن زۆر خۆشتر بوو لەوئى كە لەو سەرەبە
شۆرەكاتە ون بىم، زەمىن ئەوسەرى ديار بوو، تۆزى سەرەب
ھەموو شتىكى داپۆشى بوو. ژيان لەم جۆرە وەزەدا وەكو
ھەبىرىك واىە كە بەناو لەپى خۆتەو يارى پى بكەيت، چونكە
ھىچ ياسايىك جگە لە ياساى بىدەنگى و نەھامەتى
ھەلئىناسوړىنى، ھاوارت بىدەنگە و ڕوانىنت بى شەوقە،
رۆشىنت بى ئەنجامە، ئەم سىيىنە دۆزەخىيە لە ھەر لایەك
بئآلت ئەوپەرى كارەساتە.

ھاوئازارەكانم لەپىرىكا دەياندايە گريان، بەلام چ گريانئى،
گريانئى ڕۆحئى كە سروشتى دەوروبەريان ھەلا ھەلا دەكرى و
گيانيان ھەلدەقراچاند، بۆنى سووتانى جگەريان ئەو ناوئى پى
دەكرى، وەك ئەو وەبوو ئىستى نا ئىستى گيانيان دەكيشن و

مالاۋايى لە ئازىزترین كەسى خۆيان دەكەن، ھەميشە دەگريان و دەگريان و دەگريان، بۆ ھىچ كەسى نەبوو بزانی ئەوان لە پای چىيە ئەو ھەموو فرمىسكە گەرمە ئاوا بە گور و ئاگرئاسا ھەلدەرئىژن، گريانئىكى بىدەنگ وەك ئەوھى كەسى لە ئاسمانەوھ سەيرىان بكات و ساپەديان بىت، گريانى ئەوانە لە دەنگى پر لە نەوای ئەو بايە دەچوو كە بە ناو قاميشە لانهكاندا ھەلبكات و مروؤف بباتەوھ ناو يادەوھرييەكانى خۆيان، ئەوان لە راكردن و نووسين و پاككردنەوھى باخەكانيشدا ھەميشە لە ناو يادەوھرييەكانى خۆياندا ئەو ساتانەيان بەسەر دەبرد، لەو گريانە بەكولەدا لە دەوروبەرى خۆياندا ھزاران سال بەدوور دەكەوتنەوھ، ئەگەر گوپى خۆت بە شىوھيىكى ئەندازىيى بۆ ئەوان ھەلخستبا بە ئاسانى بۆت بە ديار دەكەوت كە ئەوانە لەو كاتەى دەگرين لەگەل بەرانبەرىكى ناديار و ئالۆز ورتە ورتيانە، لەجياتى ئەوھى زمانيان بىتە گۆ فرمىسك زمانى دەگپرا و دەجولايەوھ، ھەركە دلۆپى فرمىسك ھەلدەرژايە سەر كەفرىكەوھ وەك ئەوھ وابوو دلۆپە ئاگرى ھەلژىتە سەر قومى ئاۋوھ ھەلبكفكى، دەنگى لالانەوھى فرمىسكى ئەوان لە ئاۋازىكى دىرىنى ناو دىرۆكىكى دوور دەچوو، وەك ئەوھى ئەفسانەى لە دەستدان و شكستى بگپرىتەوھ و ئەوان تا دەھات گريانى خۆيان دەكرد و خۆيان لەو ئەفسانەيە بە تال دەكردەوھ، تا ئەو رادەيەى ھىچ ھىز و برستىكيان لە گياندا نەدەما و لە

ھەموو شتى بەتال دەبوونەوھ، كە دەسماڵەكانيان دەردەھيئا و بۆنيان دەكرد دياربوو پەلە خوينى كارەساتىكى دوورىان بەسەرەوھ وشك ببۆوھ، ئەوان دەسماڵيان بۆن دەكرد و بۆن دەكرد و بۆن دەكرد و دادەكەوتن. دللم ھىندە بەخۆرپە لىي دەدا دەتگوت دەيەوئى دەرپەرى.

– ئاى دللكەم ئەوھ چىتە چى ئاخەر ئەگەر سىنەم پەنجەرەيەكى ھەبى ئازادت دەكەم ئاخ دللكەم.

ئاگام لە ھىچ نەمابوو دەستىكى پەرىيوم كەوتە بەرپى. سەعاتىكى سايكۆى وۆتەر پروقى لە دەست دابوو، ئەنگوستيلەيىكى نقىم شىنى لە پەنجە دابوو.

– بىرم كردهوھ، دەستىك بە تەنھا دەتوانى ھەموو سەرزەمین بكات بە گول و لە ھەمان كاتدا دەتوانى ھەموو سەر زەمین بكات بە ئاگر... ئەلپىرە لە نىو چەقى ئەم سەرابەدا كەوتوۋە، ئاخۆ دەبى دەستى كام مروؤف بى؟ لە دللى خۆمدا گوتم: ئەى دايە گيان ئەگەر دەتزانى كورەكەت لە چ حالدايە.

– ھا كورەكەم ئەوھ چىتە دەلئى گۆراوى؟

– نا دايە گيان نا تۆزى تىنووم، يەك تۆز.

فرمىسك وەك بارانى بەھار دەھاتە خوارەوھ، ئەوسا ھەستم كرد زۆر لە خودا تەنھاترم. لە دوور دوورەوھ دياربوون ھەميشە لە جوولەدا بوون، بەملاو بەملادا رايان دەكرد، ون

دەبوون و بەديار دەكەوتنەو، ئەو كاتانەى ون دەبوون هېچ هيزىك نەبوو بياندۆزىتەو، كە بەدياريش دەكەوتنەو كەسى لە توانايدا نەبوو راقەهەيان بگات، وەك هەلم و ابوون بەسەر ئاگرىكەو هەلبچى، ئەوانە دەتگوت كوانويىكى پر لە گرپ هەميشە نىلەهەيان دەهات، لە چاوى دەوروبەر سوور دەچوونەو، هەندى جار بەيەكەو سەيرى ئاسمانيان دەكرد و چەندىن سەعات و سەعات لە بوون دادەبران، من بۆ خۆم پيم و ابوو لەگەل خودادا قسە دەكەن، چونكە هەميشە دەميان دەجوولا و ورته ورتيان بوو، كەس نەبوو لە ورته ورتيان بگات، هەندى جاريش كە بە ئاگا دەهاتنەو، وا بەديار دەكەوتن كە هيز و پرستيان لە جەستەدا نەمايى و هەموويان بەخشىبى بە ئاسمان، ئەوان بەپراستى دروستكەرى سەرسامى بوون، ببوونە مايهى ئەوئە سەراب لە ناو تاي پرسياردا مت بگەن و لەگەل خۆياندا پەلكيشى ناو ئەم ناديارى و ئالۆزىيەيان بگەن، هەندى جار دەگەرانهو تا ناو گلپنەى چاو دەهاتن، ئىوارە دادەهات و دوور دوور دەپۆيشتن و بەيەك دەنگ هاواريان دەكرد و هاواريان دەكرد:

– ئايا خۆمان بەكام لاي زهويدا بگرينەو؟ ئەو بۆ زهوى ئيمە راناگرى؟

ئاي چ هاوارىك بوو و زهوى زهوى زهوى بەشى ئەوانى

نەدەكرد. هەندى جار هەر هەموويان بە پەلە بەلایەكدا رايان دەكرد و بەرديان كۆ دەكردەو، ئەم سەرابستانە دەتگوت بەردى لى دەبارى، بە سەرە بەردەكانيان دەهينا و ديواريان دروست دەكرد، كە لەو ديوارانە دەبوونەو لە لايەكى تر دەوستان تا دووبارە و ديسانەو دەكەوتنەو ديوار دروستكردن، ئەوان هەميشە ديواريان دروست دەكرد، ديوار ديوار ديوار، سەردەمانىك ئەگەر بەچاويكى پىوانەيى رامانى خۆت لە جوولە و بزوتيان گرى دابايە بۆت ئاشكرا دەبوو ئەوانە چەندىن هەزار ديواريان دروست كەردو، كە لەو ديوارانە رادەماي سەريان لە ئاسمان بوو، هەر خۆشيان لە پشتى ديوارەكانەو شمشيرە وەهميەكانى خۆيان ساو دەدا و زىي خەياليان دەپۆشى، وا بەديار دەكەوت ئەوانە خۆيان بۆ شەرىك ئامادە دەكرد لە رۆحياندا هەلگىرساوه، شەرىك تيايا هېچ بەرابەرىكى نىيە هەشەت لى بگات، شەرىك لە ناو جوولەيىكى نادياردا كە لە دوورەو هەستت بەو دەكرد هەر شمشيرە و لە شمشير گير دەبى و ئەو نالە و هاوارى كوژاوهكانە فەلەك دەهەژين، يا ئەو پىكەنينى ئەو پالەوانانەيه دواي رووبەرووبوونەو پىكى سەخت و دژوار غەنيمەكەى خۆى لەسەر پشتى ئەسپ دەگلپنى و هەپروون بەهەپروونى دەكات، لەگەل ئەو هەموو جەنگە ئالۆزانەشدا هەميشە ديوار بەرز و بەرزتر دەبوونەو، شمشيرەكانيان

دريژتر دەبوون، مەتەريزهكان پان و پۆرتەر دەبوون، بەلام كەسى نەبوو بزانی ئەوانە لە جەنگدان، یا لە پاكکردنەوهی باخ و باخاتەكان، یاخود لە گەرمەهی گریان و نووسین و توورەبووندان، چونكە لە هەمان دەمی ئەو جەنگە سەختەدا دیسانەوه دەفتەرەكەهی بەر باخەلیان دەردەهیتنا و دادەبران، یا ئەوتە رایان دەکرد و رایان دەکرد و رایان دەکرد، ئەوانە دۆنكیشۆتیش نەبوون، چونكە ئەوهی سایەدی ئەوان بواپە دەیبینی كە چۆن چۆنی خۆین بازرقە دەدات و دیواره وەهمییەكان چۆن بەرز دەبنەوه و دەنگی شمشیرەكان چۆن تیکەل بە نالە و هاوار دەبێ، ئەوان بەپراستی هیزی چا و گوچكەیان دەگوێرێ. ئەو شەوه، شەویكى ئەبەدی بوو، لە ناو ئەو سەرابە سووتاوەدا ژیان لە بەرچاوم هیندە پەش ببوو بەقەد سەری دەرزى پروناكایی لە ناو دلمدا نەمابوو، تەنانەت هەندى جار هەستم دەکرد مرۆف هەرگیز پروناكى نەدیوه، نائومیدییهكى كوشندە جگەرى هەلا هەلا دەکردم و دەبیردمەوه ناو رابردووهكانم، ئەو رابردووانەى یەك یەك وەك چەند وینەیهكى زیندوو دەهاتنە بەرچاوم و هیندەى دیکە فرمیسك و هەنسكى ساردى پى هەلدەریشتم بەچاوى خۆم دەمبىنى پارچە پارچەى گیانم لە دوو چاوهكانم و لە دەم و دەست و لوولاقمدا دەهاتنە دەرەوه و وەك پەوه پۆرێكى خەمگین بەرەلای ئاسمان دەبوون و مائناواییان لى دەکردم... منێك كە تەواوى زیندەگیم

بە كتیب و دنیاى پاکی پر کردبووه، ئیستیکەش كەوتومەتە ناو گێژاوى نەهامەتییهكانى سەراب و رۆحى ورد و خاش كردووم، ئیستاكەش هەر بەرپۆم بەرەو ئایندهى ناديار.. سەرم دەرھیتنا، ئەستیرەكان لەبەر تۆزى سەرابى و دووكەلى سووتان بە ئاستەم جریوھیان دەهات.. بیرم لەو ئەستیرانە دەكردەوه كە لەو شوینەى من لى هەلقوولام چەند گەش و جوان بوون و لیرەكانەش هەمووى تووشى ژەنگى زەمانە هاتوون و بریق و باقى جارانیان نەماوه، هیچ زیرۆحیکم لە دەورووبەرى خۆم نەدى و سەیری دوورم كرد، قیامەتێك بوو لە خۆین و ئیسقان و هەلۆهەرین.. ئەو كاتەم بە هەل زانى لە ناو دۆزەخ بێمە دەرەوه، یەكسەر دەستم بە راكردن كرد، بیرم كردەوه ئەگەر بۆ ماوہیەكى كورتیش بى دەبى رابكەم، پەنگە لە تینوووان بخنكیم.. بەهەر حال بە خیرایی كەوتمە رى... ماوہیەكى زۆر ئاوها رۆیشتم.. تەواو تەواو دوور كەوتبوومەوه لە ناوجەرگەى مەیدانى سەراب، بەلام هەمدیس هاوئازارەكانم بەدوامەوه و لە پیشمەوه بوون، لەناكاو تارمايێكى تۆقینەر بەچەند مەترێك لە بەردەمدا قیت بووه و رۆحى هەراسان كردم.. لە جیگەى خۆم تاسام و جوولەم نەكرد، خۆم وام خەيال دەكردەوه، چونكە تاریكى شەو منى لوول دابوو، دوودلى داى گرتم خۆشم نەمدەزانی بۆ كوێ دەچم، چونكە لە نيو ئەم وەهەمستانەدا هیچ سنوورێك دیار نییه، ئەو شەوه تا سپیدە هەر رۆیشتم، زمانم

وشك ببوو له ترس و له بهر تينوویتی شهكەت ببووم، جگه له وهش خەمى ئەوهى من چارەنووسم چى دەبى؟ هيندهى ديكه دنيام لى دادەخرا، هاوبەنده خەمگينه كانم وهكو رهوه ئەسپىكى بريندار كورژنيان دهگەيشته ئاسمان و دهچوونهوه سەر گرده سەرابييه كان و خوڤيان دەدايه بهر خوڤ، هەموو بهيه كه وه و له تهك يهك و له ناو يه كدا دهوستان و دهگوت تۆپه له هەلمىكن و هەلدهچوون به ئاستەم هەناسەيان دەدا، وهك ئەوه وابوون كه هەستيان بهوه كرديى خوڤ گوتى له دهنگى ئەوانه ئاوهها بپدەنگ ببوون و لهو سەر گردانهوه دهوستان و دهوستان و دهوستان، نه ماندوو دهبوون و نه شهكەت، سەهيري خوڤهتاويان دهکرد و چاويان پر دهبوو له تيشكى زيڤيني خوڤ، سينهيان دهبوو بهكوانوى ناگر و ليويان تهتهلهى دهکرد، ئەوان له سەفهريكى دوور دوورى رامان و كریشمه و شكست و هەلسانهوهدا هاتبوونهوه، به ناوى خوڤهتاو رۆحيان دهشوشتهوه و شووشهى شكاوى دليان چاك دهكردهوه، ئەگەر له نزیکهوه سهيري جهستهى ئەوانت بكردايه وا دههاتنه بهر دل و ديدەت كه ئەوانه چەند بوتلى شەرابى پر له تيشكن، ئەگەر بيانخويتەوه ئەوه به شيوه ييكي ئەزەلى مەست دەبیت و بۆ ئەبەد ناگەرپیتەوه هۆشى جارانت.

– ئايا ئەوانه چيان له تيشكى خوڤ دەبينى، ئايا ئەوانه

كهلكه لى چيان له هەناو دايه، ئاوا بهرانبەر به خوڤهوه دهوستان و بپدەنگ دەبن؟ له هيكهوه وهك بللى ئيدى نوڤى خوڤ تهواو بوو وهئاگا دههاتنهوه و هەمدیس دەستيان به راكردن دهكردهوه، ئەوانه راكردن بهشيك بوو له كولتوورى مانهوهيان، راكردن ئەفسانهى رابردوى ئەوانى دهگيرايهوه، بهلام كه زهينى خوڤ بهسەريانا تيژ دهكردهوه دهتبينين ئەمجارهيان مرؤف نين، بهلكو رهوه ئەسپىكى بالدار و ماندوونه و بهدوو چاوى تژى تيشكهوه دهگەرانهوه ئەو مەزارگا وههميانەى خوڤهتاو هيدايتى بۆ دهکردن، ئەو مەزارگيانەى كه هەوريكى سپى سپى له وههم دايپوشيبوون. ئەو كاتهى هيندهى نه مابوو گزنگ هەلى و داو داوه تيشكى رووناكى بهرچاوم رووناك بكاتهوه، گرمۆلهيه كم بهرچاو كهوت، له جيگهى خوڤ وهستام، كهوتمه سەر ئەژنو و توڤى ديقهتم دا، هەر نه مزانى ئەم گرمۆلهيه چى بوو، دووباره ديقهتم دايه گرمۆلهيه كه جوولهيه كم كهوته بهرچاو، ديسانەوه ديقهتم دايى، بينيم كه سيكه له سەر لاتەنيشت كهوتوو، ئەو كاته كهوتمه يهقين كه ئەوه يهكى له هاوتازاره كانمه و لهو ناوه هەلكورماوه، بهلام زانيم كه سيكى زۆر هيلاك و شهكەته، جا يا ئەوه تا له تينوانا كهوتوو، يا له ناو برينى خوڤدا دهگهوزى، تازه كار له كار ترازاو هەر دهبى بهلايدا بچم، هيدى هيدى لى نزيك كهوتمهوه... بهلام به ئاگا له خوڤوونهوه، هيندهى نه مابوو بگم

دەستى خۆى بەرز كردهوه، بەلام ھىزى لەبەر بربوو، زانيم ئەوئيش كەسىكە ھەروەك من و ھاوبەندەكانم چارەنووس رايكيشاوتە ناو ئەم كارساتەوه، دلەراوكتكەم كەم بۆوه، كە گەيشتمە سەرى تىگەيشتم لە تىنوواندا ھەلتوقىو، دياربوو بىرستىكى زۆرى لەبەر رۆيشتبوو، چونكە رەنگى وەك پەلكە پيازى لى ھاتبوو، تۆزى بەديارىيەوه وەستام كورپكى تەمەن ھەژدە تا بىست سالى دەبوو، بە چاوپكى ھىجگار سۆزناك و خەمبارەوه سەپرى دەكردم، لە ھىماى چاوەكانيدا دياربوو كە داواى بە فرىاكەوتنى لى دەكردم، لە داخا گيانم ھەلتەكا، چونكە خۆم دەبينى وەكو ئەو كەوتبووم و كەسىك نايى فرىادپرەسم بى، مرۆف لەو ساتانەى دەكەوئى ھىچ شتى نىيە پراستى بكاتەوه و ھەر ئەو كەوتنەيە تا پاي مەرگ نەخشى خۆى لە ناو جەستە و زەينيدا دەگيرى.

ھاوبەندەكانم ئىواران دەتگوت ھەزاران ھەزار سالا دەگەپىن و ئەو پىرۆزگايە نادۆزنەوه كە وەك زەمىنى وادەبەخش وابوو و خولياى ئەبەدى مرۆفە لە خاچدراوكانى ئەو ھەبوونە بوو، بەلام ھەرگىز پى نابەن، بنارەكان ھەلدەكشان، بەردەوام ھەلدەكشان مرۆ ھەستى بەوه دەكرد ئەوانە دەفرىن و كۆمەلە نەورەسىكى لە كەنار دابراون ھەلدەكشان و ھەلدەكشان و ھەلدەكشان، تا دەھات بەرز دەبوونەوه، لە

بەرزايىيەوه بەرەو ئەو بنارانەوه شۆر دەبوونەوه، ھەموويان نەورەسئاسا بەسەر كەشر و بانەكان و گردەكانەوه ھەلدەنيشتنەوه. لە چركە ساتىكدا دەكەوتنە گۆرانى چرىن و ھەلبىرىنى دەنگيان، گۆرانىيەكانى ئەوان وەك پىگەيشتنى ترى وابوو، ياخود ھەستت بەوه دەكرد چرۆ دەكەن، ھەندى جار وا ھەستت دەكرد ئەو كۆمەلە ئاوپكى زۆر دوورى زەوين و لە كانىيەكاندا دەتەقنەوه، ئەو ناو پى دەبوو لەو ئاوازەنى كە ھىچ كاتى مرۆف گويىستى نەبووبى و غەرقى غوربەتتىكى ئەبەدى دەكردى، گۆرانى چرىنى ئەوان جىاوازيكى ئەوتوى نەبوو لەگەل راکردن و گريان و پاكردەنەوى باخەكان، ئەگەر ھەموو ھەستەكانى خۆت كۆ كىرەبايەوه ئەو دەگەيشتىيە ئەو پراستىيەى ئەوانە گۆرانى بۆ كچانى دەلپن كە ئىستىكە لە دوورترىن ئەشكەوتى مېژوووه چاوەروانىان دەكەن، بەلام ھىزى رۆيشتنىان نەماو، ھەر بەو داخەوئش خۆيان بە بەرد و دار دادەدەن، بنارەكان لە شەوقى گۆرانى ئەوان دەھەژانەوه، لە يەك كاتدا تەنھا دەنگ دەمايەوه وەك ئەوئى تۆ لە بەرانبەر تەنھايىكى گەورەدا موجىزە دەبينى.

– ئايا ئەو دەنگانە چى بوون؟ چىيان لى ھات؟

بەلام كە ئاورت دەدايەوه رەوئى مەل بە ئاسمانەوه دەفرىن و تۆيان دەخستەوه ناو يادەوهرىيەكان و ھەر ئەوئەندەت دەزانى

گيانت له خۆلى ئەو سەرابستانەدا غەرق بوو. من له لايەك ترسى كەوتن و پمان له تینواندا ھەموو گيانى ھینابوومە لەرزە، كەچى خەمى ئەو مرۆفەش ھیندەى دیکەى خەم و خەفەتى پى بەخشیم، دەستیکم بۆ دەستی برد ھەتا ھیزی ئەوھشى نەبوو دەستی دریژ بکات... تۆزیکى دیکەش لى ئەونزیک كەوتمەو، تازە كار له كار ترانابوو، نەدەكرا بەدیارییەو بوەستم، چونكە ئەو له دوا ساتەكانى ژيانیدا بوو ناچار جیم ھیشت، ھەستم بە شەرمەزارى دەگرد. له ناو ئەو وھمەدا بۆنى گۆشتى سووتاوى بەر ھەتاوى داغ دەھات وەك ئەوھى له چیشتخانەییكى گەورەدا بیت و دووكەلى پەژووت بۆ بیت... بۆنى گۆشتى سووتاوى مرۆف ھىچ جیاوازییەكى لەگەڵ بۆنى ئەو گۆشتانە نەبوو كە ئیمە دەیحۆین... له پیکەدا بەتەك ھەزاران ھەزار تەرمدا رەت دەبووم ئایا ئەمە خەونە، یا حەقیقەت؟ وەكو خەون دەھاتە بەرچاوم، چونكە منیش ھەر وەك ئەوان تەرمیكى زیندوو بووم خۆ رەنگە له ناو ئەو تەرمانەو ھیشتا ھەبووبین زیندوو بن، بەلام كى لەو كات و ساتە دژوارانەدا بیر لەمە دەكاتەو، كاتیک ژيان ئەو سەرۆشتە ناھەموارە دەگریتە خۆى و غەریزەى مانەوە زیاتر دەبیتە سەرمەشقى زیندووھەكان... من بۆ ماوھى دوو سەعات بايى ھەزاران ھەزار سال گویم له ئاوازی خەمناكى مەرگ بوو، ھەر چوونى بى ریبوارىكى تەنھام و بەدلىكى خەمبار و چاویكى پر له

فرمیسك و دەستىكى لەرزۆكەو ئەو سەرابە تەى دەكەم.

- ئاخ چ سەرابىكى نەفرەتییە، ئەوھش خولقاوى تۆیە. تا ئەو ساتە ئەو شەویك و نیو رۆژە من بەرپۆھم و ئیستاش له خەيالى ئەو نیم رووم له كام لایە، جارێ ھەر ھەولێ ئەوھمە دوور دوور كەومەو... خۆ كاتیکیش دوور دەكەومەو ھەر نازانم له كویم، من ئیستاكە و نترین مرۆقى سەر زویم... تەنھاترین خودان گيانى ناو سینەى سەرابم... ترس و تینوویتی و برسییەتى وەك سى گورگی ھار، ھارتر له ماشینی سەراب ھەلم دەلووشن، جار جار خەيال دەبیردەو... خۆم دەبینى بەسەر ئەو سەرابەو كەوتووم و لەسەر سكەو دەخشیم ھەردوو چاوم پەبوو له تۆزى سەراب و ھىچ شتى نابینم... ئەو نەبى كەسى دى بەلامەو و جامى ئاوم بۆ دەھینى و منیش وەك كەسىكى ھەزاران سال ئاو نەدیو ھەلدەستمەو و بەردەبمەو سەر زەوى و ئاوەكە ھەلدەرژیت و زمان بەزەویەو دەنیم و ئاوەكە ھەلدەمژم.

- ئا، ئەى ئا تۆ چەند مەزنى، تۆ چەند گەورەى، ئایا شتى ھەیه له ئا مەزنتەر بى؟

وام خەيال دەگرد ئەو دنیاىە ھەموو بۆتە ئا، دەورویەرم، ئاسمان، سەراب، كە دەستم بۆ دەبرد قومىكى لى ھەلقورینم بەئاگا دەھاتمەو و ناو لەپم پر له خۆلى سەراب ببوو...

سەراپاي گيانم دەكەوتەو ترسى مەرگ هیندەى دیکە پیکەم بەخیرایی دەبری، سەیری دوور دوورم دەکرد... زۆر دوور تا چاوەتەر کات دوور... بەلام ئاخ جگە لەو سەرابە گۆلە سەگە هیچ شتیکی دیکە دیار نەبوو... سەرزەمینکی وا تەنها لە کفنی مەرگ دەچوو، نە درەختی، نە گاشە بەردی، نە پنچکی، نە مەلی، هیچ شتیکی لە ئارادا نەبوو، راستەقانی قیامەت بوو... هیشتا هیچ مرقۆفیک زیندوو نەببوو، لە چاوەروانی نەفخیکی خوداوەندی دابوو، بەلام ئەمەش هەلچرژانی ناو زەین بوو، خەیاڵیک بوو بەرگی راستی لەبەر دەکرد. گەشتی من بەنیو ئەم سەرابە مردوو لی نیشتوو گەشتیکی نائومییدی بوو، گەشتی کەسی بوو کە کەوتبیتە ناو دەریا و مەلە نەزانی، ئەگەر بشزانی شەپۆلی دەریا هیندە بەهیزە تووری هەلەدەنە ناخی دەریاوه، دووبارە دەنگی مێریم کەوتەو بەرگویی:

– ئیمە لە کوین؟ خودایە ئیمە لە کوین کزەییك لە جگەرم هەلسا، هەلی قرچاندم.

نیوهندی سەرتەنگ و تروانش جیاوازی نیوان ئاسمان و زەوییه، جیاوازی نیوان مەسیح و محەمەد بوو، بەیەكگەیشتنی مزگەوت و كەلتسا بوو، جیاپوونەوهی شمشیر و ئاشتی بوو، لەو نیوهندەدا بوو مێری هەلژایە نیو ئەم دنیاىە و لە زنجیره شاخەكانى (قومریه) دا گیرسایهوه:

– تەحا ئەو مەن ئیرەم چۆن هەلژارد بۆ لەدايكبوون، خودایە دوو دنیاى جیاوا، ئەو مەنم فەرموو با توژی بیر لە خۆم بكەمەوه، ئایا بەرهشانی كردن دواى ئەو هەموو خولیا و ئارەزووه ئایدیای مەن بوو؟

كە ئەم قسانەى دەکرد بەیار خەریكى دروستکردنى لیستی ئیشكگری بوو، ئەو كاتەى مێری كەوتە نیو ئەم كۆمەلەیه باشتەرىن هاو دەم و هاوئاخاوتنى بەیار بوو، ئەویش لەمدیو سنووری رۆژەلەو پەریبوو، نیو ئەم پەوهزە شاخەنەوه، هەمیشە لە گفتوگۆدا بوون، گفتوگۆی نیوان ئەم دوو لە گفتوگۆی نیوان دوو ئەفسانە دەچوو هەردووکیان خولیاى ئایدیایك بوون كە ئەستەمە بتوانن لەم سەرزەمینە پیادهی بكەن. بەیار و دابان هەولیان دەدا بچنە بنج و بناوانى هەموو

شۈيئە دوورەكانى دىنيا، بەلام مېرى ھەوللى دەدا ھەموو شۈيئە دوورەكانى دىنيا بەيئىتە دەوروبەرى خۆى، ھەمىشە لە گەران و سووران دابوون، دەچوونەو ناو باخچەكانى مېژوو لە بارەى كېلگەكانى گەنم، يا ئاوهووا، يا ئەندازەى شاخەكان قسەپان دەگرد، ناوى ھەموو باخەكانيان دەزانى، گوند گوند و چيا چيا و پى پىيان تەى كىرەبوو، تەنانت ژمارەى دانىشتوانى ھەموو گوندەكانيان لەبەر بوو، لە ھەر شۈيئە بار و بارگۆلەيان لى دادەخست ئەو ناوہ پىر دەبوو لە درەخت و جۆگەلە ھەمىشە چواردەورى خۆيان بە دار مېو شوورەبەند دەگرد، مېرى تەواو لەگەل ئەم كارانەدا گونجا بوو، ئەو ھەمىشە خەرىكى پاكىردنەو بوو، خويىنى منالانى گەرم دەگرد، پۆخى پياوانى لە گەلای پىزىوى ژيان پاك دەگردەو، لە بەيانىيەو تەئوارە پيا دەى ئايدىاي خۆى دەگرد، ھەمىشە خەرىكى داشۆزىنى دەوروبەر بوو لە ناشىرىنى و پۆخى خۆى زىندوو دەگردەو، ئەو ئەسپە شىنكەزايەى كە ھەموو سپىدەپەك لە خۆرئاواى دىي (شمايلاوا) بەسەر بەرزايىيەكانەو ھەلدەگەرا و دەتگوت لە ئاسمان دابەزىو و تۆزى ھەورى رەشى بەلەكى لە لوولاقەكانى ھەلسووېبوو و ھەندى پەلە ھەورى سپىشى لە تۆللى نەخشاندبوو، وەك ئەو واپوو كە تۆ لە ناو سىرووتىكى ئەفسانەپيدا و بەناو شووشە و ميناىيىكى تەماويدا سەپىرى

بەكەيت، كە سەر ھەلدەگەرا لە دوايەو تەواوى ئەو رېگاوبانە توناوتونانە سەوز ھەلدەگەران و لە ھەر شۈيئە سمكۆلى كىرەبا كانى لەوئ دەتەقەنەو، لە ھەر شۈيئە سەپىرى ئاسمانى كىرەبا ئەو ئەم پارچە ئاسمانە دەكەوتە باران، بۆيە بىنەر ھەموو سپىدەپەك توشى رامان و سەرنجىكى قوول دەبوو تىيايا غەرقى ھەزاران دىمەنى ئەفسانەى ئاوا دەبوو، ئايا ئەسپەكە بالى گرت؟ كە لە دەمى بەرى كەوتنا ئاوا لەسەرخۆ و پاشانىش وا بەلەز ونبوو؟ سەرتەنگ دواى نەمانى ئەو ئەسپە لە گوندىكى خالى دەچوو، تەواوى رەو ئەسپەكانى سپىدان ھەرچەند تا بەرەبەرى نىوەرۆ بەسەر گىردەكانەو كۆ دەبوونەو و سەپىرى خۆريان دەگرد، بەلام نە رەونەقى جارانيان مابوو، نە پراكتىشانى جارانيان مرؤفیان سەرسام دەگرد، ئەو ئەسپەكەى مېرى بوو لە نىوەندى دورى و شمايلادا دەووستا و بەر لەوہى پياسەكەى سپىدانى خۆى بىكات ئاورىكى لە دى دەدايەو، ئىدى لە ناو چىل و پۆپى دار چناران و قامىشەلانەكان و دار مېو چرەكان و گەلای بلىندى بى ون دەبوو، خەلكى لە دواى خۆيەو دەخستە ناو ھەزار و يەك سەرسامى لىكدانەو، ئەو ئەسپەكەى مېرى بوو لەسەرخۆ دەپىلان و يادەوہرىيەكانى سەرتەنگ و تروانشى لە زەينى خۆى ھەلدەوہراند، چاوى لە ئاستى لەزەنتى بى كۆتايى سەر گىردويالكانى زىدى خۆى

دەنوقاند و بۆ ماوھىەك لە جوولە دەكەوت، لە بەرانبەر جەستەى ئاگراوى مېرېدا رادەما و لە شەققەى باالى دەدا و ون دەبوو، شىنكەزانى مېرې و جەستەى بالادار و بەھەبەتەى مېرې ھەموو سېدەھىەك ئەو خرۆشانەى دەخستەوہ ناو خەلكى گوند و دەيخستەوہ سەر ئەسلى خۆيان، ھەموويانى لە ناو خەون و خەيالدا نوقم دەکرد، ھەموو جارېكيش مندالە باژەرەكان و بارە كچە جوانەكانى گوند لە بەردەم مالە گەرەكەى دېدا كە حوكمى چەند سەدەھىەكى دەکرد دەوہستان و بەدەم ھاوارېكى ناسك تەنكەوہ سەدايان دەخستە ناو گوند و مالە گەرەھيان بېدار دەكردەوہ. پەرتەھيان پى دەكردن، بەلام ديمەنى ئەسپى مېرې ھەر بەتەنھا ديمەنى دوو جەستە نەبوو، بەلكو ھاوارېك بوو لە پۆحى ئەواندا شىن دەبوو، داواى بېدارى و ئازقادى لى دەكردن، ئەو ديمەنە بانگېكى دوورى ناو خۆينيان بوو، ھەموو سېيدان زىندوو دەبوو، داواى لى دەكردن ئەوانيش سوارى ئەسپ بن و ئەو ديمەنە جوانە زىندوو بکەنەوہ، بەدەم ھەناسەى ساردەوہ ئەو بارە كچانە ھاواريان دەکرد:

– ئەسپەكە ئەسپەكە دېرى رەبەنان چەند دوورە

ئەسپەكە ئەسپەكە مەريەم لە باوہشت گرى

ئەسپەكە ئەسپەكە توپلت ستوونى دېرى

ئەسپەكە ئەسپەكە حيلەت زەنگى كەلېسايى

ئەسپەكە ئەسپەكە چاوت مېرگى ئىنجىلى

ئەسپەكە ئەسپەكە قاچت منارەى دېرى

ئەسپەكە ئەسپەكە كەفەل جەستەى سەرتەنگى

ئەسپەكە ئەسپەكە بژت رەزى تروانشى

مېرې لە دوورەوہ ئەم گۆرانىيەى گوى لى دەبوو، كە خۆى ھەموو رۆژانېك لە كاتى خاوينكردنەوہى ئەسپەكەدا دەيچرى و ھەموو منالانېش فېرى ببوون، تۆزى دەوہستا و سەرگۆناى تەر دەبوونەوہ و سەھىرى ئەم كچە جوانانەى دەكرد، كە لەگەل سەوزايى دەشتە بچووكەكانى قومرييەدا تىكەل دەبوون، خۆى وەبىر دەھاتەوہ كە لەگەل كچە كرىستانىيەكانى سەرتەنگ، چۆن چۆنى لە كاتى جەژنى ترېدا سەف سەف دەوہستان و زەمىلەى خۆيان پر لە تری دەكرد و بە گۆرانى بۆ ئەو شوپنەھيان دەبرد كە بەتايبەت بۆ تری كوشين دروست كرابوو و لەوئى كە دووبارە بۆ پركردنەوہى زەمبىلە جوانەكانيان دەگەرەنەوہ، ئاخىكى ھەلدەكيشا و سەھىرى جەلە خاكىيەكەى بەرى دەكرد و دەگەرەنەوہ ئەو سەردەمانەى ھەموو خەلكى دى ئەو جەھيان لەبەر دەكرد و بۆ ناشتنى مردووہكانيان دەچوون. لەبەر خۆ دەيگوت:

– ئايا من بۇ ناشتنى مردووهكان دەچم؟

ھەموو گيانى رادەچلەكى، بەلام دەنگى بەسۆزى بارە كچان دەھاتەوہ:

– ئەسپەكە ئەسپەكە سەرپشتت گوندى تروانشى

ئەسپەكە ئەسپەكە گوچكەت چەترى بارانى

ئەسپەكە ئەسپەكە دەمت كانى سىپى

ئەسپەكە ئەسپەكە حيلەت زەنگى كەلىسايى

ئىدى مېرى دەگەراپەوہ ئەسلى خۆى و توندوتۆل دەبۆوہ. لە نىو ئەم دالان و دۆلانەدا خۆى و حيلەى ئەسپى بە تەنھا دەماپەوہ، سەيرى دوور دوورى دەکرد، ھەتا چاوى پر دەبوون لە جوانى و دلى پر دەبوو لە كەف و كولى سروشت و رۆحى پر دەبوو لە جاويدانى، ئەوسا وردە وردە دەگەراپەوہ، ئەو كاتە خۆرەتاو چەند بالى شۆر بېۆوہ ناو ئاوايى و سروشتى غەرقى زېرى پاكى خودايى كردبوو، بەلام ھەميشە و بۆ ئەبەد كاتى دەگەپشتە ئەو تاقە گۆرەى كە شنەيىكى فينكى بەيانيان گياى سەر گۆرەكەى دەخستە كەرويشكە و لەويكەوہ دەوہستا و بۆ چەند ساتى يادى ئەركەوازي دەكردەوہ، ئەو ھەكايەتەى بىر دەكەوتەوہ كە دوو عاشقى گوندەكەى لە بەرەبەيانىكى رەنگاوپرەنگى بەھاريدا دەچنە ناو كەلىسا و لەوى لە خەويكى

ھىجگار قوولدا دەست لە مى يەك دەكەن و بۆ ئەبەد تىكەلى يەك دەبن، كاتى خەلكى گوندەكە بۆ نويزى ميعراجى مەسيح پروو دەكەنە دېرەكە و ئەو ديمەنە دەبين ئەوان وەئاگا دېنەوہ و ھەموو گيانيان دەبېتە ترس، بەلام تاويان دەدەنى دەبن بەدوو كۆترى جوان و لە دەلاقەى كەلىسادا شين دەچوونەوہ، ھەر بۆيە ئىستاش خەلكى ئەو گوندە لە ھەموو نويزىكى ميعراجى مەسيحدا، بەر لەوہى سرووت دابەستن دادەچەمېنەوہ و دەست لە سەر سينگ دەوہستن، ئەوسا بەرەو لاي مېحراب دەچن.

دهبوون، له گه ل جه معی کوراندا مهمله که تیکیان له سروشتیکی بههشتی دروست دهکرد، بهیه که وه سرووته کانی ناو ئینجیلی مهتییان دهخوینده وه، خودایه ئیمه هاتووین له بهرت بیاریننه وه و بلّین: مهربه م ئاهای مهربه م تاقانه کچی ئیمه بۆ خاتری ههر دوو م همکی پر و شیر نه دیوت، بۆ خاتری قژی بهه تر پزیکراوی بازرگانه کانی هیند و سند، بۆ خاتری ههر دوو دهستی پر بهر که تت، بۆ خاتری مه چه کی زیتر نه دیوت، بۆ خاتری ئه و گولّه میخه که ی له لا یوی بسکه کانت دها نه وه کانی خۆت له م هه موو کوپ و کچه جوانانه ی خۆت بیارینه، مهربه م مهربه م ئیمه له تو زیاتر که سمان نییه، ئیمه بی که سترین که سانی گوندی تروانشین که خودا به خودایه تی خوییه وه، هه ر هه ند بزانی ئیمه چۆن له نیو ئه م دۆله دا جوانترین میترگمان دروست کردوو و پاکترین هه وامان خولقاندوو و رازاوهرترین سرووتی خوداییمان گپراوه. میتریی که له م خه یالانه ده بووه ورده فرمیسه که گه رمه کانی هه لده رژانده سه ر کولم و شوپر ده بوونه وه سه ر گه ردن و هالایان به هه ردوو مه مکه کانی ده به خشی و به ناگا ده هاته وه، که به ناگاش ده هاته وه خۆی ده بینیی له ژیر ده ستی جلی خاکی ته وقدار به رشتی خه ریته ی گولله دار و خه نجه ری له نارجیلی قه فته به ند، ئیدی کووشکی خه یالی داده رما و ده که وته ناو هه را

ئه گه ر له به رزایی هه زار لووتکه ی (به نانه وه) چاوێک بگپری به کی لگه دووره کانی، هه ست به وه ده که یت تو له به رده م جیهانیکی ئه فسووناوی هه زار ره نگدا یاری به روانینه کانت ده که یت، چونکه له و ده ور به رده ا سنووریک نییه هه بیه تی مرۆف نه شار یته وه، له وێ مرۆف زینده وه ریکی هه جگار بچوکه، میتریی زۆر جار ان بیری له مه ودای نیوان تروانش و ئه وێ ده کرده وه، پیی وابوو ئه و چۆته ئه و به ری ئاوه دووره کانه وه و زۆر زۆر له زید و نیشتمانی خۆی دوور که وتۆته وه، هه ر له و ساتانه دا بوو تووشی جوړیک له رابردوو زینی ده بوو، ده گه راپه وه ناو خه ون و خه یال ه کانی خوییه وه، ئه و خه ون و خه یالانه ی هه ر له سه ره تای ژیا نی هه ر زکار ییه وه جوانترین ژیا نی بۆ له نیو ره ز و دار میوه سه وه کانی تروانش دروست کردبوو، هه ر ئه وه ش بوو وای له خه یال ه کانی کردبوو ئاره زووی فرین بچپته ناو شان ه کانی به ره و ئه و بنا ره دوورانه وه هه لیکشی، بییری له رۆژانی یه که شه مووانی دیری قه ددیس میناس ده کرده وه که چۆن چۆنی ئه و هه موو کچه کریستیا نانه ی تروانش به ره وه ده تگوت له لای خودا ره وانه کراون، ئاوا به جلی سه وز و سوور و زهرد و پر بریقه یان تیکه لی ئه و سروشته جوانه ی ناو دیری بنا ر شاخ

و زەنای دەوروبەر، ھەر ئەوەندەى دەبیست که یهکى دەلى:

– له کویى میړى له کویى؟

بهلام ئاخ ئەوه دەنگى کهسى بوو له میژ بوو تیکه لى خاک و
خۆل بوو بوو.

٦

– مانگی ئاب، ئاخ مانگی ئاب مانگیکی دۆزەخى و ئاگرئامیزه،
سەرابى ئاگراوى لەم مانگەدا تا پای چوار تەبەقە بەرەو خوار
پۆحیکى زیندووی تیدا ناگەرێ. بۆیه مەحاله تۆ بتوانى لەم
سەرابە دەربچیت، قەدەرێکە لە ئاهى مردووان و سەفەرێکە لە
خەونى لێقەوماوان... ئەوا بۆ چەند پۆزى دەچى منى
سەرگەردان بەرێ کەوتووم، بەلام نازانم لە پای چى، بۆچى؟ تا
دەهات چەورایى سەردەست و رووخسارم دەبوو بە تۆپەل و
پێستى پى فرى دەدام، که دەستم بەنیوچاوانم دادەهینا یەک
پارچە ھەلەستا... لەویدا زانیم رزگار بوونى من مەحاله، که
ئىستا بیری لى دەکەمەوه، ئەگەر لە مەیدانى سەرابدا بمزانیايه
ھەرگیز ئەو سەرکێشییەم نەدەکرد، بەلام غەریزەى رزگار بوون
لە مردن قەتاوقەت لە مرۆفدا نابریتەوه. بەرەبەرى عەسریکی
درەنگ بوو، من خۆم وام تەخمین دەکرد ئەگینا لە ناو سەرابدا
ھەتا نازانى بەیانى و ئیوارەش لیک کەیتەوه، بەلام ئەو کاتانەى
پۆز بوو دیار بوو کە مێشک لە ناو مێشکداندا دەکولاً و
ھورووژمى گەرمایى گیانى دەخواردى... من ھەر خەریکی
پۆشتن بووم بەبى ئامانج، بەبى ئەوهى ھیوايەکی بچووکیش لە
ئاسۆدا ھەبى پى بژیم، لەگەل ئەوھش... ھەر دەپۆشتم و

دەرپۇشىتم و دەرپۇشىتم، جار جاره گريانىك دای دەرگرتم هی خۆم نەبوو، گريانىك بوو له خوینمدا بى ئاگا سەرى له من دا سەر دەدا. بەلام كاتیکیش که لى دەبوومەوه، حەسانەووییک مېشكىمى دادەرگرت، مرؤف كاتى پرووبەرووی مەرگ دەبیتەوه، هەموو رابردووەكانى وەك فىلمى سینهمايى بەبەرچاودا رادەبوورئ، ئەوهى چەندین سالا له مېشكداسراووتەوه له بەرچاوت زیندوو دەبیتەوه.. ناخۆشترین بارى دەرروونیش لەم جۆره شوینانەدا ئەم حالەتەیه که هەموو دەرگاییکت لى داخرابى.. له دوور دوورەوه ترووسکەیهک سەرنجى رادەكیشام، ترووسکىک بوو، هەندى هیواى پى دەبەخشیم و وەك خوینىكى گەرم له ناخمداهەلدەرژا و ئاھىكى پى دەبەخشیمەوه، بەلام ترووسکىكى دوور دوور بوو.. ئاخەر هەتا بەرەوپیش دەچووم ترووسکەكەم لى بەدوور دەکەوتەوه، سەرۆشتى سەراب وایه، چونکه بەرەو بى كۆتايى دەرۆات تۆ ناگەى بە هیچ و هەموو شتەکان بەپچەوانەى یەكترى دەبى، زۆر مامەوه تا دەهات تارىک دادەهات، ئەوندەى له بیاباندا تارىک دابى ئەوندە دل پر له تارىكى دەبى... دووبارە برسپیهتى و تینوویتی هورووژمیان دەهینا و ژانى گەدەم دەیکوشتم و زمانى وشک هەلگەر اوام هەرچەندە هیزى جوولانى نەمابوو له نىو دەم وەك کاغەز و ابوو، گویم له دەنگى خەشى دەبوو

... له یەك ساتدا هات بە خەيالم که ئىدى تەواو، تازه نەجاتبوونم لەو سەرابە گوڵە سەگەدا مەحاله... ئاگام له خۆم نەما و کەوتم ئىدى خۆم ون کرد... ئەوه نەبى جار جار چاوم دەکردەوه بەلام، هیچم نەدەدى... بۆ ماوہییکى زۆر کەوتم و هەلسامەوه هەندى جار وام دەزانى وام له ناو پاونىک و ئەوه منم جۆگە جۆگە ئاو بەسەرما دادەرژى و شەلالى فینكى ئاو دەبم، حەزم دەکرد تا دوا ساتەكانى ژيانم هەر له ناو ئەو پاونانەدا بم... دەچوومە سەر دەرختەکان و سەیرى جوانى ئەو دنیايەم دەکرد... ئاسمانىكى شین و سەر زەمینىكى سەوزى پر له درەخت و گەلا و گوڵ و مەلەکان له هەموو لایەکەوه دەیانزرىکاند، ئەمجارەیان لەسەر دەرختەکەوه خۆم هەلدايه ناو ئاو و بەئاگا هاتەوه... غەرقى تۆزى سەراب بىووم و هیزى هەستانەووم لەبەر برابوو... هەولێكى زۆرم دەدا بکەومەوه سەرپى بەلام داخەكەم لەمىژ بوو ئەو هیزەم لەبەر برابوو، لەناکاو دەنگىکم بیست... سیمرغىک هەلکوتایه سەر جەستەم و هەلگرتم... لەگەل سیمرغىک فریم... فریم بەنىو ئەو ئاسمانە تەماویيەدا دەسوورامەوه... نەمدەزانى بۆ کویم دەبات... هەلى گرتم و دوور دوور، چووینەوه سەر ئەو شوینانەى کاتى خۆى بە منالى بۆ راوهمەل و چۆلەکە تەپالەمان دادەنایەوه... تازه دەغل و دان دەدوورایەوه خەلکى پەرش و بلاوى ناو ئەو دەشتایيیانه

ببون... له دلى خۆما دەمگوت:

– ئۆخەى ئەمجارەش كەوتەمەو نىو زىدى خۆم و دەبى خاك و خۆل ماچ بكەم...

كاتىكىش خۆم لار دەكردهوه ئەم خاك و خۆل و تاوێره بەردانه ماچ بكەم وەئاگا دەهاتم و دەمى خۆم دەبىنى له خۆلى سەراب چەقىوه... دووباره دەكەوتەمەو ناو گىژاوى نەهامەتى و وێرانى... بۆ يەك سات دلم زۆر بەخورپە لى دا، دياربوو دلم له زەينم خىراتر شتى وەردەگرت، دووباره سەيرى دوورم كرد، چاوهكانم لىلايى سەراب و زوورانەوھى گەرمى و تژى خۆليان ھەلگرتبوو، ئەوئەندەيان ھەتەر نەدەكرد، دووباره بەوردى و بەدېقەتېكى زۆرەوھە سەيرى دوورم كرد... ھەستم بەوھە كرد كە مەل بە ئاسمانەوھى... دلم ئاھىكى پى داھات خۆشپىھەك كەوتە گيانمەوھە، له دلى خۆمدا گوتم ھەبوونى ئەو مەلانە بى ھۆ نىيە... ھەولم دا ھىز و گورپىك بەخۆم بدەم و بەرى كەوم، كە ھەلسامەوھە دووباره له سوورى سەرمدا گىژم خوارد و كەوتەمە خوارەوھە، ئەوھى ھىز بوو له جەستەما نەمابوو، له ناخەوھە ئاھىكى سارد ھەلى لووشيم.

– ئەمە كۆتايى ژيانمە بى ئەوھى تا قە مەلىك بەسەر سەرمەوھە بخوینى دەمرم و كەسپىش نە بە مردنم دەزانى و نە

دەشزانى له كوئى ئەم سەرابەدا مردووم.

خۆم بەتەنھاترین مروڤى سەر ئەم زەويیە دەزانى، ئایا لەو ساتانە ناخۆشتر ھەيە كە مروڤ لە تەنھايیدا بمرى و نەتوانى قسە بۆ كەسى بكات... ھاوئازارەكانم بىر كەوتەوھە كە ئاخۆ لە كوین و لە ناو كام گىژاوى بىاباندا كەوتوون و كام گىژەنى خۆل قووتى داون، تۆزى ھەستم لە جەستەى خۆم پراگرتەوھە و بىرم لە بى ھىزى خۆم كردهوھە، من ئەوھە دوو سى رۆژە بەناو ئەو سەرابەوھە دى و دەچم و رى دەگرم و دەكەوم ھىچ تەراتى لى گيانمدا نەماوھە، ئاخىر چۆن دەتوانم ئىدى بەرىدا برۆم لەگەل ئەوھەش بىنىنى ئەم مەلانە لە دوور دوورەوھە ناچارى كردم بەرى كەوم... بەرەبەرى نىوھەريان لە ناو سەرابدا شتى مروڤ شىت دەكات... ئەویش بوونى نمايشى وینەكانە، نمايشى ئەم سەرابە شىتەش لەوھە دىت كە خاك ئەوئەندە تىنووى ئاوه لە دوورەوھە ھەموو شتىكت لى دەبىتە خەيال، لە چەشنى ئاوه خۆى دەنوینى. رۆشتم، خەيال منى بردەوھە كوستانە دوورەكان و سەر ئەو رۆوبارانەى كە نەورەسەكان لە نزمایى ئاسمانەوھە بەرەو ئاوى رۆوباردا دادەبەزن و ھەندى جار بەسەر ئاوهكانەوھە دەوھستن، رۆخانەى ئەو رۆوبارانە پى دەبوون لەو مەلە خەمگىنانە كە خۆيان و بالى كورتیان ھەمیشە لە ھەلبەز و دابەزدان، دەچووھە سەر ئەو رۆوبارانەوھە سەيرى دنيام دەكرد،

لووتكەى بەرز و شاخى ھەزار بەھەزار و دۆلى توناوتوون، لە ژىر درەختەكانەو دەستام و سەيرى دنياى دەكرد، شەپۆلى رۆوبارەكان جار جارە كۆمەلى نەورەسى دەبردە دوورى رۆخانەو و ئاوى ئەو رۆوبارانە لەبەر توندى شەپۆلەكان دەگەيشتە سەر پىم و گيانى تەر دەكردمەو، دەستم بۆ ئاو دەبرد و پەر بەدەست ئاوم بەرۆخسارما دەكرد، لەو كاتەى بەدەستەكانم خەرىكى شلپە شلپى ئاو بووم، بەئاگا ھاتمەو ھەميشە خۆم دەبينى لە ناو خاك و خۆلى ئەو سەرابە نەفرەتتییە كەوتووم و بەئاستەم ھەناسە دەدەم و لە دلى خۆما ھاوار دەكەم ئەى دايە... ئەى دايە لە كوئى؟

– ھا كۆرە خەمبارەكەم ئەو چیتە چى؟ نەكا و پىنە بكەى؟

– نە دايە گيان نا ويستم شتى بلیم، شتى.

– دە بىلى كۆرە شىرىنەكەم بۆ لە داىكتى دەشارىيەو؟

نەفرەتم لەو رۆژە دەكرد كە تيايا لە داىك بووم، ھەندى جار نائومىدى مروڤ پارچە پارچە دەكات... ئەوئەندەم ماىوو بۆ يەكجارى خۆين لە دەمارەكاندا وشك بكات. رۆيشتم زۆر رۆيشتم... لەو ھەمستانەدا مروڤ لە سروشتى مروڤايەتيدا دەچىتە دەرەو و دەبىتە زىندەوهرىكى قىزەوھەن... ھىزى ئەماىوو لە جەستەما تا بەسەر پىيەكانەو پامگرى، بەلام كە

چاوم كردهو... چەند مروڤىكەم بينى، زانىم ئەوانيش سەراب ھەمووى كرددوون بەتەختەى دار و وىل و سەرگەردانى كرددوون. ھاوارم كرد و ھاوارم كرد و ھاوارم كرد، بەلام ئەوان لە بەرچاوم وەك شەبەنگ و ابوون و ون دەبوون و بە ديار دەكەوتنەو، جگە لە ھاوبەندەكانى خۆم نەبى ھىچ مروڤى رىي بىرە نەكەوتوو و بانگم دەكرد بەيار بەيار، مېرى مېرى، بەلام ھىھو دەنگم لە ناو تەنھايى ناو ئەم سەرابە شىتە بەكى دەگات دەھلىزىكى ئاوەھا ھەر مردنى تىدا ھەسانەوھە. لە دوور دوورەو دەستم بۆ ھەلشەكاندن، بەلام ئاخ كەى ئەوان ھەست بە من دەكەن و بە پەلە كەوتمە دوايانەو، ئەگەرچى من تەواو بىووم، ھاوتازارەكانم دەبينى ھەموويان لە بەرچاوم بوون. شەوانە وەك رەو ئەسپىكى خورت دادەكەوتن و لە ژىر تريفەى مانگەشەودا ئەلقەيان دەبەستا و بۆ ماوھىيىكى زۆر دوورودرئ سەيرى ئاوينەى مانگيان دەكرد و دەگەرئانەو ناو رابردوووى ھىجگار دوور، ئەو رابردوووى كە پرىتەى لە راکردن و شكست و ھەلسانەوھى ئەوان، ئەوھى لە نزىكەوھ دىقەتى ئەوانەى بدابا ھەستى بەو دەكرد بەراستى ئەوانە داوھ تيشكى تريفەى مانگ دەگرن و بەرەو ئەو مانگە سەرھەلەگەرئەن، چونكە ھەموو سەيريان دەكرد كە چۆن چۆنى بەرز دەبنەو و تا ناو چاوى مەرگ دەرۆن، تا دەھات ئەو ئەلقە ئەلقەيەى بەستبوويان

كەمتر دەبوۆ، ھەندىكىشىيان دياربوو تريفەيان لە قۆل و باسكى خۆيان دەئالاند و دەبوون بەيەك پارچە لە رووناكى، ھەر ئەوئەندەت دەزانى لە بەرچاوت ون دەبوون، شەو رادەشكا و ئەوان ھەر سەيرى مانگيان دەکرد تا ئەو رادەپەي ئەوان لە ناو جەستەي مانگدا دەتوانەو، ئىدى ھىزى خۆراگرتنى خۆيان نەدەما و بەسەر تىلەقەي پىشتى خۆيان رادەكشان و وردە وردە تريفەي مانگ دايدەپۆشين و دەكەوتنە ناو كىپىكى قوولەو، بەلام ھەر سەيرى مانگيان دەکرد، بەچاوتى دەخەوتن و بەچاوتىكىش سەيرى دلى مانگيان دەکرد، بەلام ئەگەر بە دىقەت زۆر بە دىقەت سەيرت كردبان بۆت بەديار دەكەوت كە ئەوانە بەتەواوى بوونەتە تريفە و لە سروشتى خۆياندا نەماون، منىش ھەر ھاوارم دەکرد:

– ئاھاي بەيار بەيار بەيارى بازوداغ، زەھاو زەھاو، دنيا رەش داگەرا.

بەمجۆرە لە نيوەندى بى سنوورى ئەم سەرابەدا ئىمە تەنھاترين ئاوازی بەشەرى بووين و كۆلترين رۆحى سووتاو بووين بەسەفەرى سنوورە زۆر زۆر دوورەكانى خەيال، ئەو سنوورە دوورانەي بەتەنھا لە ناو وەھمە رەنگاوپرەنگەكانى زەيندا ھەن و ھەرگىز پىي مرۆفیان ناگاتى، بەلام ئىمە بەراستى چووینەو ھەريان و قەدەرمان وەك كچىكى قەيرە دواند، بى ئاگا لە ھەموو ھۆبەندەكانى بەختەوھرى و پرمەيل لە ھەموو ئەو ھىلە ناديارانەي كە ئىمەيان بەشەونمى پرسىارەو بەند كردبوو، ھەندى جار ھەموومان لە ناو ئەم ھىلە ناديارانەدا ون دەبووين و دەبووين بەبەشىك لەوان، وەك ئەوھمان لى دەھات ھەرگىز بەسەر زەويدا گوزەرئىكمان نەكردبى، ئىمە دواى ئەوھى كىلگەي پرم بەرەكەتى گەنمى خوداوەندمان داگير كرد و بەشىمانەو، لە ئىو ئەم زەويىھى خودادا توور ھەلدراينە ئىو سەرابەو ھەموومان يەكتريمان دەخویندەو و لە دل و دەروونى يەكترى دەگەيشتىن، ھەريەكە و پريارىكمان بۆ خۆمان دەدا، بەلام بەيار ھەلگى سىحرىكى زۆر بوو ھەميشە جىابوو لەگەل ئىمە، ئەو كە ئىمەي جى ھىشت بولل بوو، كزە بايىكى گويزانى وای دەھات ئىمە ھەموومان دلنيا بووين كە لە دۆزخەو دەھات،

چونكى ئىمە دەمانزانى ھەرگىز بەھەشتىك لەسەر زەويدا نەماو و مانەو ھەمان بى ھەول و تەقەلاكان لە پىناوى و ھەگىرھىنانى مەھال مەرگىكە دەبى بەدەستى خۆمان پىتەكانى بىنەخشىن، تازەش بەسەر تەلدەرەكانەو ھەك كۆمەلە تارمايىك پەربىووينەو بەرەو ئەو زەويانەى كە پروپەريىك بوون لە ھەم و تارمايى و ھەقىقەت و ھەمىشە پامان دەکرد و پامان دەکرد و پامان دەکرد، بانگىك لە ناخماندا بەرز دەبۆو، ھەمان ئەو بانگە لە ژىر چەكمەى دىرۆكىكەو ھەلدەستا، خۆشمان نەماندەزانى ئەو چە بانگىكە ھانمان دەدا و ھەك پووشى بەردەم رەشەبا لوولان دەدا، ھەمىشە لە تەلانەكانەو بەرەو مەنفاكانى رۆح و سەر زەمىنە نادىارەكان گلۆرمان دەكاتەو... نەشماندەزانى ئەو ھەلەتەنە تەژى ئەو ھەمە مینانەن كە لە سەدە زۆر دوورەكانى شەرى نىوان ئارەزوو شەيتانىيەكانى ئىنسانەو بۆ ئىمە مابوونەتەو، ئەو شەپە توندوتىزانەى كە رۆحى تۆلەسەندەو نەو بەنەو لە يەكيان ھەردەگرتەو و تا ئەو كاتەيان ھىتابوو، ئىستاش ئاسەوارەكانيان لە ناو ئەو سەرزەمىنە پان و بەرىنەى خودادا ھەمى چەند سەدەيىكى دىكەش دەكەن، ھاوئازارەكانم كە دلىان ورد و خاش دەبوو بەيەكەو ھەكو رەوھىكى توورەى تاووسان بەرەو ئەشكەوتە خەيالىيەكان دەبوونەو، دەبوونە كۆمەلە رەنگىكى پر لە باق و

برىق و ناو رىگا و دۆلەكانيان پر دەكردەو ھە شويى نەدەما نەكەوتە ژىر كاريگەرئىتى جەستەى ئەفسووناوى ئەوانەو، ھەمىشە پامان دەکرد، پامان دەکرد و پامان دەکرد، كە لە بەرچا و ن دەبوون ھەر ئەوئەندەت دەزانى لە تەكتەو ھەن شەبەقى سەرسامى دايدەگرتى، كە لە بەرچاوانىش بەدىارەكەوتن بەو دەكەوتى كە ئەوان ون بووينەو ئىدى تەزوى پرسىار و پىرانى دەكردى، كەس نەيدەزانى لە نىو ئەو ئەشكەوتە خەيالىيە چى دەكەن، ئەو نەبى كۆمەلە دەنگىكى زۆر كە لە ھى مەرۆف نەدەچوون دەرووبەريان دەخستە باخى سەرسامى و ھەموو بەيەكەو مەست دەبوون. خۆشسىيەك گيانى دادەگرتى لە ھىچ شىتى نەدەچوو، خەلكى ھەموو پىكەو ھاگريان دەگرت و ئەوانىش پامان دەکرد و پامان دەکرد و پامان دەکرد، بەلام ھىچ كەس نەيدەزانى مەرەدى ئەو پاكردنە چى بوو، دىاربوو لە دەمى ئەشكەوتەكاندا شەوقى ھەناسە و جەستەيان دەھاتە دەرەو ھە من خۆم وامدەزانى ئىدى ئەو ئەوانن تازە بۆ ئەبەد بوونەتە شەوق و ھەلدەچن، ئەشكەوتە سەرابىيەكانن بوونەتە كوونوى شەوقى دەنگ و رەنگ و لەرزىن و جوولە و پاكردنى ئەوان، بەلام ھىشتاكەش كەس پەى بەو نەدەبەرد كە ئەوانە لەو ئەشكەوتەئەدا چى دەكەن، ئەو نەبى بۆ بەيانى دەرگای ئەشكەوتەكان بەدرەختى سەختى ھەم دەگىران و ھەك ئەوھى

سەد ساڵ بى ئەو درەختانە ھەبووبن.

گوتم ئەو كاتەى بەيار ئىمەى بەجى ھىشت ئەو ھالى ئىمە بوو لە ناو ئەو سەرابستانە، ئىدى ئەو شنگ و تاقەتەى ئەو وەك ئايدىايىكى نەينى و موقەدەس بە ئىمەى دەبەخشى بە تەواوى نەما و ھەموو شتەكانمان لە بەرچاودا گۆرا، لە كەف و كولى مەرزە دوورەكان كەوتىن، بووين بە ھەلگى گەورەترىن قەدەرى وەرسى، ھەموو بەيەكەو وەك رەو پۆرىكى برىندار ھاوارمان دەکرد:

– بەيار، بەيار، بەيارى بازوداغ بگەرپۆو و جىمان مەھىلە لەو سەرزەمىنە كە رۆحى ئىمەى لە غوربەت و سام داگرتوو و ئىمەى لە تەنھايى و بى ئومىدىدا غەرقى ئەزەل كەردوو، ھەموو بەيەك دەنگ ھاوارمان دەکرد:

– بەيار، بەيار ئاخىر جارىكى دى يەكتر نابىننەو، پەنگە لەو سەرزەوييانەدا وىل و سەرگەردانى ناو مېژوو بىن و ئىدى كەسمان چاومان بەكەس ناكەوئەو.

بى ئەو ھەستى پى بگەين، ئىمە ھەريەك لەسەر تەختى شكاوى سنوورىكەو بووين، يەككىمان لە دوا دواى ھىلە ناديارەكاندا خەرىكى گەمەكردن بوو لەگەل ئەو نەورەسانەى لە پاش نەمانى ئاودا... تىنووتى بالى سووتاندبوون نەويدى

مەرگەساتيان بەم كەونە دەدا، ھاوارەكانى ئەو يەكەم نىسكو و گريان بوو بۆ ئىنسان، ئەو تەنھا بوونەوەرەى ھەرگىز لە كەينوونەى خۆى ناگات و ھەمىشە بەرەو مەرگى خۆى رادەكات بى ئەو ھى پەى پى ببات، يەككىمان لە باكور ئەوى تر لە باشوور ئىدى پەرش و بلاوى دنيا ببووين ھەمىشە ھاوارمان دەکرد، ئەو كاتەى ئىمە لە دوا ھاوارەكانى خۆمان بووين، (بەيار) لەودىوى تىلدەرەكانەو و ن ببوو، تەنھا تۆزى لە خەيال نىشتووى ھەنگاوەكانى بوو كە بەرچاوى ئىمەى لىل دەکرد، يادەوهرىيەكانى دەخستە ناو كىبى لە بىر چوونەو، بە رۆشستى بەيار و مالىئاوايىكردنى لە ئىمە چەند كەسانىكى خودان خوليا و ئارەزووىكى و ھەمەنداز بووين، تەواو دەروونمان تاساو و دل توند بووين، ھەموو شتەكانمان لە بەرچا و گۆرا و تووشى جۆرىك لە ناوومىدى و بى ئۆقرەبى بووين كە مرۆفى دەخوارد، ھىچ شتى ئەوئەندەى ناوومىدى تىزابكار نىيە، ھەموو گيانمان لە خاك و خۆلى نمناكى ئەو سەرزەوييە سىحراوييەدا شەلالى مەرگىكى كپ ببوو، مەرگى بەسەر پەنجەكانمانەو سەماى بۆ دەكردىن و ئىمەشى لەگەل خۆيدا دەخستە سەماى مەرگەو، ئەو سەرزەوييانە شوپىنك بوون ئەفسانەبى بەر لە خەلىقە، جگە لە ئىمە كە چەند كەسانىكى بەر لە ھاتنمان تەژى خوليا و ئارەزووى

دەستگىر كىردنى رەھايى بووين و ھەريەكەمان بەتەماي و دەيھىنانى ئاواتى بووين، ھىچ كەسكى دىكە پىي بەم شوپنە نەكە وتبوو، ھەندى جار و امان بۆ بەدىار دەكەوت ئەم زەوييانە لە شوپنكى بەرزى نيوان خاك و ئاسمان دان، نە ژيەرەويان دياربوو نە سەرەويان، تەواو لەميانى زەوى و ئاسماندا وەك چەند كۆتەلىكى خەمگىن ھەلواسرا بووين، ھەميشە ھاوارمان دەكرد و رامان دەكرد، پىمان وابوو ئەمە چۆلتىرىن و بى نازتىرىن زەوى خودايە و لە سنوور و قەلەمىرەوى خولقان و بووندا نىيە، كەس پەي پى نەبردوون، وەك ئەوە وابوو لە ناو لىتاوى بادا ئاسى بووين و ھەر چەند تەكانمان بەخۆ دەدا جوولەيەكمان پى نەدەكرا، منيش ھەر ھاوارم دەكرد:

– ھاوئازارەكانم ئاي ھاوئازارەكانم دەزانم لە چ عەزابىكدا و ھەمەكانى خۆتان دەچنەو، كە لەو سنوورە دوورانەو، پەريبوونەو دەيانزانى چىيان لە دواى خۆيان جى ھىشتوو، جگە لە خۆيان ھىچ كەسكى دىكە نەبوو لە نھىنى ئەوان بگات و ھەموو سپىدەيەك بە پەلەپرووزىو دەگەرەنەو لىواری ئەو سنوورانەي كە ئەوان تخوييان بەزاندىبوو، كە بە رىگادا دەروپىشتن دەتگوت بان با ورشەيان دەھات و ون دەبوون، ھەندى جاريش دەتگوت ئەوانە كۆمەلە ئاسكىكى زەردن و بەدواي كەلدا رادەكەن، ھەميشە دووريان دەروانى دوور دوور

ئەو سنوورەي ئەوان بەدوايدا رايان دەكرد سنوورى ئەندىتەشە و خەيال بوو، بە ھەزاران رووداويان لە پشتەوھى خۆياندا وەك نھىنى ھەلگرتبوو، كەس دەركى بەوانە نەدەكرد بۆچى سپىدان ھىندە خىرا بەرەو ئەو سنوورانە دەچوون، ھەزاران ھەزار سال لەوان بەدوور بوو، بەلام بەدەقەتتىكى خىرا بۆت بەدىار دەكەوت كە ئەوان بەھىزى شاراوھى خۆيان سنوورەكانيان نزيك دەكردەو، كە دەگەيشتن وەك ئەوە وابوو ئىمەشيان لەگەل خۆياندا راپىچ دەكرد، كە دەگەيشتنە ئەو سنوورانەو ھەستت بەو دەكرد ھەرگىز پىي مرۆفیان نەگەيشتوتى، ون دەبوون و تۆيان لە ناو تەنھايىكى ئەفسانەييدا جى دەھىشت، دووبارە دىقەتت كەردباو دەتبىنى ئەو ئەوانن لەو سەر سنوورانەدا وەستاون و دەستيان درىژ كەردوو و قسە دەكەن، بەلام كەسى لە قسەكانيان نەدەگەيشت و كە قسەكانيان لە دەم بەردەبۆو وەك بەرد ھەلدەرژانە خوارەو، ئەو نەبى لەو ديو سنوورەو كە چۆلتىرىن شوپنى خودا بوو لەسەر زەوى لافاو ھەلى دەكرد و ئاسمان دادەرژايە خوارەو.

مىرى ھەميشە وەك سىبەرى بەيار وابوو و بەدرىژايى زىندەگى خۆى ساتىك لە بەيار دوور نەكەوتبۆو و ئەو رۆژەش كە بەيار پايذۆزى لى كەردىن بۆ ماوھى يەك ھەفتە متەقى لە دەم نەھاتە دەرەو، وەك بارانى بەھار فرمىسكى بۆ ھەلدەرپشت،

گريانهكەى مېرى كۆمەلە ئاوازىكى ھىجگار خەمگىن بوون، سەربھوردى ھەموو سەرەتاكانى دەگىراپىيە، ديمەنى پىگا دوورەكان و زىيانە بەھىزەكانى مېژووى نیشان دەدا، گولالەھى ھەلۆھرىوى ئىنسانى پەر پەر كۆ دەكردەو و لە يەخەى ئەو قەدەرە ناديارەى دەدا، بۆيە كە ئەو دەگريا ھەموو دەنگەكانى سەر زەوى و ژىر زەوى و ناو ئاو و پرووبارەكان دەكوژانەو و گريانى مېرى دەبوو بە پاشاى سەر عەرشى زەمىن. كەسبىش نەيدەزانى بۆچى ئەو پۆژە بەگەلپا نەكەوت و ھەمىشەش دەيگوت:

– ئەم سەر زەمىنە وەك وەھمىك واپە لە سنوورى خەيالدا، ئىمەش لە ناويا حەقىقەتتىكى بزرىن، ئىمە ئىستاكى لە تارىكايىكى وادا گومرا بووين، مەحالە جارىكى دى بکەوینەو ھە سەر زەمىنى خۆمان، جا ئايا ئىمە لە كۆپو ھاتووين؟ ئىمە كۆمەلەك دەركراوين لە قەلەمپەوى خودادا و ناومان لە لەوحى ئەودا بەئاگر سىراوھتەو، ئەوھىش كە بەئاگر ناوى دەسپىتەو بەدرىژايى ژيانى ئاگر نابىنیتەو و لە ناو زەمھەرىرى تەنھاييدا تەمەنى خۆى دەخواتەو، ئەمە زۆر سەختە (زەھاو) زۆر زۆر سەختە مەگەر مەرگ لەم سەختەندازە رزگارمان بکات، تازە تاكە رزگارکەرى ئىمە مەرگە مەرگ.

مېرى ناو ھەك شىت بلىم چى لە شىت زۆر خراتر راي دەكرد و ھاواری دەكرد:

– بەيار بەيار ئەو ئاو ھەلدەپىژى؟ ئەو ئاوى ژيانە.. ئاوى بەردەوامبەخشى نەسلەكانە، ئىمە ھەموومان تىنوومانە تۆ ئەو ئاو ھەلدەپىژىتە سەر ئەو ھەموو وەھمەو؟ تۆ پىاويكى چەند دلرەقى بەيار، بەيار بەيارى بازوداغ... ئەو ئاوى حىكمەتە گەورەكانە ئاخىر لە پاى چىيە ئەو حىكمەتانە كە دلۆپ دلۆپ لە ھەموو كونج و كەلەبەرەكانى سەر ئەو زەمىنە كۆت كر دوونەتەو ئاوا بى رحمانە ھەلدەپىژىتە سەر ئەم زەمىنە كافورەو؟

مېرى زۆر جار باسى بەيارى دەكرد و بەشىوھىيىكى ھىندە سىحرئامىز باسى ئەو بەيارەى دەكرد، وەك ئەو ھەموو يەككە نەبى لە ناو ئىمە، بەلكو وەك تەلەزمە برووسكى بوويت لە جەستەى ئىمەماناندا، جارىكيان ھەر لە باسى بەياردا گىراپىيە، لە كاروانىكى گەورەى پەرىنەو و بەزاندنى سنوورەكاندا لافا و وەيشوومەيىكى ھىجگار ترسناك وەك ئەوھى قەدەر ھەموو توورپەيى خۆى كۆكرىدبىتە سەريانەو بەيارەكان ھىندە دژواربوون مرۆقىيان وەلا دەنا و لە لىتاوى مېژووى خەيالپان ھەلدەكيشان و تىكەلى رەگ و پىشە

دوورەكانى سروشتى دەكردن، ساتەوختىكى چەند دژوار بوو، خوداوەندەكان دواى شكستى رۆجى خۆيان لە بەرابەر ئەو تەونە جوانانەى ئىمە دەمانچنى خۆيان ھاتبوونە شەپرى ئىمەو، ئىمەپىكى ساويلكە كە پىمان وابوو ئاگرى ھەموو شەرەكان دەكوژىننەو، ئەو كاتە بارى دەروونى ئەو كاروانچىيانە كە پىپوون لە قاچاچى و شاعىر و کوتاآفرۆش و پەزەوان و ماسىگر و وەرزشوان و مامۆستا و داشقەچى و كىتەپفرۆش، ئاوەھا شىپرزە ببوو لەم شەوئەنگەدا چاوى چاوى نەدەدى، ھەريەك بەلایەكدا دەچوو ھەورە تریشقە رۆجى ئىنسانى ھەلدەپاچى، ئەو كاتە بەيار جلى داكەند و لە بەرابەر ھەورە تریشقە و برووسكەدا وەك كەسى كە لە ناو بوومەلەرزەكانى مېژوودا ھاتبىتەو وەستا و بازووى بەپىرۆزە نەخشىنراوى خۆى كردهو، ھەرچى برووسكە بوو لەسەر مۆرى بازوويدا وەك زىر شەوقى دەداپەو و ھەر ھاواری دەكرد و ھاواری دەكرد، ھاوارەكانى بەيار ھاواریكى سادە نەبوو، بەلكو ھاواریك بوو لە درزە دوور دوورەكانى كەونەو ھەلدەستا و دۆلى و دۆل و چىا بەچىا دەھات، سرووتى سروشتى لەگەل خۆيدا دەگۆرى و سەرسامى خەلق دەكرد، وەك ئەو و ابوو ئەو مۆرە کوتراوھى سەربازووى كە بەلای ئەو و پەمزی پەھايى بوو، ئىسفەنجى بى و باران و ھەورە تریشقە و وەيشوومە و

برووسكە ھەلمژى و بەھەمان ئەو بازووه حوكمى قەدەر بكات، وردە وردە لە بەرابەر ئەو تراژىدىيە ئاسمانىيە لە جوولە دەكەوت و لە ھاوارىش بەردەوام دەبوو، ھاواریك وەك شووشە وابوو ھەموو ستەرانەكانى گريانى تىدا دەبرىقايەو، دەتگوت ھاواریكە لە ناو قوولایى دىرۆكەو ھەلدەستى، بازووى خۆى كە وەك قەدى درەختىكى كۆنە سال وابوو راگرتبوو تا ئەو كاتەى وا دىارى دا كە ھەرچى ھەبوو ھەلمژىوئە ناو مۆرى کوتراوى سەر بازووى خۆپەو، دنيا لە يەك ساتدا ھىور بۆو و تەژى پەرسىلكە بوو، خودايە ئەو ھەموو پەرسىلكەيە لە كوئو ھاتن؟ بۆ ماوھى شەو و رۆژى بەيار چاوى نەكردەو، مېرى كە ئەو قسانەى دەگىزايەو خۆشى وەك بەيار كەوتبوو جۆش و خرۆشەو، دەگوت:

– ئەو سەرزەمىنە ئىستا ئىمەيش واين بەسەريپەو، ھەمان ئەو وەيشوومە و ھەورە تریشقەيە ساتىكە و ئىمە بەيەكجارى لەناويا ون دەبين، زەھاو كە گوپى لە قسەكانى مېرى دەگرت دەتگوت بۆتە تاشەبەردى لە لىواری زىيە گەورەكانى دنيا، ئەو زىيانەى دواى نەفییوونمان ھەمیشە خەونمان پىيانەو دەدى و ھەمیشە لە پشتیانەو چاومان لەسەر زەمىنى مندالى خۆمان دەگىزا، ھەمیشە بەسەر درەختە بەرزەكانەو گۆرانیمان بۆ دەگوت و فرمىسكمان تىكەل با دەكرد.

– كه ميړئ له قسه‌كانى خۆى دهبووه زه‌هاو قسه‌ى ده‌كرد و قسه‌كانيشى وهك ئه‌وه و ابوو به‌رد له دهميا بكه‌ويته سهر زه‌وييه‌وه، كه بهر زه‌ويش ده‌كه‌وتن ورد و خاش دهبوون و برووسكيان لى هه‌لده‌ستا، ئيمه هه‌ندى جار و امان بير ده‌كردوه زه‌هاو كورى به‌رده و له تهبارى به‌ردستانه، وهك به‌رد هه‌لده‌خزى و گلور دهبووه نيو دۆل و زه‌نگه‌كان، وهك به‌رد تهر دهبوو و نوڤمى ده‌رياكان دهبوو، وهك به‌ردى بنى گۆميش لووس دهبوو، ئاكارىكى ئاوه‌ها به‌ردىنى هه‌بوو له به‌رابه‌ريا هه‌ستت به‌به‌ردبوون ده‌كرد، هه‌زاران هه‌زار جار ده‌مانبىست كه ميړى ده‌يوت:

به شه‌ره‌فم به شه‌ره‌فم ئه‌م كوربه به‌رده، كوربه به‌سه‌رى به‌يار زه‌هاو به‌رده، ئه‌گه‌ر ريش باوه‌ر ناكه‌ن فه‌رموون با بيشكىنين.

به‌راستيش زه‌هاو هه‌ر و ابوو، دلى شكابا وهك به‌رد ده‌شكا و هه‌رگيز به‌يه‌ك نه‌ده‌نووسايه‌وه، له‌گه‌ل ئه‌وه‌ش مرۆڤىكى ژين به‌ردىن بوو، به‌لام له ناو شووره‌ى به‌ردىنى جه‌سته‌ى خۆيدا خوينىكى پر له هه‌نين و ئه‌شقى هه‌لگرتبوو، زور جار ده‌يگوت:

– مرۆڤ له‌م تونيله تاريكه‌دا نازانم چ رووناكيىكى ديوه هينده عه‌ودالى بينينه‌وه‌ى و جوودى هه‌يه، ئاخه‌ر مه‌گه‌ر ئيمه و جوودىكى شكاوى به‌رد نين؟ مه‌گه‌ر ئيمه بو ئه‌وه دروست

نه‌بووين كه هه‌ميشه به‌رد دروستكه‌ين و به‌رد ببينين و چيا له به‌رد دروست بكه‌ين و جه‌سته به‌ردىنييه‌كان له سه‌ريه‌ك دابننن و ناومان له‌سه‌ر به‌رده‌كان بنووسين؟ مه‌گه‌ر ئيمه هه‌قىقه‌تى ئه‌م به‌ردستانه نين؟

ئه‌وه‌شتان پى بلنم كاتى به‌يار ئيمه‌ى جى هيشت تاكه كه‌سى ئاوپرى لى دايه‌وه و بو ماوه‌يىك سه‌يرى چاوه‌كانى كرد زه‌هاو بوو، ئه‌وان هه‌ميشه به‌چاوه‌له‌گه‌ل يه‌كترى قسه‌يان ده‌كرد و به‌چاوه‌نه‌خشه‌يان داده‌رشت و به‌چاويش جيبه‌جيبان ده‌كرد، ئه‌و دياوگه‌ى ئه‌وان به‌چاوه‌نه‌جاميان ده‌دا تا ئيستا هيج زمانى ده‌رى نه‌بړيوه، هيج كه‌سى له قسه‌ى ئه‌وان نه‌ده‌گه‌يشت و هه‌ر به‌چاويش به‌دواى يه‌كتره‌وه‌تن، شوفره‌ى ئه‌وان شوفره‌ى ده‌ره‌وه‌ى زمان بوو، ميړى سويندى ده‌خوارد ئه‌و به‌چاوى خۆى پرۆشه‌ى ئاگرى به‌يه‌كه‌وته‌نى ته‌ماشاي ئه‌وانى ديوه، سويندى ده‌خوارد جارنكيان كه‌وتبوونه كه‌مینه‌وه به‌ پرۆشه‌ى ئاگرينى ته‌ماشاي خۆيانه‌وه ئه‌لقه‌ى كه‌ميينان شكاندووه و بو دوور دوور په‌رپونه‌ته‌وه، من خۆم زور چاك ده‌زانم به‌يار له پاى چى و له سوڤنگه‌ى چ مرانزىكه‌وه سه‌رى هه‌لگرت، رويشت و ئيمه‌ى له‌م به‌ردستانه خه‌مبار و دلته‌زينه‌دا جى هيشت؟ من ده‌زانم به‌يار چاوه‌كانى ئه‌وه‌نده‌ى ئاگر هه‌لپه‌رژينى برىستى له‌به‌ر برابوو، پيتان بلنم ئه‌وه‌يان تاكه

نەيئىنئىكە ھەرگىز بە كەسم نەگوتووه، بە درىژايى چل سالا پاراستوومه و بۆ كەسم نەدركاندووه، تەنانەت زەھاوئىش نازانى بەو تىشكانەووه چۆن چۆنى خۆى لەگەل بەياردا گریدابوو، ئەو بوو بەيار چاوى بە كچى كەوتبوو ئىدى دلى لە سىنەدا نەمابوو، ھەرچەند سەفەرى دوورى دەكرد بۆ خاترى ئەو كچە بوو دەگەرايەووه ئەو شوپنە، سوپندتان بۆ دەخۆم من عاشقى وام لە دنيادا نەبىنيووه، زۆر جارن ئاگام لى بوو بەلى بەلى من ئاگام لى بوو بەتايەت لە سەفەرە دوورەكان، لەبەر خۆ دەگريا، فرمىسكى خۆى دەشاردەووه.. دەگريا و دەگريا و دەگريا وەك مندالى شيرى لى برابى، دەگريا و دەگريا گريانى ئەو لە تەبەقە زۆر دوورەكانى ژىر زەويىووه دەھات بۆنى تەنھايى و غوربەتى لى دەھات، بەلام ھىچ كەس جگە لە من نەيدەزانى بۆ دەگريى؟ كاتى بەيار دەگريا رىگەوبانەكان پى دەبوون لە پەرسىلكە، بەچاوى خۆم بىنيومه لە كاتى گريانى بەياردا رووبار وەستاوھ و سەبەت سەبەت ئەستىرە رژاون، ئاى لەو گريانە، من ھەرگىز گريانى وام نەديوھ ھىندە بەسۆز و كەف و كول، كە لە دوا سەفەرماندا دەگەراينەووه بەيار گوتى:

– زەھاو ئەى پىرە ھاوړىم ئەمجارە گەر بچىنەووه ئىدى بۆ سەفەرى دەچىن، بۆ شوپنە ھەرە دوورەكانى دنيا، شوپنە نەبىنراوھكانى كەون، ئەو شوپنەنى مەرۆف غەرقى ئەمان

دەكات و لە ناو سەرسامىدا دەپھارى، ھەرگىز ناگەرىنەووه، ھەرگىز يەكترى نابىننەووه و ھەموومان وەكو كوئىر پەرش و بلاوى سەرزەمىنى دەبىن كە لە دەرەوھى قەلەمرەوى خودا داپە. ئىستىش كە بەيار ئىمەى لە نىو ئەم دۆزخە جى ھىشت، من دەزانم چووھ چاوەكانى بدا بەم كچە بەقسەى خۆى ئەو كچەى كە ئەو عاشقىيەتى، لە تەبارى پەرىيەكانەووه پەرىوھتە ناو خىلى ئىنسان، بەر لەوھى بەكوئىرى وئلى ئەم سەرزەمىنانە بىت، دەپەوئىت بچى پىي بلى:

– گولەكەم تازە كوانى من دەتوانم بەتیشكى چاوەكانم كەمىنان بشكىنم و سنووران برەتتىنم؟ ئاخىر تازە من چۆن دەتوانم رووبارەكان راگرم و بانگى پەرسىلكەكان بكەم، تۆ ھەموويت لە من سەندەووه، منت وەك زريان داگىر كردووه و يۆتۆپياكانى زەينى منت ويران كرد.

مىرى ھەر لە دواى ئەوھى بەيار ئىمەى جى ھىشتبوو ئىدى ھەمىشە لە نىو داخ و خەفەتىكى ئاگراويدا چىرۆك لە دواى چىرۆكى دەگىرايەووه، ژىلەمۆكانى ناخى پەرشى ناو خەرمانەى رۆحمان دەكرد، تەنانەت بەيار ھىندە ئامادەبى لە ناو جەستە و خويىنى مىرىدا ھەبوو، زۆر جارن لەبەرە خۆ لەگەل بەياردا قسەى دەكرد، زۆرانبازى لەگەلدا دەكرد وەك ئەوھى لە تەكيا

بیت، جارتىكان وەك ئەوئى بەيار لە بەرابەريا بى ھاواری كرد:

– نەخپەر نەخپەر نەخپەر تۆ خۆت دەزانی چ تەمتومانیكت ناوئەتەو، بۆئە خۆت لى دەبى بە چەندانى، دەوروپشتت ھەمووی لى دەبى بە تارمايى، تا ئەو شمشىرەى سەر گەردنم ھەلنەگریت و نەيخەیتەو بەر كەمەرت و تا ئەو توورەيى و رِق و قینەت ھەلنەكەيشیئەو ناو ھەناوت، تا ئەو دلۆپە خوینە سوورانەى رژاوانەتە سەر ئەو چیمەنە سەوزە نەلئیسیتەو، تا ئەو ھاوارەى كە كردت كۆ نەكەیتەو، تا ئەو ئەسپەت لە حیلە و كورژن نەخەیت و خۆت ھەلنەدەیتە سەر زینەو تا چەند ھەنگاوى لە من دوور نەكەیتەو و بەدەنگىكى گریاننامیز لیم نەپارئیتەو، تا بەدەیان جار مەمنوونى ئەو نەبیت كە من داواى ئەو كارانەت لى دەكەم و سەدان جار نەتگوت ئای چیم بەخۆم كرد بۆ ساتىك تەنھا ساتىكى كورت و لەناكاو ئەو مرۆقەم خستە بەر شالۆوى خوینبەرى چا و گرتنى خۆمەو، ئەو ھەرگیز ناگەیتە ئەو نەيئییەى كە بئەھوودە دەتەوئى بەمنى بدركىنى، من بىباكم ھەر چیت لە دەست دى بىكە، بەلام بروا ناكەم ھىندە نىر بیت بى ئەو نەيئییە بتوانیت بۆ ساتىك بژیت، ئاخر ئەو نەيئییەى كە ھەرگیز بە تۆى نالیم بەندە بەرۆژ، بەرۆژ و سات بەساتى خوین جمانى تۆو، لە ھىندىكىيان دەبى بە میراتگرى ھەموو زىر و خشلى ئەم تايەفە، لە ھىندىكىشيان

دەبى بە گەدايىكى ھىچ نەديو و، ھەندى جارىش ئەفسووس تاجى ئەقلى پى دەبەخشن، ئىدى ھەر ھەرفىكى ئەم نەيئییە سىحرىكى بۆ تۆ ھەلگرتوو، ھەر سىحرىكى ئەو پیتانە ھەزاران ئەفسووس دەیان زەردەخەنە و گریانى لە خۆ گرتوو، ئاخر تۆ بەوئى كە جیت ھىشتىن كارىكى وات نەكردوو تازە بتوانى وەك مرۆف بژیت، ياخود بتوانیت ھەلگرى ئەو نەيئییە چەك بكەیت، ھەر بۆئەش چاكتەر وایە دەست ھەلگىریت، چونكە تۆ ئەگەر لە ژيانىشدا بمىنیت دەبى حسىبى ئەو بكەیت كە مردوویت، بەلام مردنى مرۆفكى وەك تۆ لە دەستچوونىكى كوشندەيە نەك لەبەرئەوئى تۆ مرۆفكى ھىندە بە مەفای، نا نا برالە تۆ ئەو نیت، چونكە لە دوا ساتەكانى تارىكىدا جیت ھىشتىن، مرۆفایەتى دەخوازى تۆ تا ئەبەد بەم دەردەو بەنالى.

– باشە من ھەرگیز ئەو نەيئییەت بۆ نادركىنم، خۆ ئەگەر ئەو نەيئییەت بۆ بدركىنم، ئەو من بەتال دەبم و ھىچ پەيوەندىكم بە ژيانەو نامىنى، تۆش بۆ تا ھەتا كالك بە ئەژنۆ دەشكىنى و دەلئى بریا بە بریاداران ئەو نەيئییەم نەزانىبا، بۆ تۆ لە ھەردوو پرودا گرفتارى و مألۆئرانىبە بۆ جارىكى دىكەش پیت دەلیم تا ئەو شمشىرەى سەر گەردنم ھەلنەگریت و نەيخەیتەو بەر كەمەرت، تا ئەو توورەيى و رِق و قینەت ھەلنەكەيشیئەو ناو ھەناوت و تا ئەو خوینە سوورانەى

دلۆپ دلۆپ رژاۋنەتە سەر ئەو چىمەنە سەوزە نەلىسىتەۋە، تا ئەو ھاۋارەى كە سەرتدا كۆنەكەيتەۋە، تا ئەو ئەسپەت لە حىلە و كورژن نەخەيت و خۆت ھەلنەدەيتە سەر زىنەۋە، تا چەند ھەنگاۋى لە من دوور نەكەۋىتەۋە و بەدەنگىكى بەزر و گريانئامىزەۋە لىم نەپارپىتەۋە تا بە دەيان جار مەمنوونى ئەۋە نەبىت كە من داۋاى ئەم كارانەت لى دەكەم و سەدان جار نەتگوت ئاى من چىم بەخۆم كرد، ئەۋە ھەرگىز ئەۋ نەينىيەت بۆ نادركىنم، چونكە ئىستا من و تۆۋەك يەك واين. ئەۋەشت پى بلىم ھەتا ئەگەر ھەمان ئەۋ كارانەى من پىت دەلىم ئەنجامىش بەدى ئەۋە من نەينىيەكەت بۆ نادركىنم، تۆ پىۋىستت بە منە و منىش پىۋىستت بە تۆيە، تۆ پىۋىستت بەۋەيە نەينىيەكەت بۆ بدركىنم، منىش پىۋىستت بەۋەيە بۆتى نەدركىنم.

- ئاخر ھەر دەبى بىدركىنى.

+ ئاخر نايدركىنم.

- نا دەبى بىدركىنى.

+ نەخىر نايدركىنم.

- چۆن نايدركىنى.

+ نايدركىنم و تەۋاۋ.

- ئاخر نەيدركىنى من دەتكورم.

+ ئاخر بىدركىنم تۆ دەكوژرى.

- دەزانى من بەۋەى كە بۆتى نادركىنم زۆر شتم بۆ دركاندوۋى، بەلام تۆكەۋدەنى و داۋاى ئەۋەى رۆيشتى بىچمت لە بىچمى بەراز دەچى تىناگەى، تىنەگەيشتنى تۆ بەشىكى گەۋرەى مانەۋەى ئەۋ ژيانەتە، بىروا بکە ئەگەر ئاۋا كەۋدەنى نەبۋاى ئىستا لەمىژ بوو نەماپوۋى، ھەرچەندە مانەۋەشت بەم حالەۋە زۆر خراترە لە مردنت، بۆيە ھەرچى زوۋە رىگەى خۆت بگرە، ئەگىنا ھەر ئىستا دركاندەم دەكەم بە كوشندەترىن چەكى كپ بۆ كوشتنت.....

- نا توخوا مەيدركىنە.

+ سا بەخوا دەيدركىنم.

- توخودا مەيدركىنە.

+ ناتوانم نەيدركىنم.

- ئاخر بىدركىنى من دەتكورم.

+ ئاخر نەيدركىنم تۆ كوژراۋى.

ئا ئىستىكە بۆم بەديار كەوت كە ئەۋ نەينىيە چىيە، ئىستىكە ھەموو شتى ئاشكرا بوو.

چى ئاشكرا بوو؟

+ نەيئىيەكە ئا نەيئىيەكە.

+ نەيئى چى؟

- ئەو نەيئىيەكى دەتەوئى بىدركىنم.

+ كام نەيئى؟

- ئەوئى دەلئى بىدركىنم.

+ باشە بىدركىنە.

+ نەخىر نايدركىنم.

- دەزانى ئەگەر بىدركىنم دەست بە گريان و پارانەو دەكەيت بتكوژم و ھەر زوو لەسەر زەويت بسېرمەو، ئىستا ھەلبىزىرە بىدركىنم يا نەيدركىنم؟ زووكە وەلامم بەدەرەو ئەگىنا... ئەوھش بزانە بەراستى لە قازانجت دايە، جا دەتوانى لە ميانى كوشتن و دركاندندا سەرىشك بيت.

- بىم بىم... بىمكوڭىنە " بىدركوڭىنە " دەى دەى.

+ چى دەى دەى؟ كاميان يەكەم جار؟ بىدركىنم ھەوئەل جار، يان بتكوژم؟

- ھەوئەل جار بىدەرەو لكوڭىنە " نا نا بىمكوڭ ھەوئەل درىنە ".

+ چى دەى دەى.

- ئى ھەوئەل درمكوڭە " كوڭەدرەم " درم ھەوئەل، كوڭم ھەوئەل.

ئىدى شمشىرەكەى بەسەر گەردنى ھەلدەگىرى و بەملا و بەملا دى و رادەكا و خۆى لە خۆل لەم وەرەدات، ھاوار دەكات و لە مېرى بەدوور دەكەوئەو، ئەوئى يەكەم ھاوار دەكات راکە راکە دەوئەللا من خۆم بووم خۆم... ئەوئى ھەر بەدەم راکردنەو ھاوار دەكات نەخىر من بووم نا نا من بووم... دووبارە لەيەك نىك دەكەونەو، يەكانگىر دەبنەو بۆ ماوئىكى دووردرىژ سەيرى يەكتر دەكەن.

تۆ بووى كەواتە ھا؟

+ كەواتە تۆ بووى؟

شمشىرەكەى دەردەھىئى و بەھەموو ھىزىكىيەو راپدەوئەشئى، بەلام لە بۆشايىدا دەزنگىتەو و لە قوولايى لىكدانەو ھەكەنى خۆى دەترانئى و لە فۆبىيى خۆى دەكەوئى و جگە لە خۆى ھىچ كەسكى دىكەى نەبىنى... شمشىرەكەى بە كەمەرىيەو ھەلواسى و لە بەرزايىكەو رووئە ئاسق ئاوا بوو ھاواری دەكرد... بەيار بەيار، بەيارى بازوداغ كە ئىمەت بەجى ھىشت ئىمە تازە بەتازە باسما لە سەفەرە دووردرىژەكان دەكردەو و ئەو سەفەرەئەى لە وئەئى ھەين لە سنوورىكەو بۆ سنوورىك و لە گۆرستانىكەو بۆ گۆرستانىك و لە كەمىنىكەو بۆ كەمىنىك نەخشەى بۆ دەكئىشەن، دواى چەند شەو و پوڭىكى

خەمگىن.. خەمگىنترىن شەو و پوژى دىنيا... ئەو شەو و پوژانەى نە لە ناو بازنەى فەلەكدا بوون و نە لە ناو بازنەى خودا.

زەھاو وەك بەردىكى برىندار بەسەر لىوارى گەورەترىن زىى دىنيا كەوتە قسە و قسەكانىشى وەك ئەو و ابوو مەرجانى بەردى لە دەم بىتتە دەر، گوتى:

– بەيار ئاى بەيارى بازوداغ ئەو دەو سەفەر بوو دوا سەفەر، كە خۆت پىت گوتىن دەچىنە سەفەرىكەو ئەيدى ھەموومان وەك چەند كوئىرى پەرش و بلاوى سەرزەمىنەكانى دىنيا دەبين، كارساتىكى ھىجگار سەختە پىاو كوئىر بى و دىياش بىينى... ئەو كوئىرانە چەند بەختەو ەرن كە دىنيا نابىن، ھەرگىز دۆزەخ نابىن، بەلام بەدبەختترىن مەرۆف ئەو ھەى كۆپر بى و دىياش بىينى، ئەو ئەمەين ئىمە، كاتىك ئەو قسانەى دەكرد بەسەر بەردىكەو دانىشتىبوو خەرىكى داتاشىنى كەفرى بوو، ناو ە ناو ە گوتى ھەلدەخستە سەر بەردىكەو ە دەىگوت:

– مەرۆف تەنھا لە پىگەى بەردەو دەتوانى لە دىنيا بگات و دەزانى چى روو دەدات؟ لەم سەر زەمىنەدا بەرد تاقانەترىن خەلقەندەى خوداىە، نەىنىيەكانى دىنيا لە ناو دلى بەردەكان داىە، دەبى بزەنن ھەر بەردە و رازىكى پىيە، بەرد بە نرخترىن

گەوھەرى سەر زەوىيە، باوەر بكن بەرد ئەو زىپەيە تەواوى دىنيا بەدوايدا دەگەرى و ھەرگىز كەس نايناسى، باوكم كە ماىو ھەمىشە دەىگوت ئەگەر بو ھەر شوئىنى بچن بەردى تىا بى ئەو ئەو شوئىنە گەورەترىن گۆرستان بوو، ھەمىشەش دەبىتتەو گۆرستان، دەىگوت بەقولى بۆنى بەرد بكن، بەرد، بەرد، بەرد، ئاى لە خۆم بەردى، چونكە بۆنى گۆرستانە گەورەكانى مېژووشى لى دى... ئاخىر بەيار تۆ جىت ھىشتىن و ئىستاكە لەگەل كىدا باسى رووبار و گۆرستانە گەورەكان و دارستانە چرەكان بكن... لەگەل كىدا باسى تاشەبەردە گەورەكانى بنى دەريا و ئەو سنوورانە بكن كە ھىند دوورن ھىند دوورن ھەرگىز مەرۆف ناىانگاتى... ئىمە بەتەما بووین بچىنە دوورترىن سنوورەكانى دىنيا دوورترىن ئەو سنوورانەى تەنھا لە ناو يۆتۆبىادا ھەن... بچىنە ناو قوولايى قوولترىن دەريا، – ئاى بەيار، ئەو چ خەون و خوليايەك بوو ئىمەى ھاويەندى بەيەكەو گرى دابوو؟... تۆ روئىشتى و بى پەحمانە ئىمەت لە تەتموماندا جى ھىشت، دەشى ئىستاكە تۆ كوئىرى بىت و لە سنوورە دوورەكانى دىنيادا بە دواى خوادا بگەرى... دەزانم بەيار، بەيارى بازوداغ تۆ زۆر جار دەتگوت مەرۆف ھەتا سنوورە دوور دوورەكان و دەرياىە گەورە گەورەكان و دارستانە چر و فراوانەكانى دىنيا تەى نەكات ناگاتە گەوھەرى خودا، تۆ

دائىكت ھەبوو ھەمووى خەلۆت بوو بۆ لىكدانەو، تۆ ھەميشە لەگەڵ ئەستىرەكاندا قسەت دەکرد و لاشانىكت پىر بوو لە پەرسىلكە، تۆ لایەكى جەستەت پەرسىلكە بوو ئەوھى تر گەران و سووران و كەمىن شكاندن و لافاوتن و عەشقه، بەيار بەيارى بازوداغ دلەكەم تۆ ئىستا بەكوپىرى لە كام سەرزەمىنى دنيا دەسوورپیتەو؟

كە ئەو قسانەشى دەکرد ھىشتاكە گوپى خۆى لەسەر تاشەبەردەكانەو ھەلنەگرتبوو، وەك ئەو ھەبوو لەگەڵ بەياردا قسە بكات، ئەودەم وەك كەسى وا بوو كە لە ناو غەيبستانەو قسە لەگەڵ با بكات و كائىنە غەربەكانى ئەستىرەكانى دىكە بدوینى.

بۆ ئەوھى زياتر لە نەينى ئەوانە غەرق بىن پىويستىمان بەوھ ھەيە ھىندەى دىكە لىيان نزيك بىنەو كاتىكيش كە لىيان نزيك دەبىنەو ئەوان ھىندەى دىكە دووركەوتوونەتەو، ئەوان لە ھەموو شوپىندا ھەن، لە ناو باخەكان و لە بنارەكان لەسەر لووتكەكان، لە باكور لە باشوور لە تەكمان و لە رىگاويانەكان، ھەميشە ھەر خەرىك بوون، يا ئەوھتا لە راگردندا بوون، يا ئەوھتا ديوار و كۆشكىيان دروست دەکرد، دەچوونەو سەر گردەكان و روويان لە خۆر دەکرد، ياخود لە كۆپى گريان و پىكەنەن و نووسىن دابوون، يا لە دەورى ئەشكەوتە و ھەمىيەكاندا دەسوورانەو، لە يەك كاتدا ھەر ھەموويان بەدەورى كتيبىندا كۆ دەبوونەو رووھو ئاسمان بەرزىان دەکردەو بەناو يەكتريدا، دەسوورانەو لەو كاتدا وەك ئەو ھەبوو دارەبازەى تەرمىكىيان بەرز كردبیتەو و لە نزا و دروودا بن، لە دوورەو تەرم بوو و لە نزيكەو كتيب، تۆ وا ھەستت دەکرد لە بەرانبەر سىحرىكى و گىانت پىر دەبوو لە وھەم، لە نيوان تەرم و كتيبدا مرؤف تووشى واھىمەپىكى سەير دەبوو، بەرزىان دەکردەو و بەرزىان دەکردەو و بەرزىان دەکردەو تا رادەى ئەوھى كە لە بەرچاوت دەستيان درىژ دەبیتەو و بالايان

بۆ ئاسمان ھەلدەچى، ئەگەر بەھزرىكى كراوھ و ئاگاھىيىكى زۆرەوھ دىقەتى خۆتت لەواندا گرى دابا بۆت بەدىار دەكەوت ئەوانە لە سروشتى مرۆفدا نەماون و وا ھەستت دەکرد كەوا لە ناو جەستەى تۆشدا كىتىب بەرز دەكەنەوھ و تۆش لەگەل ئەواندا بۆ ئاسمان ھەلدەكشىي، بەلام ئاخۆ لە ئەنگىزەى چىيە ئاوا بەشەيدايى ئەم كىتىبە بەرز دەكەنەوھ و ھەندى جاران دەيكەنەوھ و ھەموو سەريان دەخەنە ناويىوھ، ئەو دەمەى كىتىب دەكرايەوھ ئاسمان پىر دەبوو لە سىبەرى پىت و رستە و دەنگ، دواچار كە دايندەخستەوھ ئاسمان تارىك ھەلدەگەرا و ھەستت بەوھ دەکرد تۆتەنھاترىن مرۆفى لەو سەرابستانەدا، لە نىو ئەو ئەندىشەسازىيەدا بوو كە مېرى كەوتەوھ خەيالئى بەيار و دابان ئەو شتانەى وەبىر دەھاتنەوھ كە بە يەكەوھ ئەنجاميان دابوو، بۆ مېرى ھىجگار سەخت بوو ئەو كاتەى زانى ئەوھ دوا ساتەكانى زىندەگانىتى دابانە لە ناو رەحمى ئەم وەھمەستانەدا، ئەو ھەرگىز لە مردن نەدەترسا، چونكە پىتى وابوو مردن بۆ ئەو لە دواى ئەوھى بەيار چووھ ناو دەفتەرى يادەوھرى، ئەوا ئەويك كە رۆژئى لە رۆژان پىر بەدلى خۆى بەختەوھرى سەر ئەم زەويىيە ھەلنەكىشاوھ بە تايبەت لە نىو ئەم سەرابستانى قەدەردا رەھابوونىكى گەورەيە، ئەو ھەر لەو رۆژەوھى بووھ ھاودەمى بەيار و مېرى تۆزئى لەو گومانەى دلى

خۆى لە بىر كەردبوو، بەلام جار جارە كە وەبىرى دەھاتەوھ گيانى ھەلدەقرا و لەملاوھش يەك تاكە ئومىد بۆ ئەو لە ھەموو شتى گرىنگتر بوو، ئەويش ئەوھ بوو لە سەرەمەرگا لە نىو دلى ئەم قەدەرە سەختەى وئلبوونى بە نىو ئەم ئاگرستانەدا ھەرچى شتىك لە ناخيا پەنگى خواردبووھ و نەدركىندرابوون وەك تۆپەلە ئەمانەتىكى گران بىداتەوھ دەست ئەو سروشتەى كە ھەرگىز سۆزى داىكايەتى خۆى لەگەل پارچەيەك لە رۆح و خويىنى خۆى نەكردە ئامىز بۆ ئەو، مېرى ھەموو ئاواتەكانى خۆى نايە ژىر گل و ھىچيان نەھاتە دى، ئەو ھەتا ئەو ساتانەش لەگەل بەياردا سەرزەوى تەى دەکرد و بەسالان ون دەبوون، گەنجىكى كەم نەزىر بوو زۆرى لە بلندان دەروانى سەرەنجام لە نەويان كەوتبووھ، ئەو لە بنارى پىر ميوھ و جۆگەلەى ھەزار بەھەزارى كىواندا قەول و قەرارى ھەبوو، بەيارىش بەم راستىيەى دەزانى، بەلام سەرەنجام دابان وەك ئەوھى لە برووسك ھاتبىتە خوارەوھ بۆ ئەو زەوى شەقى برد و توانى بۆ چەند ساتىك خۆى لە بەيار بدزىتەوھ و مەريەم گولى حەلالئى خۆى كرد، داستانى مەريەم گولى و دابان بوو بەراستى و تۆزى سەختى و گرانى رۆژگارىش وردە وردە ھەموو شتىكى لە ژىنى دووقۆلى ئەواندا دەسپرىيەوھ، سەرەتا و كۆتايى ھىدى ھىدى لە يەكديدا نىك دەكەوتنەوھ.

ھەر بەدەم ئەم خەيالانەو ھەبوو جەستە پلېشاو ھەكەى خۆى لە نىو ئەم سەرابستانە دەبىنى، ھەموو شتەكى لە بەرچاۋ رەش دەبۆۋە و خۆى لەسەر ھەمان سەكۆى ۋە ھەمدا دەبىنى كە بەيار ئەوى لى جى ھىشتىبوو، نە خەيال نە ئىشق نە ئەو دىنيا پاكە نە ئەو بارە كچانە، بۆ كۆى چوون، چىيان لى ھات دىنيا لە بەرچاۋى ئەودا خالىكى رەش بوو، لە ھەمان ئەو پەرە كاغەزە بچووكانەو كە كەوتبۇنە بەردەستى من دياربوو مېرى دوو مروڧ بوو، مروڧى بە زىندوۋىتى پر لە ھەستى برىندارەو ھەستى ھەلپرووكاۋى بوو، لە ھەناسەدان و سەيركردندا لە گياندا لە بۆنكردن و رۈنېشتندا ژيانىكى سەخت بوو، ژەھرى ھەلا بوو، بەلام ئەو كاتەى دەكەوتەو سەرىشت لە نىو مېرخوزارى ئەو مەزرايە ئالتونىيەى ئەقىنى دىرىنى خۆى ئىدى مېرى لەو دىنبايەدا نەدەما دەچوۋە دىنبايىكى دىكە، مېرى تىايا ئەو راۋچىيە خىرايە بوو بەسەر پىشتى ئەسپىكى كەرەندى پىشېركىي لەگەل با دەكرد، پرچى مېرى لەسەر ئەو ئەسپەدا ھەموو دەموچاۋى دادەپۆشت، بەدەيان گەو ھەشاخى لە دواى ئاسكى ھەلدەپاچى، مېرى بالدارىكى ئەفسانەيى بوو لەسەر پىشتى نىچىرەكانى خۆيا ھەلدەنېشت و لەگەل خۆى ھەلى دەگرتن، لەو سەرەوھش دەگەرايەو ھەسەف سەف سەف كچان و پىاۋان

و ژنان لە چاۋەروانى ئەودا ۋەستاۋن مېرىيان دەبىنى كە دەگەرايەو ھەبوو ئەملا و ئەولاي ئەسپەكەى تا كەفەل ھەلدەفا بوو، مېرى ئاگاي لە خۆ نەدەما و كە خەرىك دەبوو پرچى خۆى لەسەر چاۋ لادبا ھەر ئەۋەندەى دەزانى لە ناو زوقمى سەرابستانەكەيە و لەسەر خۆلى ئەو سەرابستانەدا تىنوۋىتى ھەنجن بەھەنجنى كىردبوو، پەرش و بلاۋبوۋنەو ھەى ھاۋبەندەكانى پرستى لى برىبوو، بىرى كەوتەو لە ئىۋارەيىكى پروندا كە وردە وردە تارىكى لووتكەكانىدا چىيان دەپۆشى و ئەستىرەكان بە دەست دەگىران، ورشەى با و خورەى ئاۋ و چەقە چەقى رىبواران و تەقە تەقى سىمى ئەسپەكان و گرىيانى ناۋەختى ئەو منالانەى لەگەل كاراۋاندا بوون ھەك ئەفسانە دەھاتنە بەرچاۋ، ھەرا و زەنا وردە وردە بەدەورى ئاگرى چىيان كپ دەبۆۋە. دىنيا ساف دەبوو، مېرى ھەستى سەركىشى سەرى پى ھەلپىرى، لە نىو ئەم سىروۋتە ئەفسانەۋىيەدا دەنگوت رۆخىكى زىدەى پى بەخىراۋە، ھەر بۆيەش زۆرجاران ھەك بەراز بەروۋى بەيارا ھەلدەشاخا، خەيال مېرى پەلكىش كىرد و لە نىو ھەشاماتەكەدا ھاتە دەرەو ھەروھو ئەو جۆگەلانە چوۋ كە لە ھەموو لايەكەو ھەك ھىلى ھەزار بەھەزارى سەر نەخشەكانى دىنيا تىكەل بەپەك دەبوۋنەو، ئەو ناۋە لە دوورەو ھەك چۆلتىرىن زەوى خودا

وابوو، تەنھا مەل و زىندەوەرە بچووكەكان و جۆگەلەى تىژپەر و سولى خىراى تيا دەبينرا، مېرى ھەر رۆيى و ھەر رۆيى سەردەمانىك زۆر دوور كەوتبۆو، لە نيو ئەم رەووز و گەوھ شاخ و لووتكە و دۆلانەدا مېرى بەتەنھا وەك ماينىكى تازە سم كرددو دەلەرييەو، ئەودەم ھەرچى سەركيشى و ئازادى و رەھايى ھەبوو لە نيو گيانيدا تەقيبونەو، خۆى خزانە نيو ئەو سىبەرانەى درەختى پتەوى كرۆسك ھەلى خستبوون لە نيوان ئەو و كارواندا مەودايىكى ئەفسانەيى ھەبوو، بەسەر كەفريتەو رونيشت چاوى برييە ئەو ئەستيرانەى ھەلدەرژان و لە نيو تاريكى دۆلەكان ون دەبوون، لەپرىكا تارمايىيەك كە لە تارمايى مرۆف دەچوو بەسەر سەرييەو وەستا و ھەموو گيانى ھىنايە لەرزە، بەلام زوو دانى بەخۆيدا گرت، سەرى بەرز كرددو و تارمايى وەك كشانەوئى ئاو كە دەريا لە شەپۆل ھاويشتندا كەنار پر دەكاتەو و بەرەو دواو بۆو، مېرىش وەك ئەوئى راي بكيشتن بەدواى تارمايىدا چوو، ھەندى جار لە شىوئى مرۆف و ھەندى جاريش لە شىوئى كەلەكيوى، مېرى لەو ناوھ سەرى سورما بوو ھەموو گيانى دادەخوريا و تارمايى ھەر بۆ دواو دەچوو و ئەويش ھەر بەدوايەوئى بوو، سەرنجام مېرى ھىندە دوور كەوتبۆو لەوھدا نەمابوو بتوانى بەم نزيكانە بگاتەو كاروان، بەلام ھىشتاكە تارمايى لە بەردەميا ھەر

رادەكا و رادەكا و ئەويش بەدوايەو، چارەنووس مېرى بردەو نيو دۆلىكى ھىجگار تەنگ و پر لە نوورى مانگ، دۆلىك ھەتا بزواتى تلوه بەردىك رمانى شاخىكى نيشان دەدا، تارمايى و تريفە تىكەل بوون، ئىدى نيو ئەم دۆلە يەكپارچە تريفە بوو لە دوا جاردا ھىندە ماندوو ببوو تارمايىيەكە چەقى و وەستا، ئەويش كەوتە سەريشت وەك ئەوئى ئەم تارمايىيە چاودىرى مېرى بكات نە لىي نزيك دەبوو و نە لىي دوور دەكەوتەو، سەردەمانىك مېرى چوو خەويكى قوولەو و تارمايى لە مېرى نزيك كەوتەو و خۆى ھەلخستە سەر سىنەى مېرى، تارمايى شىوئى تولزىكى گرتبوو خۆيەو سەراپاي مېرى كەوتبوو جوولە و لە ژىر تيشكى مانگەشەوى زىرپىندا مېرى تىكەل بەو تارمايىيە بوو، لەپرىكا راپەرى و خۆى بينى وەك مېروولەيى لە ناو خۆلى سەرابستاندا غەرق بوو و زمانى وەك قاقەز خشە خشيەتى.

نالینی به‌یار شوفره‌ی ئاخاوتن بوو ده‌گه‌ل قه‌ده‌ر، هاواری ناوه‌وه‌ی ئینسان بوو، به‌به‌رچاوییه‌وه ئازیزه‌کانی له‌ خو‌ل ده‌گه‌وزان و که‌سی نه‌بوو قومی ئاو به‌ سه‌ر ده‌میاننا بکات و هه‌ر به‌ خو‌یان و چاوه‌ گه‌شه‌کانیان ده‌یانروانییه‌ به‌یار و به‌یاریش وه‌ک هه‌لۆییک‌ی بریندار به‌سه‌ر تاشه‌ و تاویر و ته‌ل و ته‌لبه‌نده‌کانا وه‌ک نه‌و ئاسکه‌ رای ده‌کرد و به‌دوای که‌لی سه‌ر کرده‌وه به‌سه‌ر که‌فریک‌ی گه‌وره‌وه له‌ دنیا راده‌ما. می‌ری ده‌یگوت:

– وه‌ره زه‌هاو وه‌ره ئیمه‌ له‌با ئاسی بووینه و ده‌رکراوین له‌ سنووری خه‌مگینی ئینساندا، وه‌بیرت دێ ئه‌وان ده‌مان شه‌و پاشکابوو، ئیدی هه‌ر نه‌و راوچیانه‌ بوون، به‌رامه‌ی نه‌رمووکی ران و ته‌نکه‌ی گه‌ردن غه‌رقی مه‌رگیکی تووشی کردن، ئه‌ویش هه‌میشه‌ چاوی ره‌شی وه‌ک بازنه‌یه‌کی ئه‌به‌نووسی و گلینه‌یه‌کی گه‌ش وه‌ک مانگ که‌ بالانوما‌ی چه‌ندین هه‌زار پروداوی ناو دیرۆکن. بریبوووه‌ نه‌و ته‌مانه‌ی لووتکه‌کانی تیکه‌لی هه‌ور کردبوون، نه‌وده‌مانه‌ی وه‌ک که‌لیکی بالابه‌زی خورت و پر له‌ شکۆ هاوده‌می ترۆپک و یاله‌کان بوو، رۆژانه‌ به‌سه‌ر لووتکه‌یه‌کی به‌رزوه‌ ده‌هه‌ستا و سه‌یری تاویر تاویر و چیا چیا و که‌نار که‌ناری ده‌کرد و من و تۆش ئاخ زه‌هاو هاوپه‌نده ئازیزه‌که‌م سه‌دان هه‌زار جار له‌ دووره‌وه سه‌یرمان ده‌کرد، چ

می‌ری له‌ سه‌ره‌وه وه‌ک پاله‌وانیک‌ی به‌زیو و وه‌ک سه‌ره‌شکریک‌ی شکست خواردوو چاوی خو‌ی داگرتبوو، بیری له‌ رۆژانه‌ ده‌کرده‌وه که‌ به‌سه‌ر بالی په‌پوله‌ی خه‌یاله‌وه مه‌رزه‌ دووره‌کانی ده‌بری، جاریک‌یان له‌ دوورترین لیواره‌کانی دنیا دا ده‌که‌وێته‌ ناو ته‌له‌ییک‌ی گه‌وره‌ی تارماییه‌کان و نه‌و تارماییه‌نه‌ی نه‌و له‌ منداڵیت‌ی خویدا زۆر جار ان خه‌ونی پیوه‌ ده‌بین، که‌ به‌یانیان له‌ خه‌و هه‌لده‌ستا ده‌رویه‌ری پر ده‌بوون له‌ ئاسه‌واریان و هه‌میشه‌ دایکی رستیک‌ پیروژه‌ی دوعا لی خوینراوی به‌شانیه‌وه شه‌ته‌ک ده‌دان و هه‌میشه‌ش مناله‌کان نه‌و رسته‌ پیروژه‌یان هه‌لده‌پچراند و هه‌ر دنکه‌ی به‌لایه‌کدا په‌رش و بلاو ده‌بووه‌ و نه‌م دنیا به‌ پر ده‌بوو له‌ شینی سامال، نه‌وده‌م نه‌و مۆروانه‌ی هێنده‌ به‌ جوانی و پر له‌ رووناکایی ده‌هاتنه‌وه به‌رچاو که‌ هه‌رگیز پیتی وا بوو جوانی ئاوا له‌ ناو که‌وندا نییه‌..... ورده‌ ورده‌ فرمیسه‌که‌کانی هه‌لده‌رشت، نه‌و ده‌یزانی می‌ری باس له‌ چ ده‌کات و چ هه‌کایه‌تیک‌ی ئاگراوی ده‌گێریته‌وه، نه‌و شه‌وه‌ی که‌ نه‌هامه‌تی و ئابلووکه‌ ده‌ره‌ی داین و وه‌ک که‌لای دار هه‌لده‌وه‌رین به‌یاری بازوداغ به‌و هه‌موو سیحر و که‌رامه‌ت و ئازایه‌تی خو‌یه‌وه هاواری ده‌کرد و ده‌ینالاند،

ھەددىكىيان ھەبوو، ئەو خۆى لەگەل باز و ھەلۆيانىش بەراورد نەدەکرد، رۆژانىك بوو خۆىنى دەمار و شالوولەكانى ھەك تاقگەيەكى ياقووتى بازرقەيان دەدا و چاوى راوچىيانى دەشكاند و شەرمەزارى دەکردن، گەلە گەلە كەلەكۆپيەكان سەريان لە دواى دەنا و بۆ ھەر لايەك كوتەكى بەفرى شكاندبا ئەوان بۆ ئەملا دەخرۆشان، ئەو رېبەرى تۆى ھىما و ھىممەتى رەو ھەبوو، چەندىن نەوھى رەو ھەبوو و گەلە گەلە بەرئى كۆدبوو و بەرپەلدابوونە كۆوانەو و فېرى قودرەت و عەشقى ئەبەدى كۆدبوون، تەنانەت نووسكە و بېرژمىيەكەشيانى دەناسىيەو. لەمسەرى كۆپوھە بۆ ئەوسەرى كۆو ھەر جارەى نووسكەيەك يا كورژن و پرمەيەكى كەلەكۆيانى بىستبا، موو زەرد و جوانەكانى ھەك ئارمووش زىك دەبوونەو و بېرستيان دەدا بەر و تاوى دەدا و بەھانايانەو دەچوو، لە دايك بەرھەمتر بوو، زۆر جارن لە نۆھندى دامىنەكانەو، بەئەنقەست دەوھستا و دىقەتى دەدايى، كە ئاخۆ كام لەو كەلەكۆييانە زاتى ئەو دەكەن، بۆ خۆيان ھەسەر كۆو بکەون و چنگەرنى لەگەل كەفر و زنارى چىيان بکەن، يا پېشى ئەو بگەنە ترۆپك، بەلام ھەمىشە و ھەمىشە لەگەل وچانى ئەودا تەواوى رەوھى كەلەكۆيان دەوھستان و ھەر ھەموويان بەچاوى رەشى ئەبەنوووسىيانەو سەيرى جەستەى پر لە ھىز و بېرستى ئەويان دەکرد، ئەوئىكيش

بەيارئاسا بە درىژايى ژيانى ھەر كۆوگەر بوو و ھەزاران ھەزار شاخ و ھەلەمووتى بېبوو، لە ھەر شاخىكا سەربھوردى ھەزاران راوانان و رەدوونانى راوچىيانى لە يادى پر شكۆى خۆى نەخش كۆدبوو، ئەوئىك كە بەدەيان و سەدان جار لە تركزەى مەرگ گەراوھتەو و زۆر جارن لوولاقە زراف و قەمىشىيەكانى لە بەفرى كۆساران تەزىو و زىيانى ناوھخت ھەناسەى بېبوو و كەلەپىستى لەبەر دېوھ، بۆ باكانە سىنەى پر لە عەشقى خۆى لە تاوئېرە بەرد و تەرابى و نمناكى كەناران ھەلخستووھ. ئەو شاخە جوان و رەگ رەگانەى تەوقى سەرى ئاسەوارى سەدان ھەزار ھەلزان و قوچاننى و درز و شكستى پېوھ دياربوو، كەس بەقەد ئەو ھورووژمى ترسى نەدېوھ و كەچى لە جۆھش نەجمىوھ، كەسش بەقەد چاوھ خېر و جوانەكانى ئەو سېرەى ساو نەداوھ و بەقەد قاچى ئەو تەلان و ھەورازى لە بن پېى نەرماوھ، بەلام ھىشتاكەش ھەر سەردار و رابەرى بۆ نەزىرى رەوھى خۆى بوو. پېرەكەل گەلنى جارن لەبەر نەمەى بارانى پايزاندا بەسەر عەرشى لووتكەوھ دەوھستتا و چاوى دەدايە ئەو چىيا ھەزار بەھەزار و گەلەيەشاخى قوول و ئەو خەرەندانەو كە زۆر جارن راوچىيان بۆ رەحمانە ناچارىان كۆدووھ قوولايىيان بېرئىت و بەو قاچە زەرد و جوانانەيەو كە لە قامىشەلانى ئاوايىيەكانى بەھەشت

دەچوون تەواوى ئەو جەستە خەنەيى و ئەرخەوانىيەيى
 بپەرئىنئىتەو ئەو بەر، بەلام ئەو لە ناخى خۆيدا ھەرگىز لە
 راوچىيانى نەدەگرت، حوكمى سروشتە و گىرمە و كىشە دەبى
 لە ئارادا بى، پىرەكەل زۆر راوچى وەك منى پىكابوو، گەلى
 جارەن درەختى لە سووتاندا بىنىبوو، بەلام پى سەختى لە
 ئەشكى چاوى دەبرى و دەچۆو سەرەخۆشى كەلەعاشقەكان.
 نىوەشەويكى رەش رەش بوو، لە چاوى ئەو پىرەكەل رەشتر بوو
 كە بەقەد بەرد و تاو پىرەكان تارمايى مەترسى و ھەسەرتى لە
 ھەناوى خۆى نابوو، بارەن بەلەنگاز دەھاتە خوارو، شىرخەي
 برووسكە و گرمەي ھەور نەويدى كارەسات و ترسناكى بوون،
 رەوھى كەلەكىوييان، لە قوولايى خەرنەندوھ پوھو لووتكە
 ھەزار بەھەزارەكان سەردەكەوتن، جار جارە جەستە زەرد و
 بۆر و جوانەكانى كەلەكىوييان، لە ژىر پووناھى برووسكە پىر لە
 تاو و تىنەكانياندا وەك ياقووت دەدرەوشانەو، درەوشانەوھىك
 گىيانى ترسى دەسمى و ئاوەدانى دەخستە رۆحى پىر لە جونب و
 جۆشيانەو و دنيايان نقومى تىشكى زىركفت دەكرد، پىرەكەلى
 رابەر و پىشەنگى ھەلۆيان ھەمدىس گرەوبەرەوھى كاروان بوو،
 بى باكانە چنگەرنى دەگەل دژوارترى تەلان و سەختەندانان
 دەكرد، رەوھى كەلەكىوييان وەكو با لەبەر شەستە بارانى
 ئاسمان دەپەنگانەو، بەلام ھەرگىز ھەناسەي وچانىيان

نەدەدايە بەر خۆ و ھەمىشە ھەلۆيان دەدا بگەنەو سەرقالەيى
 مورادى خۆيان و بى ئەمەكى نەنۆين، نەبادا لەبەر دل و دیدى
 پىرەكەلدا وەك نەوھىيەكى بى دەسەلات بىنە بەرچاو.

لەناكاو نووسكە و كورژنەكەلىكى ھىند بەسفت و سو، ئەو
 ناوھى ھەژاند و قەدەمى ناسك و جوانى تەواوى رەوھى خستە
 لەرزە و لە بن ساي يەك برووسكەدا درەوشانەوھى پىستى
 زەرد و جوانيان ئەو ناوھى غەرقى شەوقىكى ئەبەدى كەرد،
 خودايە ئەو چ رابوونىك بوو، چ سىحرىك بوو لەم كەونە
 بەرىنەدا جىگۆركى بەزنارەكان كەرد، پىرەكەل ھىندەي ياد و
 يادەوھرى لە دەروونىدا ئەمبار كەردبوو، لە ھەر ساتىكى
 بەرىكەوتنا تووشى تايەكى ئەفسووناوى دەبوو، ھەر كاتەي داي
 دەگرت ئىدى رىگەي تووش و تەلان و كەفر و گاشە بەردى زل و
 دارستانى چى و پىر لە سام ياخود بەردەلان و پىچى تووناوتوون
 و دامىنى رىك بۆ ئەو وجودى نەدەبوو، ھەرگىز نەدەھاتنە
 بەرچاويىوھ. ھەمىشە لە بىرى ئەو يادەوھرىيانە دەبوو، تەنانەت
 كە بەسەر تەلانكەوھ دەچوو، بە يادى دەيان ھەزار جار
 ھەلزانىيەو، بەرز دەبۆو و بى ئەوھى خۆي لە ئاگاي ئەوھ
 دابى كەوا رىگەي تووناوتوون پەي دەكات. ئەو زرىكە و
 كورژنەي ھەر بەخاترى ترووسكە يادىك بوو و تا دەمرى وەك
 نەخشىكى ئاورىن بەسەر زەين و ھۆشيدا دەمىنى و ھەرگىز لە

بىر ناچنەوە.. زەھاو زەھاو ئاى لەو قەدەرە.

سالانىكى دوور بوو لە ژيەرەوئى يادەوهرىيەكان دەيتريواند، بەفر چەندىن بەژن ئەو كىيو و لووتكانەى تەژى كرد بوو لە ئەدگارى خوئى، كەلەكئوييان تا كونه ئەشكەوتىكيان دەدۆزىيەو دەبوايە چەندىن شەو لەبەر تريفەى مانگەشەودا سىحر و جوانى خوئيان بەدەن بە سىروشت و سىروشت بكەن بە تريفەستان، ئەو رۆژانە بۆ ئەوان هەم ئاهەنگى يا خوئى مەست بەشەنى چىا بوو، هەم سەركىشى بوو لە ناو هەوەسىكى شىتانهدا، لە ساتىكدا وەك كۆمەلە كىژىكى جوان بە جەستەى سرک و تەونى جوانى پىستيان لەبەر تريفەى مانگەشەودا كە زەمىن و ئاسمان لەبەر بەفر سىپى دەچوونەو، خوئيان رووت و قووت كەردبوو و هەريەكە بە يادىك پر لە تولانەو و كۆنە برىنى دىرينەو رووى لە لووتكەيەك كەردبوو. راجىيان هاتن، لە هيرشى گورگ دەچوون، شريخەى چەك و زرمەى تيرەكانيان لە شەبەيخوونىكى وادا بۆ ئەوان مايەى سەرسامى و كرىشمە بوو.. ئەگەرچى پيرەكەل بەدريژايى ئەو هەموو سالانە ئولفەتى بەوان گرتبوو، هەر بۆيە لە بەردەم هەمووانەو وەك دار كاژىكى بەهيزى بەر رەشەبا وەستا بوو، تيرەكانيش وەك بارانى بەهار لە دەوروبەريدا دەنيشتەو، بەلام ئەو هەر لەبەر تاى گەرمى يادەوهرىيەكاندا بەهەردوو

چاوه رەش و جوانەكانىيەو سەيرى سىماى راجىيانى دەكرد و بە سىحرى ئەو چاوانەو دەست و چۆكى پى شل دەكردن، بۆ ئەو ئەمە يەكەمىن جار نەبوو، بەلكو هەزار هەزار جارى دىكەش شەبەيخوونى ئاواى دىبوو، بىرى لەو دەكردەو چى بكات تا رەوەكەى خوئى لە مەرگى حەتمى ئەو مەرگفرۆشانە نەجات بەدات، هەر بۆيە وەك برووسكە تاوى دا و پەريپە ناويانەو و لە چاوترووكانىكدا تەواوى راجىيانى پەرش و بلاو كەردەو و هەموويانى خستە ناو جادووى پر لە ئەزموونى خوئىو، ئەوانيش لەبەر سەرسامى و ترس و هيدىمى خوئيان، هەموويان سەريان لە دووى پيرەكەل نا، لە ژيەر تريفەى مانگەشەودا و بەسەر فەرشى بەفرچنى ئەو كىوانەدا لە چاوان بوون، پيرەكەل شارەزا و پر ئەزموون بوو، دەيزانى بۆ كوئى دەچى و كام پى سەخت و دژوارە و كام ريگە دەشتايى و ليرەوارە، كام ريگەش بى ناسارەزايى چۆن چۆنى دەيتە تەلەمەرگ، بۆيە چاوى تيزى بريبوو ئەو رىيەى بە خەرەندىكەو بن بەست بوو و بەفريش مەرزى داپۆشيبوو، يەك هەنگاوى هەلە شۆرى دەكاتەوە بنارى خەرەند و هەپروون بەهەپروونى دەكات، هەر بۆيەش راجىيەكانى لە دواى خوئيدا چاوان بەهەلەدا و هەر راي دەكرد، تا گەيشتە سنوورى ئەو مەرگستانە و راجىيانيش بى باكانە بەدوايدا رايان دەكرد و نقومى ئومىدى هەلقراچانى ئەو

گۆشتە جوانەى رانى پىرەكەل بىوون و ئاگايان لە هيچ نەمابوو.. لەناكاويكى هيندە خىرادا، پىرەكەل بەپىچەوانەى راكردنى خىراى ئەوانەو و لەسەر سنوورى خەرەندى مەرگدا هەلبەزىيەو و بەرزبۆو، ئىدى هەر راوچى بوون و لەبەر خىراى و پەلەى چىژيان لەو گۆشتە زىندوو دا خۆيان پى رانەگىرايەو و هەلديران و بەفرى خەرەند قووتى دان. لەملاووش وردە وردە پىرەكەل، بە چاوانى تەژى لە فرمىسكى ياقووتى و سىنەيەكى لىوانلىو لە خەفەت و دلئىكى سەرشار لە حەسەرەت و خۆى و باخىك لە ئولفەتى راوچىيان بەرەو لای رەو دەگەرەيەو، كاتى گەيشتەو رەو هيشتاكەش لە ناو سەرسامى خۆياندا مەلەيان دەکرد و لمووزيان كەردبوو تريفەى مانگ، هەموو كەوتنە جوولە و هەلسانەو، دووبارە بەدواى پيشەنگدا رەو لووتكە سەر لە هەورەكان كەوتنەو رى، بەيان تازە ئەنگوتبوو.. پىرەكەل لە تروپكى لووتكەدا وەستابوو، هەمدىس غەرقى يادەوهرىيەكانى سالانى پيشووى خۆى ببوو، بەلام ئەم وەستانەى پىرەكەل هەمان وەستانى جارانى نەبوو، چونكە بەر لەوەى رەو كەلەكەيويان بگەنەو پيشەنگى خۆيان، پىرەكەل بۆ تا ئەبەد چاوى لىك نابوو.

۱۰

مىرئى هەر راي دەکرد و راي دەکرد و هاوارى دەکرد: زەهاو زەهاو لە كووتت؟ زەهاوئىش ئەو كات برىنئىكى قوول كەوتبوو پشنتىيەو و بەدەم نالینەو لەسەر خۆ هاوارى دەکرد:

- بەردەكان بەردەكان، بەردەكان بۆنكە ئىستا كاتى ئەوئەى هانا بۆ ئەو بەردانە بىهين ئەو بەردانە پرن لە گر و بوركان، بىهاوئىژە ئەوسا دەزانى لە هاوئىشتندا رەوناكايى بەدەست دەگرىت، ئەو بەردزارە قوتارمان دەكات تۆ هەميشە بەردەكان بۆن كە، با گۆرستانەكانمان وەبىر بىتەو، كە يەكئىكيان لە باكورە و ئەوى تر لە باشوور، يەكئىكيان لە رۆژەلاتە و ئەوى تر لە خۆرئاوا. بەيار... بەيارى بازوداغ ئەو بەردانە سەنگەرن سەنگەر، زرين و دالەت دەدەن، مىژووى دەم بەقفل داخراوى هەزار سالەى ئىمەن تەنها هاوئىشتن كلىليانە، بەردەكان بۆن بكە و گوئىيان بۆ راديرە، هەموو شتتەكت بۆ دەگىرپنەو تۆمارئىكن لە رابردووى سراوئى ئىمە و نەخشەيەكن بۆ ئايندە.. زەهاوئىش هەر ئەوئەندە بوو سەرى شوڤر دەكردەو سەر بەردەكان و ئىدى دەكەوتە قسە لەگەل بەردەكان و هيندە لەگەل ئەو بەردانە خەرىك بوو، ئەو كاتەى سەرى هەلبىرى لەمىژ بوو

ئابلووقەكە پەتتەنرا بوو، زەھاو ھىندەى خوین لى چۆرا بوو تەواوى كەڧر و بەردەكانى رەنگاورەنگ كوردبوو. كاتى تىشكى خۆرەتاو دەكەوتە سەر ئەو پەلە خويىنانەو دىنا دەبوو بە شەبەنگ و دەبوو بە جوگرافىيەى سرووت و پرووناكايى، پرووناكايى ئەو قەد و قامەتەنەى بەپپوۋە دەچوونە ناو شانازىيەكان و ھەر بەپپوۋەش دەچوونە ناو قوولايى مەرگ. مېرى ئەو دەزىنى دەزىنى لە پاى چىيە ھىندە باوهرى بەبەرد ھەيە، ئەو ھەمىشە وەك بەرد كپ و بېدەنگ بوو، وەك بەرد لەبەر گەرمەى ئەو سەرزەمىنە ناديار و بى سنوورەدا داغ دەبوو، وەكو بەردىش لە ژىر تاڧگەى بەخورى كارەساتەكان تەمۆخى خۆى فرى دەدا و دەبوو بە پۆلى بەرد. ئەو كاتەى مېرى گويى لە ھاواری نىسكۆئامىزى زەھاو گرتبوو برىستى لى داگىر كوردبوو. ئەو ھەي وەبىر ھاتەو كە چۆن بەيارى بازوداغ شەويكىان لە ژىر تىشكى مانگەشەودا وەك كەلىكى برىندارى كۆس كەوتە كە كەوتىتە بنارىكى ھىجگار قوولەو گۆرانى بۆ ئەو كچە دەگوت، سەراپاى ژيانى ئەوى داگرتبوو.

– تۆ بۆ من پرووناكى ... بەلام ئاخ قەدەرى منە لە پرووناكايىدا بمرم....

پاشان چۆن سەرھەلگەراپە سەر تاشەبەردىكى گەورە و

خۆى ھاويشتە ناو ئەو كانىيەى لە نىو ترسناكتەرىن بەردەلانى زل زل و درەختى گەورە و ژىر گەوهرى شاخى بوو كە تەنھاتەرىن شوينى ئەفسانەى دىنا بوو، ئەو كات تىشكى مانگەشەو لەو كانىيەى دەدا و دىنا دەبوو بەئاوينە – بەيارى بازوداغ ئەو ھىندە بەم شەو دەنگە لە ناو ئاودا ماپەو و بەردەوامىش گۆرانى دەگوت بە شىوھى دەنگى گۆرانىيەكانى ھىندە لە سىحر دەچوون پىت و ابوو ئەو ناو پىر بوو لە پەرسىلكە.. مانگەشەويش لە ناو چاۋە بچووكەكانىان شەوقى دەداپەو و بەھەزاران ھەزار تىشك بەجولەو تىكەل يەكتەر دەبوون و دىنا پىر بىو لەو كچەى ئەو خۆشى دەويست... تا دەھات شىوھى ئەو كچانە زۆر دەبوون ئەو سەرزەمىنە پىر بىو لە شىوھى پەرىگرتەى ئەو كچانەى سەر درەخت و بان ھەورەكان و نىوان ئەستىرەكان و سەر پرووى مانگ، تا دەھات دىنا غەرقى ئەو كچانە دەبوو... بەرزايى چياكان و دۆلەكان، دامپىن و كانىيەكان ھەر ھەموو لە شەبەخوونى ئەو كچانەدا كەوتبوونە سەما. ھەمووى بىوونە ئەو كچە، سويندەتان بۆ دەخۆم ئەو ھى كە دەيلىم من بە ھەردوو چاۋى خۆم بىنىم كە چۆن دىنا بەو كچانە داپۆشرا، كەون بوو بەيەكپارچە جوانى، ھەتا پرووناكايى مانگىشيان داپۆشى و ئەستىرە و ھەور و ئاسمانىشيان داپۆشى، بە شىوھىك دىنا غەرقى سىبەر بوو،

سببەریک تەنھا لە بەرزەخدا دەبینرا، ئەو کاتە هیندە درەنگی شەو بوو، بەو ڕانەگەیشتم بزەنم بەیاری بازوداغ لە ناو کانییەکەدا چۆن شەلۆی خەیاڵاتی ئەم کچە بوو و خەوم لێ کەوت، خەویک لە هەزار ساڵ دەچوو، لەوێ گەرامەووە ئەو ئەشکەوتە پاکانەیی کە بۆ یەکەم جار مەرۆف بەپاکی لە دەرگاکانیانەووە هاتبوونە دەرەووە و هیشتا هیچ دلا زۆلمەتی تێنەکەوتبوو، بەیانێ بەراکردن بەرەو لای کانییەکە بوومەووە تازە بەیار لە ئاوەکە هاتبوووە دەرەووە و هیشتا هەموو گیانی تەر بوو، بەلام دنیا هەمووی ببوو بەبەرد. خودایە خودایە ئەو هەموو بەردە جوانانە لە کوێووە هاتوون؟ هەموو بەیەکەووە بریقەیان دەدایەووە و هەریەکە لە ناو کەرنەقالی ڕەنگیکدا منیان دەدواند، ئەوسا زانیم ئەو بەردانە هەموویان تەرمی کچەکانی دۆلی ئەفسووناوی شەون، ئەو شەووە خوینئامیزەیی هەرگیز لە بیرم ناچیتەووە، تاقانەترین شەوی ناو فەلەکی ئەم کەونە، تەواوی جەستەیی بەیاریش ببوو بەزیپکەیی عەشق و تایی خوێشەوێستی، ئەو کات هەستم بەو دەکرد کە بەیار مەسیحیکە و لە دوا ساتەکانی لە چوار میخەدانێ تووشی ئەو عەشقە راستەقینەییە هاتوووە و دلی پریوووە لە وەسوەسە.

میرێ غەرقی ئەو خەیاڵاتانە ببوو، هەر دەنگی لە دوورەووە دەهات، ئەو دەنگە زۆر بەگوێی میریدا ئاشنا بوو، دەنگی کە

هیندی جار میری دەبردەووە ناو گەرەکەکانی منالی و هەندی جار لوولی دەدایە ناو شەووەزەنگەکانی عومری، هەندی جاریش دەبیردەووە نیو رەحمی دایک کە رەمزی گەرەنەووە بوو بۆ ناو رەحمی خاک، ئەو خاکەیی ئەوێ دەمی بەیار لە بۆن و بەرامەیدا مەست ببوو... هەندی جار لەتەکیەووە بوو دەیتوانی وەک باقە بینی بیگریتە باوہش و هەندی جار ئەوئەندە دووربوو دەتگوت لە دوورترین قوولایی تەبەقەکانی زەویییەووە دیت... ئەو دەنگە بەردەوام بوو... ئیدی لە نیو ئەو سەر زەمینەیی کە بەیاری بازوداغ ئەوانی بەجی هیشتبوو جگە لەو دەنگە هیچی دیکە نەدەبیسترا، زەھاو لە نیو کاسەیی ئەم دەنگەدا مەست ببوو، لە بەردیکەووە بۆ بەردی رای دەکرد و لە تاشەییکەووە بۆ تاشەیی دەچوو و گوێی خوێ بەسەریا هەلدەخست، بەلام ئەفسووس هەر جارەیی کە بۆ تاشەبەردی دەچوو دەنگەکە لە تاشەییکی دیکەووە بەرز دەبوو، تا وای لێ هات زەھاو ئەوئەندە لەو ناووە دوور کەوتبوووەووە کە ئەویش وەک تاشەبەردی دیاری دەدا و هەموویان سویندیان دەخوارد ئەو زەھاو ئیدی بۆتە بەرد. ئەو هەمیشە دوور دەکەوتەووە و لە بەردیکەووە بۆ بەردی، لە تاشەییکەووە بۆ تاشەیی، ئەو ڕۆژە زەمەن لەو ناووەدا نەما بوو، من وا تێدەگەیشتم ئیمە لە دەرەووەی زەمەن و لە دەرەووەی کەون گەمانەکانی خۆمان دەکرد، تەنھاترین کۆمەلە ئینسانێ بووین

قەدەرى گەران بەدوای خولیا و ئارەزووەكانمان ئیمەى
 هەلدابوو نێو ئەو سەرزەمینە، ئەویش قەدەرى بەبەردبوونی
 مروۆف بوو، هەبوون لە نەزەرى ئیمەدا ئەو بوو كە دەبى بەرەو
 بەرد بچى و لەوى ياساكانى خوى پەرش و بلاوى سەرزەمین
 بكات و بیسەلمینى بەرد بەر لە زەمەن هەبوو و گەورەترین
 پرسىار بوو بۆ خوداوەندەكان و ئالۆزترین پیکهاتەى شیمیاى
 بوو، بۆیە بەرد نە چاوى دراووتى و نە دل و نە روچى دراووتى،
 بەلام گەورەترین قورسایى لەسەر زەمین بەو براو. ئەگەر ئەو
 بەردە زلانه نەبووان ئاوى دنیای لە خنكان غەرق دەکرد و ئاگر
 هەمیشە بەردەوام دەبوو، خوایش هەموو فەزاكانى دادەپوشى و
 ئەم سەدىمە لە خوداوەندەكان ون دەبوو. ئەو رۆژە زەهاو هیندە
 بەدوای ئەو دەنگەدا رای کردبوو بەر لەووى تۆپى سوورى ئاسۆ
 بکەوتە لىواری زەوى گەرايهوه، چاوهكانى نوورىان لى
 هەلدەچوو، دەستەكانى نوورىان لى هەلدەچوو، هیندە هیلاك
 ببوو دەنگوت لە شەرىكەوه دەگەرىتەوه كە بیهوودەترین شەرى
 ئینسان بى، بەسەر كەفرىكەوه روو لە ئاسۆ دانىشت و دایە
 پرمەى گریان، گریانى لە گرینى مروۆف نەدەچوو، تەنها لە
 گریانى بەیاری بازوداغ دەچوو، كاتى بەچاوهكانى خوى
 دولبەرەكەى خوى سووتاند. شەو داهاوت و زەهاو هەر لە گریان
 نەكەوت بەیانى هات هەر لە گریان نەكەوت، هەر بەخاترى

ئەویش هەموو لە پرمەى گریانىان دەدا، تا لە دوا جار دەنگى
 گریانى ئەم كۆمەلە دەرکراوى سەر ئەو زەمینە وێران و
 ناديارە كە ئیستاش دەیلیمەوه لە دەرەوى زەمین و لە دەرەوى
 كەوندا بوو، بارانێكى توند هەلى کرد و هەرگیز بارانى وامان
 نەدیوو، ئیمەى هەموو خستە سەما، سەمايێك كە هەرگیز
 سەماى وا بەلەزەتمان نەکردبوو هەرگیزیش نەماندیوو،
 سەمامان کرد، هیندە لەبەر ئەو بارانە سەمامان کرد، تا لە پەل
 و پۆكەوتین تەنها ئەو كاتە بیدار بووینەوه كە زانیمان بارانەكە
 وەهم و سەرابێكە و زەهاو بەسەر تاشەبەردەكەوه بەهەزاران
 هەزار بەردى گەورە و بچووکی بەدەورى خوى كۆ کردبوو و
 هەر بەناو ئەو بەردانەوه راکشا بوو و چاوى بریبوو جى
 ئاسۆ... بەلام نە ئاسۆ دیار بوو نە جارێكى تریش زەهاوم
 بەزیندوووى بینیهوه. ئای چ ساتىكى بەسام بوو؟

مىرئ لەپرىكا يەكە يەكەى هاوبەندەكانى وەبیر دەهاتەوه،
 وەك برووسكە بە ناو گيانیا رادەبوورى و لەبەرخۆ دەكەوتە
 ورته ورتهوه.

– ئەوساكە هیشتا هاوړى ئاسنگەرەكانم و قەزانچى و
 حەمامچى و بازركان و رەزەوانەكانم هەر مابوون و هیندى لە
 كوچه و كۆلان هیندى لە ئەشكەوتە دوورەكان هیندى لە

سنوورە ئاسپەكان و ھىندىئە لە شەرە سەختەكان كوژران و شەربەتى شەھادەتەيان نۆشى، ئاى كە بەنائومىدى سەريان ناپەو و ئىمەيان لە نىو ئەم مەھالستانە جى ھىشت، پەسوى ئاسنگەر واى لەم بەورە دەتگوت خودا بۆ سەر دلى دوژمنانى ناردوو، بەلام ئاخ لە شەبەبخوونىكى دژواردا سەرى ناپەو، ئەو ھەمىشە باسى سەفەرەكانى دەگىراپەو، ئەو سەفەرەكانى بەبى نەخشە و ئامانچ ھاوبەندەكە رىكى دەخست و پەرش و بلاوى دنيا دەبوون. ئەوان ھەمىشە رايان دەکرد و رايان دەکرد، ئەو پاكردن بوو لە دەروونى پرى خوڤيان، يا لەو قەدەرى تىي كەوتبوون، ھەر لەو رۆژووە ئىدى كەس نەيدۆزىيەو، تەنھا لە رىي ئەو قەترە خويناووە نەبى كە لە دوا رۆژەكانى پايزى بەر لە سەدەيەك ببوون بە گولگون و جەستەكەشى ببوو بە نەخشەى رۆژەلەت، مېرى تۆزى دەوستان و ھەناسەيىكى ساردى ھەلدەكيشا و دەبگوت:

– ئاى رەسو رەسو، ئەو رەندە پياوھى لە ئاسپەتيرين ئەشكەوتى ژياندا ھەر ئاسنى دەكوتايەو، پرووشكەى شەبەقى ئومىد بوو جەرەقەى ئاگرىشى نىو رەوہزە شاخەكانى دەکردە ترس و زەندەق چوون بۆ بەدكاران، تا لە دوا رۆژەكانى پايزى سەدەيەك كەوتە بەر ماشەى ئاگرىنى فيلبازەكانەو و ئا ئا زەھاو ھەموويانم لە بىرە كە چۆن ئەوانىش بوون بەبەرد، نا نا

ئەو ھەرگىز ئاسنگەر نەبوو ئەو ئاگرسانى دلان بوو، ئەھاي ئاسنگەرەكان وەرن با ئاسنمان بگۆرين، ئاخ ئەوھتا منىش وام لە بەردەم زەمەنىكى گۆلەسەگ، زەمەنىك كە مەنفايىكى گەورەيە بۆ رۆحى مرۆف، زەمەنىك وەك فارگۆنىكى دۆزەخى تەنھا ئازارى بۆ دل و شمشىرى بۆ سىنە و پەتى بۆ گەردن و خەنجەرى بۆ گەردن ھەلگرتوو.

– زەھاو زەھاو ئاى لەو ژينە پر لە برينە رۆژگارى تال و رۆژانە مەرگ و راونان، ئىستاكەش سەراب و سەراب و سەراب، ئەمە چ خەمىكى قوولە تىي كەوتووین زەھاو؟ دەنگ و ھاوارمان وەك گەلای پايز ھەلدەرژى و ناگاتە سەر زەوى.

– ئەى ئاسمان تۆ ئەو سامالە زيويىنە بووى بارانى پاكيت دەباراند و گولالەكانى رۆژگارت گەش دەكردەو و خەونەكانى مناليت زىندوو دەكردەو و پەلكەزىپىنەى ئومىدت دروست دەكرد. ئەى ئەو نىيە ئىستاكەش ھاوبەندەكان بەديار برينەكانى خوڤيان ھاوارت بۆ دەنپىرن، دەبا بارانت دلە خەمگىنەكانمان بشواتەو كە لە نىو ئەم وەھمستانەدا خەرىكە وپران دەبن، ئەوھتا لە پەنا ئەو تاشەبەردانەى خەيالدا خەرىكە دەبين بەبەرد. مېرى كەوتبوو سەر گازەلەى پشت و خەيال وپرانى دەكرد سەرنجى نەدابوو ئەو شەونمە گەشانەى كە

لەبەر پېيدا وەك شووشەى بەر خۆرەتاوى سېپىدان دەدرەوشانەو، ھىندە لە ناو ھالائى خەم و خەفەتەكانى خۆيدا رۆچوو بوو، تەننەت نەشىدەزانى چۆن چۆنى ئەم ھەموو رېيە دوورودرېژانەى برېو و گەيشتۆتە نيو ئەم سەر ابستانەو ھە كە تەرمى يەكە يەكەى ھاوبەندەكانى قىامەتېكيان دروست كردوو، كاتېكىش كە وەئاگا ھاتبۆو كەوتە گريانىكى قوولەو، گريانىكى كە ھىچ مرۆفۆى خۆى لە بەرانبەريا رانەدەگرت. گريانىكى ئاگرين مەگەر ھەر بەيارى بازوداغ گريانى وای كردى، تەننەت مەل و بالدارەكانىش لە بەرانبەريا دەوستان و ئاورپان لەو دەداپەو. گريانى مېرى لەبەرئەو نەبوو لە نيو ئەم سەر ابستانەو كەوكەس و ھەموو خەيالە جوانەكانى و زەھاو و ھىكمەتەكانى و مېرى و جورئەتەكانى لە ژىر تەپ و تۆزى رۆژگارى و ھەم و سەر ابدا كەوتوون و وەك چەند كەسانىكى تەنھا كە تەنھاترين تەنھای دنیان لە بەرانبەر تيشكى سووتېنەرى خۆردا ھەلدەخوسىن و چاويان پر بوو لە مېروولە، بەلكو گريانى مېرى بۆ ئەو بوو كە ھەرچىيەك ئەو و ھاوبەندەكەى بەتەمى ببوون لە ئايدا و گۆرېنى رەوتى ئەم ژيانەى خۆيان و دەوروبەريان لە بېن دەچى و ئىدى بۆ ئەبەد ئەو راستىيەى تەنھا ئەوان دەيزانن دەچىتە ژىر گل و چارەنووسى ئەویش ھەر بەم راستىيانەو بەند بوو، ھەر

بۆيەش بەسەر ئەو تاشەبەردە خەيالئىيەو كەوتبوو و تواناى ھەلسانەوئى نەمابوو. وا خۆى دەھاتە بەرچاو كە ھەزاران ھەزار سالە بەرديان لەو بار كردوو، بەدەم ئەو خەيالانەو بوو كاتېك سەبرى ئاسمانى كرد خۆرەتاو وردە وردە بەرەو قوولايىى بنارە دوورە و ھەمىيەكانەو دەچى و ئەویش وردە وردە لە تاريكى پشتى سەرابە سەنگىنەكانەو نوقم دەبىت، ھەر لەو داو تيشكانەى كە ماوو خۆى دەدى ئەویش وردە وردە دەتۆتەو و ئاوا دەبى، ئەو وای دەدیت تازە بەھار دەگەيشت و گيا سەرى خۆيان لە ژىر تاشە و تاوېرەكاندا دەردەھينا، كزە بايىكى سارد سارد دەھات گيانى مېرى دەخستەو ناو يادەوھرييەكانى ھىندەى دىكە غەرقى نالە و زىماری دەكرد، مېرى لەو دەشتايىيە سەرابىيەدا وەك ئەوئى كەوتبىتە نيو بەھەشتەكەى خۆى شەھدى بەختەوھرى لە پوخساريا دەتكا، بەسەر گۆلى پەمەى زەرد و سوورەو دەور لەو بەسەر گردىكەو كىلى گۆرستانى و ئەو گۆلە گەنمانەى بە دەوروبەرييەو شىن ببوون و كەرويشكەيان دەكرد، مېرىيان لە رووبارى چەند يادىكى دووردا دەشووشتەو، بەلام كە دەستى بۆ پوخسارى برد ھەستى بە وشكبوونەوئى خۆى كرد و غەرقى خۆلى سووتاو ببوو.

دره‌ختی بی ئاو وشک هه‌لگه‌رین و هه‌ر به پیتوه پو‌حیان
 ده‌رچی، که به‌سه‌ر به‌رده‌کانه‌وه ده‌مبینی هه‌مان ئه‌و پو‌ژانه‌م
 دیته‌وه یاد که به‌سه‌ر گورستانه‌وه‌م بینیبوو، ئه‌و پو‌ژه‌ی
 له‌وسه‌ری ئاواییه‌وه ده‌شتاییه‌ک له به‌رده‌جاری و به‌رزاییه‌ک له
 که‌فر وه‌ک دیه‌نیک له ریم و شمشیر و ته‌پ و تو‌زی جه‌نگه‌کان،
 هه‌لده‌کشایه خواره‌وه و به‌ر دیدی مرو‌قی لیوانلیو ده‌کرد له
 ئه‌فسانه و سیحر و ماته‌مینی و که‌رنه‌قالی له ترس، ئاوابی
 تژی کپی و سامناکی ده‌کرد، ئا له‌ویوه بایک هه‌لی ده‌کرد که
 وه‌ک گو‌یزان ئه‌سکوردی مرو‌ی ده‌سمی و یه‌ک تاقه مه‌ل و
 گه‌لای له‌سه‌ر دره‌خت و له نیو ئاسماندا نه‌ده‌ه‌شت، هه‌ر
 هه‌مووی راده‌مالین و به‌ته‌واوی ئه‌و ده‌شتاییه‌ ده‌بووه
 شووشه‌زار و وه‌میک له شه‌ر و کوشتار و لی‌کدانه‌وه‌ی له
 باوبژدا ئاسی ده‌کرد، به تاییه‌ت کاتیک ئه‌و بایه تیکه‌ل به‌و
 نیمچه زئییه ده‌بوو که زستانان که‌ف و کولی باران هه‌لی ده‌دپی
 زه‌وی پر له شه‌قار شه‌قار ده‌کرد، له به‌رابه‌ریشیا گورستانیکی
 دیرین به‌کیلی به‌رده‌کانی ئه‌و ناوه‌ی وه‌ک مه‌یدانیک له به‌ژن و
 بالای خو‌ی راخستبوو، هه‌میشه له میانی ده‌شت و گورستاندا
 له ئیوارانیکی وادا له‌گه‌ل هه‌ر ماینه مایینیکی زه‌هاودا ورده
 ورده تارمایی ئه‌و ته‌رمانه مرو‌ی ده‌خسته واهیمه‌ییکی پیسکه
 و یه‌که یه‌که‌ی بن ئه‌و کیلانیه‌ی که له تیره به‌ردیکی سورخن

ئه‌و پو‌ژه‌ی زه‌هاویش له نیو ئه‌و دیه‌نه‌دا بوو به‌تاشه‌به‌ردیک
 له‌و تاشه‌به‌ردانه، خه‌مگینیکی هی‌جگار تو‌خ پو‌حی ئیمه‌ی
 داگرت به‌ شیوه‌یه‌ک که ئیمه دلته‌نگترین خه‌لقه‌نده‌ی سه‌ر زه‌وی
 بووین، بی ئومیدترین جووله‌ی که‌ون بووین و به‌نیو یه‌کدا وه‌ک
 مه‌ری گورگ دیته ده‌سووراینه‌وه و که‌سمان به‌ری پی خومان
 نه‌ده‌دیت. مه‌رگی زه‌هاو زور زور قورستر بوو له مال‌اواییکردنی
 به‌یاری بازوداغ، چونکه ئه‌و بوو ده‌یتوانی وره‌یتیکی به‌ردین به
 پو‌حی ئیمه‌دا بکات، ئه‌و بوو له ناخو‌شتترین ساته
 ژه‌هراوییه‌کاندا به‌ کاسه‌یی به‌رد مه‌ستی ده‌کردین و به
 تاشه‌به‌ردی شکاو دلی شکاوی ئیمه‌ی ساریژ ده‌کرد. ئیمه
 دلشکاوترین به‌شه‌ر بووین، هه‌ر له‌گه‌ل مردنی زه‌هاو، می‌ری ئه‌و
 بریست و هی‌زه‌ی جارانی، ئه‌و هه‌موو حی‌کاته گه‌ورانیه‌ی بو‌ی
 ده‌گی‌راینه‌وه، ئه‌و هه‌موو په‌رینه‌وه به‌سه‌ر ئه‌و تیلدی و
 ته‌لبه‌ندانیه‌ی نه‌مان و ئه‌ویش وه‌کو زه‌هاو هه‌میشه سه‌یری دوور
 دووری ده‌کرد. به‌چاو له‌گه‌ل کائینه دووره‌کان قسه‌ی ده‌کرد،
 به‌ردی ده‌دواند، سه‌یری ئه‌و کو‌مه‌له ئینسانیه‌ی ده‌کرد که قه‌ده‌ر
 ئه‌وانی له خو‌یدا به‌ند کردووه و نه‌ رایان ده‌گری و به‌ره‌لایان
 ده‌کات، وای به‌جی هی‌شتوون له ناو ناومیدی خو‌یاند و وه‌ک

بوون، وەك چەند پەيكەرئى لە ئيسقان ھەلەستانەو و دەستيان لە ملی يەكدى دەکرد و دەنگى بەيەكەوتنى ئيسقانه سپيەكانى دەست و سینهیان ئەو ناوہى سەرشار دەکرد لە مۆسقىقايەك كە لە مۆسقىقاي بەرپرکردنى تەرم دەچوو بەسەر پەزىمى كليساكانەو دەمب دەمب، لە لايەكى ديكەو ئەو كۆمەلە تەرمە بئى رۆحە كە گۆرەكانى خۆيان بەسەر پشتى مایينى دارينەو لە دارەبازەيىكى ئالتوونى دەچوو جئى ھىشتبوو، دەكەوتنە ناو يەكترى و پئى دەچوو بەر لە مردنيان شتى ھەبووئى كەوا ئيستيكە خەرىكى پاكرکردنەوہى ئەو كۆنە حسيبە بن و يەكتريان ورد و خاش دەکرد، زەھاویش لەو ناوہدا ھەر ھاوارى بوو:

– مایين مایين لەو گۆرستانە چەند لە شير دەچئى ناوا بوون بوو نازانم بۆ كوئى چوو؟

ئاواييش ھەميشە وەك كۆمەلە مالىكى خەوتوو لە ژير بارىكى قورسدا دنيايان لە بير كردبوو، ھەندىكيان لە كلاًوڤوژنە و دەلاقەكانەو تەماشای ئەو تەرمانەيان دەکرد و مت ببوون، جار جارە دووكەلئىكى سپی ھەلئى دەکرد و كە دەرەويیەو ھەموو شتى لە بەرچاوى زەھاودا ون دەبوو، ئەويش دوا ئاوپرى دەدايەو.

ئەوسا زەھاو تازە لە دەمى خەمىكى ھەزىادا رزگارى ببوو،

خودانى روومەتتىكى تا بلئى سورفل و گەش بوو، ھەميشەش لە تەنھايىكى كوشندەدا دەژيا، كە داىكى وازى لە حيكمت خان ھينا زەھاویشى رەنجەرۆ كردبوو. زەھاو جگە لە زەمىن كە بەسەريدا رەت دەبوو ئەو ئاسمانەش كە ھەميشە لە ژئريدا بەدواى واھيمەى مایيندا راي دەکرد شتىكى ديكەى نەبوو، سەرەراى ئەوہش زەھاو ھەميشە پئيدەكەنئى، پئىكەننى زەھاو لە بنى ھورائەو دەھات لە قوولايى لافاوە سەختەكانەو سەرى ھەلەدا، لە ناو سرووتى ئاگراوى دپرۆكەو دەھات، ئەوہى زۆر وريا نەبا دەيگوت زەھاو زايەندەيىكى ئاسايى نييە. ھەميشە رادەكا و بە دواى مایينان دەكەوئى، منيش ھەر جارەى سەرنجى تەبەشى زەھاوم دەدا لە ناخو ھەلەچوووم و خويتم دەكفكا و پئيشبىنى شتى سەير سەيرم دەکرد، نيوەرۆيەك لە ئيو ھەمان ئەو دەشتە بەردەجارەدا بەتەك كەفريكى سپی سپيدا كە لە شير دەچوو و وەستا و وەك ھەورە تريشقە داىە پئىكەنن و نوئىژى نيوەرۆى لە تاريكى ھەلپچا و دنيا پر بوو لە برووسك و تريشقەى ھەر، ئەودەم زەھاو ھەردوو چاوى خوى داگرئبوو، ھەر ھاوارى دەکرد:

– مایين مایين، چەند لە شير دەچئى، بالئى گرت، فرى، ون بوو، بۆ كوئى چوو؟ ئەو گۆرستانە ھى مایينانە ئاي لەم گۆرستانە پر لە مایينە.

ئىوارەيىكى خۆش بوو ھەتاو تىلماس تىلماس ئاوا دەبوو لايەكى گۆرستان سايە و لايەكەى دىكە ھېشتا ترووسكەى ھەتاوى ھەر مابوو، لە گۆرستان نزيك كەوتمەو ھەو ھام بىنى ھەك كۆترىكى بەرباران ھەلكورما بوو چاوى بربوو ھەسەر گۆرى لەگەنیا دەدوا تووشى ھەلو ھەسەيەك بووم، ماو ھەك زەينم داىئى ئاورىكى لى دامەو، فرىيى دام و ئىدى زەھام نەدیتەو، ئىدى جارىكى دى گۆيمان لە ھاواری پر مانا و مەفای زەھاو نەبۆو و جارىكى دى ھىچى بۆ نەگىراينەو، جا لەبەرئەو ھى ئىمە جگە لە رابردوو ھىچ شتىكىمان نە لە ئىستا و نە لە داھاتوودا ھەبوو، ھەموو رابردوو ھەكانمان لە ناو زەينى خۆماندا زىندوو دەكردەو، بۆيە ئىمە ئىدى دواى ئەمە بەھىكايەتەكانى مېرى دەزىيان... تاكە چەكى بوو بەھۆيەو شەرمان لەگەل قەدەر دەكرد. تاكە كىتیبى بوو بەدرىژايى مېژوو لە ئىمەيان شاردبۆو و دەمانخویندەو، كىتیبى بوو لە ئاگر، بەلام ئەفسوس خامۆشيان كرىبوو تا بەدرىژايى بوونمان لە ئايندەدا ھەمىشە بى ئەو كىتیبە بىن، تاكە ئاوازى بوو ئىمەى لە ناو بەھارى خۆيدا سى دەكرد و بەو شەرابە كونىنەيەو بوو كە ئىمە ھەمىشە مەست بووین و بەمەستى دەمردىن و بەمەستى بەردەوام دەبووین و بەمەستى ئاگاييمان لە خۆمان لوولدا بوو، تاقانەترىن پۆليەى ناو ئاگردانى ئىمە بوو لە ناو شەو ھە

ساردەكانى ژياندا، ھىچ يەك لە ئىمە لەو سەفەرەى كە بەيارى بازوداغ گوتبووى ئەو ھەو دوا سەفەرە و ئىدى ھەريەكەمان قەدەرى ھەلماندەلووشى و پەرش و بلاوى دنيا دەبىن، ھەكو ئازەلە گەورە و زەبەلاھەكانى دنيا تۆمان دەبىتەو، بەلئى ھىچمان ھەك خۆمان نەمابووین، تووشى بەدگۆرانىكى سەير بىووین، من وام خەيال دەكردەو كە ئەو ھەس حەقىقەت بوو ھەريەك لە ئىمە تووشى گەورەترىن كارەسات بىوو لە سۆنگەى ئەو ھى ھەندى لە نەينىيەكانى كەون بە ئىمە بىبوو، زۆر جار مان رابردوو مان دەبىنى و دەگەراينەو ناو گەپرەكەكانى و لە ناو مائەكانى رابردوو ماندا سەرلەنوئى گەورە دەبووین لە ناو رابردوودا خەيالمان لە دژى سنوور و تەلبەندەكان گەورە دەكرد و لە ناو رابردوودا تووشى بۆسە و كەمىن دەبووینەو... ئەم نەينىيە زۆر خەتەرنەك بوو بەپراستىش خەتەرنەكە مرۆفە بتوانى بچىتەو ناو رابردوو ھەك جار مان دەست بەژيان بكاتەو، ئىمە بىووینە خاوەنى كۆمەلەئىك نەينى تەنانەت كەسانى لە ناو ئىمە دەيتوانى قوولايى زەوى و تەبەقەكانى ژىرەو ھى زەوى بىينى، كەسانى ھەبوون ھەموو دەنگىكيان دەبىست، كەسانى ھەبوون چەندىن سەعات و سەعات دەچوونە ناو ئايندە و لەوئى خۆيان و كۆمەلەئى شتى تازە و غەرىب دەھاتنەو... بەلام ھەمىشە كە دەگەرانەو كۆمەلە بەردىكى

پەنگاوپرەنگيان پى بوو و ببوو ئەيدىي موقەددەسى ئەوان.
لە ھەموويان سەيرتر ئەو بوو مېرى ھەنگا و بەھەنگا و
بەيارى بازوداغى دەبىنى و دەيزانى ئىستىكە لە كام سنوورە و
چۆن رى دەگا؟ ئىدى ئەو نەينىيانەى ئىمە دەستمان لى گير
ببوو، ھىندەى دىكە ماىەى كارەسات بوو، بەلام ئەو پۆژەى كە
زەھاو نەما مېرى ھەتا ھىز و بېستى ئەوھشى نەما بوو سەيرى
غەيبانىەتى بەيارى بازوداغىش بكات تا ئەو پۆژەى لە كاتىكدا
بەتەك پاشماو بەردى جەستەى زەھاو دا دەپۆشت ئاورىكى
دابۆو و بەردەجەستەى زەھاو بانگى كردبوو:

– ئاى مېرى كە بەيار گەراپەو ئەو بەردانەى من لە بىر
نەكەن و لەگەل خۆتانا لە سنوورەكانم بگىرن مېرى ... مېرى
پاشان جگە لە فەزاي بەردپۆژكرا و ھىچى تر نابىنى، ئەو پۆژە
ھىندە بەكول گىابوو، فرمىسكەكانى وەك چەند رشتە وردىلە
بەردى دەھاتە خوارەو، ھەچەند ھەنگاوى لە دوورتر ھەناسە
ئاخىكى ھەلكىشا كە دنياى غەرقى خەمناكى كرد، ئەویش
خزايە ناو بەردەلانەكان و تىكەل بەبەردەكان بوو، وەك
تاشەبەردىكى زل پارچە پارچە ببوو، تا دەھات كەم دەبووینەو
لە كەمببونەو ھەشماندا سنوورى ژمارەكان بوونى نەبوو، ھەتا
ئەو پۆژەى كە ھىندە بەناو ئەو سەرزەمىنە پى لە نەينىيە

سوورابووينەو ئىدى لە شىوہى مرۆف چووبووينە دەرهو و
ببووین بەكۆمەلى رابردوى بەردىن، سویندتان بۆ دەخۆم كە
سەيرى دەستەكانى خۆم كرد، جگە لە دوو تاشەبەردى درىژ
ھىچى دىم نەدى، ئەو كاتە زانیم من دوا مرۆقى ئەم
سەرزەمىنەم پاش چەند كەمىكى دى دەبم بەبەردىك لەو بەردانە
و ھىچى تر، بەلام لە دوا جارا مېرى بوو بەدلۆپە خوینى پزايە
سەر رۆحى برىندارى ھەموومانەو.